

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Abd-el-Kader

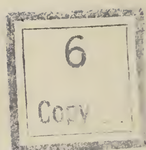
og

Forholdene mellem Franskmænd og Arabere i det nordlige Afrika.

Af

A. V. Dinesen,
Premierlieutenant i Artilleriet, Ridder af Dannebrog
og af Æreslegionen.

Kjøbenhavn.
Forlagt af Universitets-Boghandler C. A. Reitzel.
Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.
1840.

6
Copy

Under mit Ophold i Afrika i 1837 har jeg med stor Interesse seet, hvorledes de derværende arabiske Folkeslags Nationalitet atter er opvaagnet, efter en mange hundredeaarig Slumren, og i Forbindelse hermed har jeg følt en levende Beundring for den Mands Personlighed, der har kunnet fremkalde en national Følelse hos et Folk, hvis Tilbøieligheder i Aar Tusinder hang ved en aldeles ubunden Forfatning, saa at Begreber som Stat, Fædreland og Regjering bleve fremmede for det. Abd-el-Kader er denne Mand, der, understøttet af sine mange og store Egenskaber, og begunstiget af Omstændighederne, besluttede at forene sine Landsmænd til en Nation, give deres politiske Ideer en ny Retning, og berede dem en Spire til Lykke, Velværen og Kraft, uden derfor paa en voldsom Maade at afskære Forbindelsen

med den ældre Forfatning og med Fortidens Traditioner.

Hensigten med efterfølgende Linier er at udvikle dette, og i Forbindelse hermed at kaste et Lys paa de Franskes Fremgangsmaade, Politik og Krigsførelse i det nordlige Afrika. Som Dienvidne til de for det algierske Regentskab saa vigtige Begivenheder i 1837, har jeg erholdt en Localkjendskab til Landet, og en Mening om Folkeslagene og Forholdene, som jeg har søgt at gjengive ved at sammenføie dette lille Skrivt, hvis Udarbeidelse har været idelige Afbrydelser underkastet, og som jeg overgiver til skaansom Bedømmelse, i fuld Erkjendelse af min uvante Pen.

Skrevet i Juni 1839.

Den Deel af Barbariet, som ansees for at have staaet under Deyen af Algiers directe eller indirecte Herredømme og som vi ville kalde Regentskabet Algier, indbefatter tre Provindser eller Landskaber, Algier (med Tittery), Constantine, og Oran (med Tlemecen). Disse Lande indtage paa Afrikas Nordkyst en Strækning af omtrent 200 Mile, imellem Staterne Marocco og Tunis. Breden fra Nord til Syd lader sig ikke nøiagtigt angive; men vil man, saaledes som Geographerne ialmindelighed gjøre det, udstrække den indtil den store Ørken Sahara, endskjøndt Landet i hele denne Udstrækning aldrig har været behersket af Algiers Dey, da bliver Breden henved 100 Mile, snart Noget mindre, snart Noget mere.

Dette betydelige Areal er fra Vest til Øst, altsaa parallel med Kysten, gjennemskaaret af Atlas-Bjergene, der dannes af flere lange, parallelle Bjergkjeder, som ere adskilte ved dybe Dale, og undertiden forbundne ved lavere Bjergforgreninger.

Den nordligste af disse Bjergkjeder kaldes det lille Atlas, og beskylles af Havet; den tager sit Udgangspunct ved den ene Herkulesstøtte (Cap Ceuta), og ender i Cap Spartel.

De sydlige Bjergkjeder har man villet benævne med: Middel-Atlas, og de sydligste med: det høie Atlas, der skulde være bedækket med evig Snee. Men denne Benævnelse er ikke nøiagtig, thi tre særskilte Hoved-Bjergkjeder skjelnes ikke tydeligt i Barbariet, og Sneen smelter overalt paa Atlas, med Undtagelse af nogle enkelte Bjergtoppe i det Vestlige. Den evige Sneelinie, under 34° nordlig Brede, forudsætter en Høide af 10,800 Fod over Havet, og en saadan Høide naae Atlas-Bjergene ikke i nogen betydelig Udstrækning.

Det er derimod sandsynligt, at man, forinden man kommer til den store Ørken, finder en betydelig Udstrækning af ophøiet og meget frugtbar Plaine, tildeels bevoxet med Palmetræer, og som benævnes Daddellandet, paa Arabisk: Belad el Djerid, det er: Palmelandet.

I Frankrig har Partiaand og modsatte, personlige Interesser skildret Nordafrika med høist forskjellige Farver. Snart hed det, at Landet bestod af Sandflader med nogle grønne Oaser, snart at det heelt igjennem var et yderst frugtbart og i alle Henseender af Naturen rigt begavet Land. Det Ene er ligesaa urigtigt som det Andet. Alle de nordlige Landstrækninger ere

bjergige, og mellem Bjergene, der paa flere Steder ere bevorede med Krat, paa andre Steder afbenyttes til Korndyrkning, udvide sig betydelige Dale, hvoraf adskillige befrygtes af talrige Kildevæld og yde gode Græsgange.

Som en Følge af Landets bjergige Natur, frugtbare, lerede Jordbund og gunstige Beliggenhed under en Middelbrede af 34° N. B., egner det sig til Frembringelsen af en utallig Mængde forskjellige Producter. I Slugterne og ved Kildevældene skyder den rige og vilde Vegetation frem i al dens Fylde og Mangfoldighed, ved Siden af et tidt aldeles øde og af Solen afsvedet Jordsmon. Vandløbene, der alle gaae mod Nord, ere ifølge Landets Natur af ringe Længde, og ingen af Floderne er seilbar; om Vinteren svulme de op, og om Sommeren hentørres en stor Mængde af dem. Mange Kildevæld og Søer ere saa saltholdige, at Vandet er udrikkeligt. Som en Følge heraf ere om Sommeren store Landstrækninger fattige paa Vand, især paa godt Vand. Landets ældste Historie, saavelsom den store Masse af romerske Ruiner, der findes paa Steder, som nu ganske mangle Vand, tyde paa at Landet tidligere har havt en Rigdom af Skove, som ere forsvundne og med dem Vandtrækkene, der i Træernes Skygge fandt en Beskyttelse mod Solens udtørrende Straaler.

Climatet er om Vinteren tempereret og behageligt, med Undtagelse af Regntiden. Om Sommeren stiger Thermometret undertiden indtil 40° (Celcius); der viser sig da sjeldent en Sky paa Himmelen, Atmosphæren bliver tør, og Solens Ildspeil affvier Naturens Frembringelser, og udmatter og nedbøier Europæeren. Simoun-Vinden, Italienernes Sirocco, der kommer fra Saharas glødende Sandhav, blæser til enhver Aarstid, dog mest om Efteraaret; den brænder paa Huden, slapper Nerverne, men efterlader snarere velgjørende end skadelige Følger for Helbreden.

Den hede Aarstid medfører en sand Landeplage, ved de Uddunstninger, som stige op af Jorden, især af Moradserne, og som udvikle et Feber-Miasma, der kaster Tusinder paa Sygeleiet, og hvert Aar endog bortriver flere af de Indfødte.

Paa Metidja Sletten, der er Franskmændenes vigtigste Besiddelse i Afrika, rasede Feberen frygteligt i 1837. Den franske Leir ved Bouffarick, som bestod af 2000 Mand, havde i Slutningen af September Maaned 60, 70 indtil 100 Syge dagligen, og de franske Hospitaler i og om Algier havde 4000 til 5000 Feberpatienter.

Udgravninger og Vandafledninger vilde for en Deel kunne hæve dette skrækkelige Onde, saaledes som det kan skjønnes at have været Tilfældet i Romertiden; men

disse Arbeider vilde koste Millioner af Penge, hvilke de franske Kamre ikke ville tilstaae.

I politisk og strategisk Henseende er Formationen eller Skelettet af Landet ikke fordeelagtigt for en Erobrer, thi de parallelle Bjergkjeder danne ligesaa mange Volde, der skulle overstiges for at trænge ind i Hjertet af Landet.

Dets Befolkning bestaaer af Racer af forskjellig Oprindelse og Sprog. Den mest udbredte er den arabiske Folkerace, der i det syvende Aarhundrede erobrede Landet fra Orientens (Constantinopels) afmægtige Keisere. Arabernes nomadiske Natur og deres Kjærlighed til et uafhængigt Liv, bragte dem til at nedsætte sig paa Landet, hvor de ernærede sig ved Agerdyrkning og Qvægavl. Betrængte af Araberne kastede de oprindelige Beboere sig i de mest utilgængelige Bjergegne, hvor de have forsvaret deres Uafhængighed indtil Nutiden. De kaldes Cabayler, ogsaa Berberer (deraf Berberi, Barbari) og udgjøre nu en Race, der efterhaanden er bleven blandet med de forskjellige Folkeslag, som have hærjet Nordafrika, nemlig Punesere, Romere, Vandaler, Grækere og Arabere. Stædernes Indvaanere kaldes ialmindelighed Maurer.

Maurernes Herkomst taber sig i Fortidens Mørke. Da Araberne indtoge Afrika, indesluttede Maurerne sig i Byerne, som de arabiske Fyrster ingen Priis satte

paa og lode dem blive i Besiddelse af, under et mildt Afhængighedsforhold.

Araberne betragtede Byernes Indvaanere med Foragt, og Maurerne staae derfor ikke Meget høiere i deres Agtelse end Jøderne, hvoraf der gives en stor Mængde i Barbariet, men dog ikkun i Stæderne. De have her omtrent den samme Tilværelse, som i alle andre Lande.

Tyrkerne nedsatte sig i Algier i det sextende Aarhundrede. Anledningen dertil var følgende. Da de arabiske Califfers udstrakte Rige begyndte at opløse sig, adskilte efterhaanden Spanien og Afrika sig derfra. I dette sidste Land undergik den arabiske Magt endnu en Deling, idet der dannede sig to nye Riger, et i Fez og et andet i Ægypten; imellem begge disse Riger laae en stor Landstrækning, hvori der opstod flere smaa, uafhængige Stater. Det gik her ligesom naar en af Tiden fortæret Bjelke svigter i en gammel Bygning; da blive de to Ender siddende fast i Muren, medens Midten synker i Stumper. Algier udgjorde en af disse smaa Stater, og blev regjeret af et klogt Fyrstehuus, der bragte Industrien og Agerdyrkningen til at blomstre, idet det aabnede et Tilflugtsted for de Muselmænd, som bleve fortrængte fra Spanien af de Christne. Men efter den fuldstændige Tilintetgjørelse af Arabernes Magt i Spanien, forfulgte Spanierne Resten af deres gamle Herskere ind i Afrika.

De erobrede Ceuta, Mellila, Oran og Bougie, og nedsatte sig paa en Klippe tæt udenfor Algier. Denne Stads Emir, der frygtede et saadant Naboskab, indkaldte den beromte Renegat Harouji-Barbarossa. Men en altfor mægtig Allieret er undertiden værre end en erklæret Fjende; Emiren dode af Gift og Barbarossa satte sig i Besiddelse af Magten. Efter hans Dod blev hans Broder, Khair-Eddin, udnævnt til Pascha af Algier af den ottomanniske Port, og fra den Tid af blev dette Land anseet som en Deel af det store, tyrkiske Rige, hvoraf det dog snart gjorde sig uafhængigt. En senere Regent fik Tilnavn eller Titel af Dey, som i det tyrkiske Sprog betyder Onkel og formodentlig fra først af var et Ogenavn.

Tyrkerne viste sig i Afrika som Islams Hevnere mod de Christne, hvilket, i Forening med den Hæder, der dengang var udbredt over Osmanliternes Rige, bevirkede at de snarere bleve modtagne som Befriere end som Erobrere. Deres første Held mod de Christne, det Soroversystem, som de organiserede med lige saamegen Dristighed som Lykke, den Værdighed, der var udbredt over deres Manerer, det Regelmæssige i deres Handlemaade indgød Alle en saa dyb Folelse af Overlegenhed, at man ansaae dem som skabte til at befale. Derfor vare de ogsaa istand til med 12 til 14000

Mand, der vare spredte paa forskjellige Puncter, at beherske de vidtudstrakte algierske Lande.

Tyrkernes Politik med Hensyn til Araberne var kløgtig og skikket til at vedligeholde deres Autoritet i Landet, men den var ødelæggende for Landets Cultur. Stolte af deres Race, holdt de sig fjernede fra enhver Blanding med nogen anden, i den Grad at de endog ansaae de Børn, som de avlede med Landets Qvinder, for Fremmede. De søgte ikke at udbrede et Herredømme, som de ikke kunde haandhæve, og de gjorde intet Forsøg paa at antaste den Uafhængighedstilstand, som de reent nomadiske, arabiske Stammer sætte hele deres Tilværelse i. Ikkun paa de Arabere, der boede deres faste Pladser nærmest, udøvede de en directe Indflydelse. De andre Stammer, der aldrig have bøiet Hovedet under noget fremmedt Aag, kunde vel blive deres Allierede, men aldrig deres Undersaatter. Imellem disse søgte de derfor at udkaste Tvistens Æble, opvække indvortes Krige, og derved holde den ene Stamme iave ved den anden. Enkelte hurtige og kraftige Expeditioner, forbundne med blodige og grusomme Afstraffelser, vare de Midler, som de anvendte for at kue de Stammer, der viste sig fjendlige, og for at aftvinge dem Tribut.

Efter denne almindelige Oversigt over det algierske Barbarie og Beboerne af samme, ville vi kaste et skar-

pere Blik paa Provindsen Oran, der er bleven Buggen for den arabiske Nationalitet, som er gjenfødt i Afrika. Denne Provinds er tillige det Krigstheater, hvorpaa de franske Armeer oftest have viist sig, saa at Begivenhederne her bedst ville give en Idee om de Franskes politiske og militaire Fremgangsmaade i Landet.

Provindsen Oran udgjør over en Trediedeel af Regentskabet Algier. Mod Vest er Keiserdømmet Marocco Grændsen, mod Syd Orkenen Sahara, mod Øst Tittery og mod Nord Havet.

Beskaffenheden af Provindsen har intet Særegent fremfor det øvrige Algier. I det Vestlige danner Udløbet af Tafna Floden med dens Bifloder betydelige og frugtbare Dale, ligesom i det Østlige Schelif Floden og dens Tilløb vande flere frugtbare og vel befolkede Egne. Macta Floden beskyller den herlige Plaine Ceïrat, og flere mindre Floder slynge sig mellem Bjergene, hvor de danne brede Strimler af eviggrønne Græsgange.

Om Foraaret opslaae Araberne deres Telte paa Høiderne, der i det Nordlige neppe hæve sig et Par tusinde Fod over Havet, og her nyde deres Hjorder de kraftige Bjergurter. Ved Vinterens Nærmelse flytter Araberen til de lavere Egne. Agerdyrkningen er desuden paa flere Steder meget lønnende; Hvede og Byg ere de Kornsorter, som især dyrkes.

De vigtigste Byer i Provindsen ere: Oran, Ar-

sew, Mascara, Tegedempt, Tlemecen, Mostaganem, Massagran, Nedroma, Calah, Tenez, Miliana og Mazauna. De tvende sidste ligge Østen for Schelif Floden.

Hovedstaden er Oran, der har en god Havn, en halv Miil fra Byen, kaldet Mers-el-Kebir (den store Havn). Staden er beliggende amphitheatralsk ved Kysten, og er omgivet med betydelige Fæstningsværker, der ere Minder fra Spaniernes brillante Fortid. De forlode Byen 1790, efterat et Jordskjælv næsten havde ødelagt den. Ved de Franskes Ankomst til Landet havde Oran 10000 til 15000 Indvaanere. Senere er Befolkningen betydeligt aftaget og Industrien gaaet tilgrunde, saaledes som det har væ-ret Tilfældet med alle de Byer, de Franske have be-sat i Barbariet.

Mascara er beliggende i en frugtbar Egn, omgi-vet af Haver. Den var Sædet for en tyrkisk Bey, paa den Tid da Oran endnu var i Spaniernes Hæn-der. Mascara har henved 8000 Indvaanere. Tle-mecen er den vigtigste Stad i det Indre. Den er byg-get paa en liden Høide, der læner sig op til en af Atlassets escarperede, store Bjergkjeder. Omegnen er yderst frugtbar; foruden herlige Haver findes der en Skov af over 100000 store Oliventræer; Græsset skyder saa høit op af Jorden, at Kreaturerne skjules deri. Tlemecen var forhen et Kongeriges Hovedstad og dens

høist mærkværdige, fortificatoriske Omgivelser fra Maurernes, Romernes og Spaniernes Tider tyde paa hvilken vigtig Rolle, den maa have spillet. Indvaanernes Antal var ved de Franskes Ankomst ikkun 6000 til 8000 Mennesker. Miliana har 3 til 4000 Indvaanere og Mostaganem 1500.

At angive Antallet af Befolkningen paa Landet med nogen Nøiagtighed, er yderst vanskeligt. Det afhænger af hvor langt man vil gaae mod Syden, og da ere de Strækninger, der grændse til Ørkenen Sahara, et næsten aldeles ukjendt Land. General Desmichel angiver Provindsens Befolkning til 1,700000 Mennesker, men denne Angivelse er vistnok meget for stor. Med Hensyn til den militaire Styrke, da kan man nærmelsesviis antage, at der i hele Regentskabet gives 200000 bevæbnede Cavalerister, hvoraf omtrent en Trediedeel findes i Provindsen Oran.

Araberne leve sammen i Stammer af meget forskjellig Størrelse; enkelte kunne stille indtil 2000 Cavalerister, andre ikkun nogle faa Hundrede. I Spidsen for hver Stamme, eller Archs, staaer en Scheik-el-Mescheik, eller Storscheik. Mindre Afdelinger af Stammerne kaldes Douar, eller Landsby, der er en Samling af Telte, som opslaaes i Kredse af forskjellig Størrelse; hver Kreds dannes sædvanlig af 20 til 30 Telte, og tjener til deri om Natten at indeslutte Arabernes Qvæg-

hjorder, for saaledes at beskytte dem mod Ran og vilde Dyrs Angreb. Hver Douar har en Scheik. Rettergangen staaer under en Cadi.

Antallet paa Stammerne i Provindsen Oran er over 100, iberegnet de cabaylske Stammer, hvoraf nogle ere blandede med de arabiske.

Arabernes Sæder og Skikke udmærke sig ved en Uforanderlighed, der er gaaet igjennem Aarhundreder. Den rastløse Higen efter en større materiel Velværen, som dog ikkun kan blive de Færreste af Samfundet til Deel, er dem fremmed. I deres Nøisomhed ere de tilfredse med det Bestaaende og leve i det Bestaaende. Deres Fornødenheder ere meget faa, og omtrent de samme for den Rige som for den Fattige. En Kone, Skyggen af et Træ og et køligt Kildevæld indbefatte deres høieste sandselige Nydelser. Krigens Haandværk er deres største Lyst, smukke Vaaben og Heste al deres Luxus. De have skyet en høiere Civilisation og en mere uddannet social Tilstand, fordi den ikkun kan erholdes paa Frihedens og et uafhængigt Livs Bekostning. De synes ligesom at have afveiet Fordelene og Manglerne ved begge Tilstande, og at have valgt den sidste.

Men besidde Araberne færre Kundskaber og mindre Civilisation end Europæerne, saa have de til Gjengjeld stærkere Lidenskaber, større Energie og en fastere Tro, der styrker Sjælen.

Til Beviis paa den urokkelige Fasthed, hvormed Araberne have holdt ved deres Sæder og Levemaade, tjener de Beskrivelser, man har om Oldtidens Arabere, der komme Nutidens meget nær i mange Henseender. Saaledes beskrev i det syvende Aarhundrede en veltalende Araber, ved Navn Nouman, sine Landsmænd for Persernes Konge Chosroes den Store, med følgende Ord:

„Araberne overgaae andre Nationer i Uafhængighed, Skjønhed, Adel, Ædelmodighed, Poesie og Ordsprog, Aandskraft og Skarpsindighed, Foragt for Alt, hvad der er lavt, Afsky for ethvert Aag, Ærlighed, Troskab i Løfter. Deres Heste ere deres Fæstninger, Jorden deres Seng, Himmelen deres Tag; som Volde tjene deres Sabler, som Krigsgeraad deres Standhaftighed, og deri afvige de meget fra andre Folkeslag, hvis Styrke og Forsvarsmidler bestaae i Steen og Gruushobe, i Grave og Taarne.

„De indvortes Krige, de ødelæggende Tog fra Stamme til Stamme udgjøre Arabernes normale Tilværelse, og det er en Sandhed, at de foretrække denne usikkre Tilstand for en regelmæssig Regjering, hvor den første Pligt er at adlyde en Konge. Men denne Forkjærlighed maa udlægges til Gunst for dem; thi naar andre Nationer underkaste sig en Enestes Villie, da er det fra disses Side ikkun en Tilstaaelse af Svaghed.

„De Individer, hvoraf saadanne Samfund bestaae, ind-
„rømme Een den øverste Magt, ikkun fordi de føle sig
„uduelige til at regjere sig selv, og til at skaffe sig ind-
„vortes og udvortes Agtelse. Frygten for at blive ero-
„bret leder dem til at udvælge sig en Hersker iblandt
„deres Store, det vil sige een af de mest Anseete og
„Duelige af deres Samfund. Han haandhæver Ret-
„færdigheden og befaler over deres Armeer, og hans
„Adel staaer langt over enhver Andens, eller rettere han
„er i sit Kongerige den eneste Mand, i hvem der boer
„Adel og Værdighed. Men i de arabiske Samfund er
„der Intet saa almindeligt, som de kongelige Dyder.
„Ædelmodighed, Retskaffenhed, Sjælsstorhed og Mod
„er blandt dem saa almindelige, at de Alle kalde sig
„Konger."

Saaledes som Rouman dengang beskrev Araberen, saa-
ledes er endnu den frie, nomadiske Araber, den saakaldte
Beduin, og Abd-el-Kader har derfor, blandt Araberne
selv, mødt megen Modstand i at samle Stammerne un-
der eet Scepter, og det er ligesom imod deres Villie
at han har forenet dem og dannet Kjernen til en ara-
bisk Stat. Hadet mod de Christne og Landets betrængte
Tilstand har bragt dem til at underkaste sig hans Villie,
men saasnart Faren forsvandt, var det heller ikke van-
skeligt at tilveiebringe Frafald, Gjæring og Oprør blandt
Stammerne.

Det Efterfølgende vil nærmere oplyse dette og fremstille Araberen som Kriger, hvoraf man vil see, at en Erobrer, foruden at overvinde de allerede paapegede Vanskeligheder, nemlig Landets Beskaffenhed og Formation, Vandmangel og Climatets skadelige Indflydelse, endnu har et kraftigt og energisk Folk at bekæmpe.

Abd-el-Kader, (det er: den Almægtiges Tjener), ogsaa kaldet el-Hadschi, et Navn, som de Muselmænd tillægge sig, der have gjort Reiser til den hellige Stad Mekka, blev født 1807 i Egnen af Mascara, paa et Sted, der kaldes Guetma, beliggende paa den arabiske Stamme Hachems Territorium.

Hans Familie var ikke rig, men er af en meget gammel Marabut Slægt, der søger sin Oprindelse fra de ægyptiske Califfer af Slægten Fatimet og kalder sig Scherif, det vil sige Descendenter af Propheten.

Den Mand, hvis Historie vi ville gjøre os bekjendte med, er en af de faa Udvalgte, der fra en tildeels ubemærket Stilling, ved sine store, personlige Egenskaber og ved gunstige Omstændigheder, er bleven kaldet til at føre sine Landsmænd frem imod et nyt og stort Maal, imod Nationalitet, det er Erkjendelsen af en almindelig, stadig Forening i fælleds Interesser. Tiden vil vise hvor fuldstændigt dette vil lykkes ham. Den

ham medfødte Værdighed som Marabut, har han vidst i en høi Grad at gjøre gjeldende til sine Planers Fremme.

For at lære at kjende Marabuternes Oprindelse og denne Klasses Betydning iblandt Araberne, maa man gaae tilbage i Tiden, indtil det vestlige Afrikas Revolutioner i det ellevte Aarhundrede. Da opstod der, til Vedligeholdelsen af de communale Forhold og til Beskyttelse af Lovene og de arabiske Sæder, et nyt Element, der gav hele Systemet Styrke og Varighed, og dette Element var Marabuternes Indflydelse. Henimod Aar 1040 bevirkede den Fordærvelse, Sæderne havde undergaaet i de arabiske Stammer Gahtanytes-Ssenhegah, (Syd for Cap Noun), at der dannede sig en mahomedansk, religiøs Forening, den eneste, man har kjendt i Mogh'-reb (det afrikanske Vestland).

Af dens affondrede Opholdssted, kaldet Rabathah, beliggende paa en Ø i en af de smaa Floder, der kaste sig i Oceanet, antog Foreningen Navnet el-Marabethyn, hvoraf Spanierne have gjort Almoraviderne, og som vi kalde Marabuter.

Denne Congregation har renset Sæderne og givet Islam mere Varme og meer religiøs Enighed; siden, da den blev krigersk og seierrig, har den udøvet et Eneherredømme i Riget Marocco og i Spanien lige til

Ebro. Den har havt et Aarhundredes brillante Tilværelse og kuldkastedes derpaa af Almohaderne.

Men deres Navn og aandelige Magt ere vedblevne og gaaede iarv fra Fader til Søn blandt de Individer, der henhøre til Stammen Mogh-reb-el-Aoussat. De ere ialmindelighed rige og høre til de fornemste Familier i deres Stamme, de ere gjestfrie, dydige, gudsfrygtige og vel bekjendte med Islams Lære, have næsten Alle gjort een eller flere Pillegrimsreiser til Mekka, ere indviede i de store Scheikers Conferencer og ere kjendte i Cairo og i den store Moskee Gemil-Azar sammesteds. De leve sædvanligen tilbagetrukne fra Verden og fra Forretninger, og vise sig ikkun for at gjøre Alle deelagtige i deres Lærdommes Trøst, i deres Raad og deres ubegrændsede Barmhjertighed. Flere af dem have anlagt Skoler i Nærheden af dem, for at undervise unge Arabere; disse Elever kaldes Thaleb.

De blive overalt paakaldte og høiagtede som Fredens og Samdrægtighedens gode Engle. Naar to arabiske eller berbiske Stammer ere i Krig med hinanden, da ile de til og stifte Fred. De udgjøre saaledes en Deel af Outhams (Landets) og af Byernes Communalorganisation, og udøve heri en stor Indflydelse. Denne Indflydelse har næsten altid været nyttig, skjøndt den misbrugt vel undertiden kunde blive farlig; ifølge dens Væsen udøver

den en Control med den øverste Magt og dens Udskeielser.

Marabuterne udgjøre saaledes en Deel af de i hver Stamme saakaldte Store, hvortil endvidere regnes Descendenterne af berømte Krigerslægter, thi Tapperhed har hos Araberne altid staaet i den høieste Anseelse.

Abd-el-Kader blev født i Guetma, hvor han ogsaa nød sin første Opdragelse. Guetma er et Slags Seminarium, hvor hans marabutiske Forfædre samlede flere unge Folk, for at undervise dem i Sprog, Theologie og Lovkyndighed. Det er beliggende paa Skrænten af et høit Bjerg, i en smilende og malerisk Egn, hvor Alt indbyder til Studium og Sjælefred. Abd-el-Kader blev her opdraget saa godt, som en Araber kunde blive det, af sin Fader, den ærværdige og almindelig agtede Sidi-Mahiddin (det er Religionsbestyrer), der i ham fandt en opvakt og kraftig Natur at udvikle. Han var endnu meget ung, da han kjendte ethvert Sprog af Koranen, og hans Forklaringer over samme overgik enhver af de mest duelige Fortolkeres. Han lagde sig med Iver efter Veltalenhed og Historie; for Øieblikket er han den Mand, der er bekjendt for at være begavet med størst Veltalenhed i hele Landet, hvilket giver ham et saa overordentligt Fortrin. Han lærte sin Nations Historie nøie at kjende, samt de

Puncter, hvori den staaer i Berørelse med den franske Nations Historie. Han forsømte heller ikke at erhverve sig legemlige Færdigheder, som han tilegnede sig i høi Grad; man anseer ham ialmindelighed for at være Barbariets første Rytter. Kort sagt, i en Alder af tyve Aar udmærkede han sig ved alle de Egenskaber, som Folket holder af at see hos den, det sætter i dets Spidse.

Abd-el-Kader var just vendt hjem fra en Reise, han havde gjort med sin Fader til Arabien og Ægypten, da han fandt sit Fædreland givet til Priis for et frygteligt Anarchie. De Franskes Erobring af Hovedstaden Oran havde givet Araberne Signalet til at befrie sig fra det tyrkiske Overherredømme i hele Provindsen, og en almindelig Frihedsaand gjærede i alle Hoveder, uden at have noget Foreningspunct. Staden Mascara, i det Indre af Landet, havde deels myrdet deels forjaget de Tyrker, der havde troet at kunne holde sig der, og Staden havde dannet sig til en Republik. Det skjønne Tlemecen var deelt imellem Maurerne, der havde besat Staden, og Tyrkerne eller Couroglierne,*) der vare Herrer af Citadellet. Mostaganem erkjendte de Franskes Herredømme og det lille Arsew var ligeledes franskfindet.

Araberne, der vare vante til en nomadisk Friheds-

*) Courouglier ere Afkom af Tyrker og Moresker.

tilstand, saae med fjendske Blik saavel til de Franskes som til ethvert andet, fremmedt, paatvunget Herredømme; de laae desuden indbyrdes i betydelige Feider, hvoraf de for Øieblikket vare trættede, og vare derfor ikke utilbøielige til at forene deres Kræfter, for at gjøre Ende paa det Alt ødelæggende Anarchie.

Under disse Omstændigheder var det at Abd-el-Kaders Fader, den gamle, høitagtede Mahiddin, i Begyndelsen af 1832 blev valgt til Chef af de arabiske Stammer, der beboe Omegnen af Mascara; men Mahiddin afslog den ham tiltænkte Ære, paa Grund af sin høie Alder og henviste dem, i sit Sted, til sin Søn Abd-el-Kader, der ogsaa strax blev anerkjendt. Den gamle Mahiddin fortalte ved denne Leilighed, at da han med sin ældste Søn og Abd-el-Kader var i Mekka, mødte han en Dag, paa en Spadseretour med den Ældste, en gammel Fakir,*) som gav ham tre Æbler med de Ord: „Dette er for dig, dette for din Søn, som du her har med dig, og dette for Sultanen.“ — „Og hvo er denne Sultan,“ spurgte Mahiddin. — „Det er ham,“ gjentog Fakiren, „som du har ladet blive hjemme, da du gik ud at spadsere.“

Denne lille Anecdote, som Abd-el-Kaders Tilhæn-

*) Mahomedansk Geistlig.

gere troe som et Evangelium, har ikke bidraget Lidet til at begrunde hans Magt.

Kort efter at han saaledes havde besteget det første Trin af Lykkens Stige, valgte Staden Mascara ham til Emir, og fra den Tid af havde han et afgjort Fortrin fremfor alle sine Rivaler. Man fortæller at denne Stads Indbyggere toge denne Beslutning ifølge en Erklæring af en gammel Marabut, der høitideligen besvoer at Engelen Gabriel havde viist sig for ham og befalet ham at kundgjøre, at det var Guds Villie at Abd-el-Kader skulde regjere over Araberne. Vist er det, at Tiden har viist, at der intet bedre Valg kunde træffes.

For at have en rigtig Idee om Forholdene i Provindsen Oran, maae vi kaste et Blik tilbage paa Begivenhederne i denne Provinds. Kort efter Algiers Erobring *) blev Orans Havn, Mers-el-Kebir, besat af Capitain Bourmont, paa hvis Rapport herom hans Fader, Marechallen, affendte mod Staden en Flotille, der imidlertid neppe havde kastet Anker for Oran, før Efterretningen om Julirevolutionen atter kaldte den tilbage, og Mers-el-Kebir blev igjen forladt.

Marechal Bourmonts Efterfølger, Marechal Clauzel, fattede den kloge Plan at overlade baade Constan-

*) Algier faldt i de Franskes Hænder den 5te Juli 1830.

tine og Oran til Tunis, imod en aarlig Tribut til Frankrig af 1 Million Franker for hver Provinds. Paa denne Maade at vedligeholde det muselmanske Herredømme i Landet under fransk Høihed, vilde sikkert have været udførligt, hvis Planen havde fundet Bifald i det franske Ministerium og derfra var bleven understøttet med Kraft og stadig Villie. Det vilde have sparet Frankrig meget Blod og mange Penge.

Til Orans Besættelse affendte Marechal Clauzel General Damremont,*) der besatte Mers-el-Kebir den 14de December 1830 og Oran den 4de Januar 1831, uden at møde nogen sønderlig Modstand. Veien var saaledes banet for at indsætte den tunesiske Prinds Sidi Ahmed, som skulde regjere i Oran, ifølge Marechallens Tractat med Tunis, og det varede heller ikke længe før der landede en Calif med 200 Tunesere, der skulde udgjøre den nye Beys Garde. General Damremont indsatte den tunesiske Calif og efterlod det 21de Infanteriregiment, hvorpaa han forlod Provindsen, da hans Mission var tilende.

Tuneserne fandt imidlertid ikke i Oran hvad de havde ventet, thi Staden var forladt af en stor Deel af dens Indvaanere, og Provindsens Arabere havde paa ingen Maade underkastet sig. Hertil kom end-

---

*) Han faldt senere ved Constantine den 12te October 1837.

nu, at uagtet de Franskes Besværinger ved det marroccanske Hof, vedblev dog Maroccos Keiser, Abderramann, at søge at gjøre sig gjeldende i Provindsen, og havde endogsaa gjort et Forsøg paa at bemægtige sig Tlemecen. Den tunesiske Califs Rapport til sin Herre om Sagernes Tilstand synes derfor at have været af den Natur, at denne ikke fandt sig beføiet til at indfinde sig i Oran, hvor han heller aldrig siden ankom.

Under Marechal Clauzels Efterfølger, General Berthezène, forblev det i lang Tid uafgjort, hvad Bestemmelse der skulde tages med Provindsen Oran, thi den franske Regjering undlod, i flere Maaneder, at udtale sig angaaende Antagelsen eller Forkastelsen af Marechal Clauzels Arrangement. Imidlertid var Prinds Ahmeds Calif tilsyneladende anseet for Landets Regent, og havde som saadan taget de 2 til 300 Tyrker, den gamle Bey havde efterladt, i sin Tjeneste; men hele hans Myndighed strakte sig kun over Byen Oran, der næsten var øde og i den usleste Forfatning. I August Maaned døde Oberst Lefol af Nostalgie,*) og det 21de Regiment, der var bestemt til at vende tilbage til Frankrig, maatte i lang Tid lide Mangel paa de vigtigste Fornødenheder, da det ikke længere modtog Noget fra sit Depot i Frankrig; dog hvad der mest bidrog til at

*) Denne Aands-Sygdom træder som oftest i Forbindelse med Climatfeberen, og er da dødelig.

svække og opløse dette Regiment, var den Uvirksomhedstilstand, hvori det befandt sig, langt borte fra Fædrelandet og ofte i hele Maaneder uden Efterretninger fra det. Der er Intet, der tynger saa tungt paa den franske Soldat, som Uvirksomhed.

Endelig besluttede Frankrig sig til at besætte Oran for egen Regning; det 21de Regiment blev afløst af det 20de, og Generallieutenant Boyer blev i September Maaned sendt til Oran, med Løfte om at erholde forøgede, militaire Kræfter, hvilket ogsaa senere skete.

Kort efter General Boyers Ankomst viste der sig, foran Orans Fæstningsværker, nogle hundrede maroccanske Cavalerister, under Commando af en Slægtning af Keiseren, Muley-Ali, der var Chef for de Tropper, som denne Fyrste havde sendt ind i Provindsen. Efter et Par Dages Ophold og intetsigende Demonstrationer forsvandt han igjen, men Omegnen vedblev at være foruroliget af Araberne, der sværmede omkring Fæstningen og affkøde deres Geværer mod Skildvagterne, ligesom for at protestere imod de Franskes Herredømme. Dette afholdt imidlertid ikke andre Arabere fra at besøge Orans Torv, ja man saae undertiden at Arabere, der havde solgt Levnetsmidler i Oran, fandt en Tilfredsstillelse i at affyre deres Geværer mod Voldene, naar de vendte tilbage fra Markedet. Denne besønderlige

Tilstand, der hverken var Krig eller Fred, varede næsten uafbrudt i hele Aaret 1831.

I April Maaned 1832 modtog General Boyer en Forstærkning af Cavalerie, og begyndte nu at foretage nogle militaire Prommenader i Omegnen af Oran; fra dette Dieblik af antog Krigen mod Araberne en alvorligere Characteer.

Abd-el-Kader, der just kort før denne Tid var bleven valgt til Chef for de arabiske Stammer omkring Mascara, viste sig første Gang for Oran den 3die og 4de Mai, ledsaget af sin Fader Mahiddin, i Spidsen for nogle tusind Arabere, og forblev der indtil den 9de. Under sit Ophold foran Oran foretog han adskillige Angreb paa de franske Tropper, der viste sig i Omegnen. De af Abd-el-Kader medførte Tropper bestode for største Delen af Cavalerie, thi ikkun den Araber, der ikke har Midler til at anskaffe sig en Hest, strider tilfods, og er derfor kun Lidet anseet; paa sin Hest er han den stolte, piilsnare, uforfærdede Kriger.

Hestene ere at betragte som de arabiske Krigsfyrsters Arsenal, og for at have en Idee om den arabiske Krigers Dygtighed, maa man kjende hans Hest.

Den arabiske Hest i Nordafrika, eller den saakaldte barbiske Hest, er ikke af arabisk Fuldblod, men den besidder mange af de Egenskaber, som især udmærke Hestene fra Arabiens Stepper, og desforuden andre Egen-

skaber, som maaskee gjøre den endnu mere skikket til den Tjeneste, Araberen i Nordafrika fordrer af sin Hest. Den har ikke Fuldblodets elegante, afrundede Former, den har sjelden det smukke Kryds og endnu sjeldnere det smukke Hoved og Øie, men den har Fuldblodets indre Kraft og Energie, dets godmodige og let pirrelige (sangvinske) Temperament, Lynsnarhed i Bevægelse, en høi Grad af Sikkerhed i Gang og en stor Udholdenhed. Den har flade, brede Beenpiber, kraftige Sener, er fiin af Hud og har høie, stærke, hærdede Hove, der træde sikkrest uden Beslag. Den barbiske Hest er lille, sjelden over ti Qvarteer høi, og har et uanseeligt Ydre, indtil den kommer under Rytteren, da først vise dens ædle Egenskaber sig. Foruden den arabiske Hests Hurtighed besidder den en mærkværdig Bøielighed i sine Bevægelser; den er ikke saa godt vant som hiin, maa ofte taale Hunger og Tørst i hele Dage, eller nøies med det sletteste Foder og salt Vand, men ikke destomindre er den udholdende paa lange, anstrængende Marscher. Med eet Ord, Naturen har udrustet den med Alt, hvad man kan ønske, for at gjøre den tjenlig til at dannes til en fortrinlig Campagnehest. Hvad Naturen saa gunstig har begavet den barbiske Hest med, bliver end mere udviklet og fuldendt under dens Opdræt, som Araberen tilfulde forstaaer og bærer megen Omsorg for. Den gjennemgaaer ingen Rideskole efter foreskrevne Regler, men

dens Ridebane er Felten og dens Berider er Krigeren i Action. I Hjemmet sørges for den, som for et Lem af den arabiske Familie. Hingsten bruges til Stridshest, den vænnes tidlig til at høre Skud og Vaabenlarm, dens Styrke prøves ved Veddeløb og dens Udholdenhed forøges ved lange og møisommelige Streiftog.

Den barbiske Hest kjender kun de to Gangarter: Skridt og Galop. Ved den mindste Bevægelse, Araberen gjør for at ville fremad, flyver den, med Lynets Hurtighed og uden mindste Anstrengelse, gjennem Luften, og i den stærkeste Carriere standser den brat paa Rytterens Vink, og staaer rolig og opmærksom, medens Araberen kaster Tøilerne og affyrer sit Gevær. Den styrter modig ind i Stridens Bulder, og kommer dens Herre i Fare og bliver forfulgt, da forsvinder den med ham over Busk og Steen, som Pilen fra Flitsbuen.

Araberen er, paa sin egen, vel dresserede Stridshest, en fuldendt let Cavalerist; han bliver ved mange Leiligheder en farlig Modstander og er en nyttig Allieret. De arabiske Cavaleristers Bevæbning bestaaer hovedsagelig i et langt Gevær, som paa Marschen hænger over Skulderen i en Rem. Nogle have desuden een eller to Pistoler i et Hylster, hængende i en Rem, der gaaer over Skulderen fra Høire til Venstre. Af blanke Vaaben er Araberen ialmindelighed ikkun forsynet med et kort bredt Sværd, som kaldes en Yatagan, og som

mest benyttes til at afskære Hovedet paa fangne eller dræbte Fjender. De arabiske Høvdinge udsætte ialmindelighed en Belønning for hvert fjendtligt Hoved, der bringes dem. Chefernes Bevæbning og Equipering er undertiden kostbar og smagfuld; de føre selv en Sabel, Dolk, Yatagan og Pistoler; deres Gevær bæres efter dem af en simpel Araber, som svarer til Middelalderens Vaabendrager i Europa. Patronerne, der forfærdiges af Rørhylstere, bæres i smaa, pyntelige Patrontasker, som lettelig kunne skydes frem paa Brystet, naar man vil bruge dem. Pistolhylsteret og Patrontasken bæres over Haïken, som er en let, hvid, ulden Klædning (Gevandt), der kastes over hele Legemet og drapperes smukt om Krop og Hoved, idet den fastgjøres om Baghovedet ved en tyk, brun Kameelgarnssnor, der vikles flere Gange rundt om det. Haïken holdes desuden til Legemet af de omtalte Equiperingsremme og af et Livbelte. Ovenpaa samme bærer Araberen en (undertiden to) saakaldet Bernus, der er en stor hvid eller brun Kappe, uden Ærmer men med en Munkehætte. Den hvide er meget let og tilbagekaster Solens brændende Straaler; den brune er derimod af tykt, uldent Tøi og beskytter mod Nattens Kulde og imod Regn. Arabernes mørke, alvorlige, magre Ansigter, deres lange sorte Skæg og gjennemtrængende Blik klæde godt under de hvide, orien-

talske Drapperier, og give dem, i fuld Krigseqvipering, et sandt martialskt Udseende.

Naar Araberen rykker i Felten, medfører han særdeles faa Fornødenheder, og afgiver derved en frappant Contrast til det europæiske overbepakkede, saakaldte lette Cavalerie. Hans hele Bepakning bestaaer i nogle Pund Byg til sin Hest og nogle flade Brød til sig selv, hvilke han fører i en Pose, lig en Husartaske, der fastgjøres til Sadeltræet.

Araberens Sadel er af en særegen, meget hensigtsmæssig Construction; den er let, har meget høie For- og Bagsvidsler, der dække for Hug og tillige give et fast og urokkeligt Sæde; den fastholdes ved een Gjord og en Bringrem. Stigbøilerne ere meget brede og forhindre derved Foden fra at glide ud; undertiden ere de lange, arabiske Sporer smeddede faste i Bøilerne. Stigremmene ere meget korte, for at Rytteren kan hvile med Sikkerhed, i Kampen føre Kroppen langt frem mod sin Fjende, og med større Lethed afskyde sit Gevær.

Candaren bestaaer ikkun af to Sidestykker, et Pandebaand og en Kindrem. Mundbiddet har en Ring istedetfor en Kindkjede, hvilket seer Noget barbarisk ud, men er meget hensigtsmæssigt til at bevirke den pludselige Parering, som Araberne udføre, naar de nærme sig deres Fjende i fuld Carriere.

Den hele Heste-Equipering er yderst simpel og be-

qvem, og den har derfor den store Fordeel, at den i et Øieblik kan paalægges og aftages, hvilket er en nødvendig Fordring til Arabernes Tjeneste i Felten.

Deres egentlige Stridsmaade bestaaer i den spredte Fægtning, eller rettere sagt i Tirailleren fra Hesten; at afbenytte Terrainet fortrinlig er, som en Følge heraf, bleven dem til Vane; at lægge Baghold, gjøre Overfald, vise sig pludselig i Masser, hvor man mindst venter det, øieblikkelig at drage Fordeel af enhver Feil, deres Fjende begaaer og af enhver opkommen Uorden, aldrig at lade sig selv afskære, og dog idelig udmatte og harcelere deres Modstander, deri bestaaer især deleshed den arabiske Krigers militaire Færdigheder. Ved Tirailleren langs en fjendtlig Leir eller Position lader Beduinen sin Hest beskrive en Cirkel, og i det Punct af Cirkelen, der er Fjenden nærmest, affyrer han sit Gevær, og lader det atter i det længst fraliggende. Befinder hans Fjende sig i Bevægelse, da styrter han skrigende løs paa ham, gjør holdt paa Geværskuds Distance, affyrer sit Gevær og jager tilbage for at lade paany.

Af det Anførte vil man komme til det Resultat, at den arabiske Krigsstyrke i Afrika fornemmelig bestaaer i et let, fortrinligt beredet, dristigt og utrætteligt uregelmæsigt Cavalerie, der af Natur, Vane og Lyst altid lever paa Krigsfod, og derfor bliver farligt for enhver

europæisk Krigsmagt, der med sit store, tunge Tros vover at trænge ind i det afrikanske Atlas, hvis Beskaffenhed og Climat ere ligesaa ugunstige for Angriberen, som gunstige for Forsvareren.

En Mangel ved det arabiske Cavalerie er, under visse Omstændigheder, den altfor store Selvstændighed, hvormed hver enkelt Mand fører Krigen; thi Hærføreren er ikke synderlig Herre over sine egne Tropper og bliver derved ikke istand til, at frembringe noget afgjørende Resultat med samlede og sluttede Masser. Ved at betragte Krigen i Afrika, maa man derfor ialmindelighed ikkun have den spredte Fægtning for Øie. Arabernes Stridsvaaben, der hovedsageligen bestaaer i Flinten, gjøre dem desuden uskikkede til at samle sig, for at udføre en sluttet Choc, eller modstaae et europæiskt Cavaleries Charge. De undgaae Virkningen af en kraftig Charge ved deres Hestes Hurtighed, de forsvinde pludselig, men saasnart deres Fjende atter trækker sig tilbage, da vise de sig igjen ligesaa pludselig, og forsømme intet Øieblik at harcelere ham og tilføie ham Tab.

Med saadanne Tropper, som de her beskrevne, var det at Abd-el-Kader befandt sig for Oran, i Begyndelsen af Mai Maaned 1832, og om end de gjentagne Angreb, han gjorde paa de franske Tropper, der stillede sig i Marken, ingen videre Fremgang havde, saa op-

naaede han dog derved en Leilighed til at vise sine Folk sit Mod og sin Bravour. Paa den Tid havde Araberne en overordentlig Frygt for de Franskes Artillerie; for at vænne dem til det og lære dem at foragte Kanonkuglerne, kastede Abd-el-Kader flere Gange sin Hest imod de Kugler og Granater, der ricochetterede, og hilste spøgende dem, som pebe ham om Ørerne.

I October Maaned havde 5 til 600 af Abd-el-Kaders Cavalerister en alvorlig Affaire med de Franske, foran Orans Porte, og fra den Tid afskar Abd-el-Kader Franskmændene al Forbindelse med det Indre af Landet. Han havde nu allerede erhvervet sig en saadan Tillid blandt de Stammer, der havde stillet ham i deres Spidse, at de tildeelte ham Titel af Bey. Den 10de November viste han sig atter for Oran og tilbød Franskmændene en Kamp, som heller ikke blev afslaaet, thi General Boyer rykkede for første Gang selv ud af Oran og kastede Araberne tilbage, efterat disse havde kæmpet med Mod og Udholdenhed, og tilføiet de Franske følelige Tab, især led det 2det fransk-afrikanske Jægerregiment til Hest særdeles meget.

General Boyer mistede ikke længe efter sin Commando, paa Grund af Stridigheder med Generalgouverneuren, Hertugen af Rovigo, og den 23de April 1833 ankom General Desmichels i hans Sted til Oran. Denne General besluttede, ikke at oppebie Arabernes

Angreb i Oran, men at gaae dem imøde og angribe dem hos dem selv. Om Natten mellem den 7de og 8de Mai forlod han Oran, i Spidsen for 2000 Mand og 4 Bjerghaubitser; han rettede sin Marsch imod den arabiske Stamme Garaba, Sydvest for Oran, og ankom i Dagbrækningen midt inde imellem nogle Douarer. Araberne, der bleve overraskede, gjorde næsten ingen Modstand. Man bortførte et stort Antal Qvæg samt nogle Fanger og Fruentimmer, som førtes til Oran, hvor de behandledes vel. De tilgrændsende Stammers Krigsfolk angrebe imidlertid den franske Colonne i det Øieblik, den vilde begynde Tilbagemarschen, og de vedbleve at tiraillere og harcelere de Franske indtil de vare Oran halvanden Miil nær, uden dog at kunne fravriste dem deres Bytte. Saasnart Abd-el-Kader fik Underretning om den Udflugt, den franske General havde gjort, samlede han saamange Krigsfolk som muligt, rykkede frem og leirede sig to Mile Sønden for Oran, ved nogle Figentræer, hvor de Franske siden byggede en forskandset Leir, der fik Navn efter disse Træer. Han var ogsaa her ledsaget af sin Fader, Sidi-Mahiddin. Saasnart General Desmichels fik Efterretning herom, fattede han den Beslutning, strax den paafølgende Nat at overfalde Abd-el-Kaders Leir. Han rykkede ud af Oran den 26de Mai, før Daggry, for at udføre dette raske Foretagende, der kunde medføre Abd-el-Kaders

totale Ødelæggelse, og saaledes med eet Slag, strax fra Begyndelsen af, gjøre Ende paa den Indflydelse, den unge Helt daglig vandt blandt sine Landsmænd. Men Lykken var Abd-el-Kader gunstigere. Nogle mindre dristige, eller om man vil mere forsigtige Officierer, der i længere Tid havde bekriget Araberne, raadede General Desmichels fra denne Plan, og Generalen, der nylig var ankommen til Landet, troede at burde følge deres Raad. Han standsede derfor sin Bevægelse og opstillede sine Tropper i Slagorden, paa Veien til Figentræleiren, ligesom for at tilbyde Abd-el-Kader Bataille. Men denne indlod sig ikke herpaa, og udsendte blot nogle Cavalerister som Tirailleurer mod den franske Stilling. General Desmichels, der, efterat have studeret Terrainet, fandt det hensigtsmæssigt, at anlægge et Blokhuus*) til Forsvar af Orans Omegn, netop i den Stilling, de Franske nu havde indtaget, lod de fornødne Forberedelsesarbeider strax udføre, hvorpaa han igjen rykkede ind i Oran med sine Tropper. Om Morgenen den 27de lod han følgende Tropper rykke ud af Oran: 10 Compagnier Infanterie, 1 Escadron Jægere til Hest og 2

*) Blokhusene, der benyttes saa hyppigt af de Franske i Afrika, blive sendte heelt færdige fra Frankrig og koste omtrent 3000 Franker Stkt. De ere hensigtsmæssige til Forsvaret mod Araberne, der hverken have Kanoner eller Haubitser.

Bjerghaubitser, for hermed at beskytte Arbeidet ved Blokhuset, hvilket Ingenieurtropperne begyndte at opføre under Capitain Cavaignacs Ledelse. Abd-el-Kader lod strax en Deel Tirailleurer rykke frem og indlede en levende Geværild mod de franske Tropper. Han deelte derpaa Resten af den arabiske Hær i to Colonner, hvoraf den ene skulde søge at omgaae de Franske og afskære dem fra Staden. General Desmichels, som Skydningen havde kaldt derhen, bemærkede imidlertid Abd-el-Kaders Hensigt og sendte strax Ordre til General Sauzet i Oran, om at sende ham alle de Tropper, der ikke nødvendigviis behøvedes til Voldenes Forsvar, hvilke ogsaa strax indtraf. Abd-el-Kader lod sine Arabere gjøre et almindeligt Angreb, der var meget levende og dristigt. Men hvorledes skulde hans vilde, uregelmæssige Cavalerie-Horder kunde forcere en europæisk Armees snorrette, tætsluttede Linier, der ved mechaniske Bevægelser ere istand til stedse at byde den farligste Side fremad. Hvorledes skulde den simplere Bevæbning, det lange, arabiske Gevær og Yataganen, kunne modstaae de franske Vaabens Overlegenhed, Infanteriets Bajonetter og Artilleriets Granater. Abd-el-Kader havde Intet at sætte herimod, uden den arabiske Hests Fortrinlighed, hans Krigeres barske, martialske Udseende og de vilde Skrig, hvormed de styrte løs for at imponere deres Fjender. Dette kunde vel indjage den endnu

uerfarne Fjende Skræk og maaskee bringe ham til at vakle; men en stor Deel af de franske Tropper vare allerede vante til at see Araberne under Øine, og de forbleve derfor urokkelige i deres Geledder. Overalt bleve Arabernes Angreb tilbagekastede, og et Detachement, der begyndte at omgaae de Franskes høire Fløi, blev aldeles nedsablet af en Escadron Jægere. Desuden led Araberne et betydeligt Tab ved Artillerie-Ilden. De Franske havde derimod kun 3 Døde og 40 Saarede.

Abd-el-Kader sparede ikke sin Person ved denne, som ved enhver anden Leilighed, og hans Indflydelse hos hans Landsmænd tiltog endogsaa, uagtet hans mislykkede Angreb. Efter Kampen drog Abd-el-Kader tilbage til sin Leir ved Figentræerne, og de franske Tropper rykkede ind i Oran, efterladende ikkun 40 Mand i Blokhuset, hvilket imidlertid var blevet reist. Om Natten lærte Araberne at kjende Brugen af et Blokhuus. Et Partie af dem nærmede sig for at recognoscere samme, og havde dyrt maattet betale denne Dristighed og Nysgjerrighed, hvis ikke en fransk Soldat for tidligt havde givet Ild, og derved forhindret Araberne fra samtlige at engagere dem imellem Blokhuset og Palissaderne, hvilket de vare ifærd med.

Den 28de og 29de faldt en vedholdende stærk Regn, der forhindrede alle militaire Operationer. Den 30te om Natten rykkede nogle af Abd-el-Kaders Ara-

dere frem mod Blokhuset og medførte en Kanon, som de affkøde, hvorpaa den demonterede sig selv. Angrebet havde saaledes ingen Følger.

Den 31te hævede Abd-el-Kader sin Leir og begav sig paa Veien til Mascara, overtydet om at hans Angreb paa Oran vilde være frugtesløse. Han vedblev imidlertid at have et vaagent Øie med Alt, hvad Franskmændene foretoge sig i Provindsen.

General Desmichels besluttede at udstrække det franske Herredømme og kaste Garnison ind i de to Søstæder Arsew og Mostaganem, i den første, fordi der en Miil fra samme findes en temmelig god Havn. Ved denne Beslutning handlede Generalen i det franske Ministeriums Aand, thi paa den Tid troede man i Paris, at man ved Erobringer bedst forøgede og begrundede de Franskes Magt i Nordafrika. At føre Krig er naturligviis den Politik, som enhver fransk General, der sendes til Afrika, helst ønsker at følge, thi derved faaer han Leilighed til at vise sin Dygtighed og kan hjemsende Bülletinner om sine Seiere, hvilke altid modtages med Enthusiasme af den franske Nation. Saaledes erholdt man det ene faste Punct efter det andet, der hvert især krævede en stærk Garnison, hvorimod det modsatte System, at occupere ganske enkelte faste Puncter, og stedse udvide Besættelsen af det nærmeste Land omkring disse faa Puncter, vistnok maatte være

mere overeensstemmende med Frankrigs sande Interesse, og den eneste Maade, hvorpaa Colonisationen lader sig udføre.

Staden Arsew laae tildeels i Ruiner, som beboedes af en cabaylsk Stamme under Bestyrelse af en Cadi, ved Navn Bethouna, der satte sig i Handelsforbindelse med de Franske, især med Hensyn til Remonteringen af et ridende Jægerregiment, som oprettedes i Oran. Abd-el-Kader kunde ikke med Ligegyldighed see paa, at Landets Heste førtes til Fjenden, thi han betragtede dem med Rette som Dele af sit Krigsarsenal. Han gjorde derfor kraftige Forestillinger i denne Anledning til Bethouna, og befalede ham at afbryde al Handelsforbindelse med de Franske. Da dette ikke hjalp, lod han Bethouna føre til Mascara, hvor han, efter flere Maaneders Fangenskab, omsider blev stranguleret.

Arsews Havn, som af Araberne kaldes Mersa, blev den 4de Juli besat af General Desmichels, paa samme Tid, som Abd-el-Kader besatte Arsew og befalede Indvaanerne at romme Staden; Størstedelen af disse nedsatte sig blandt Araberne paa Sletten Ceïrat, og ikkun nogle Faa, der vare af Bethounas Slægt, flygtede til de Franske og nedsatte sig i Oran, i Nærheden af Mostaganem. Skjøndt General Desmichels kastede Abd-el-Kaders Tropper tilbage fra Arsew, lykkedes det ham dog ikke at føre Indvaanerne tilbage til Staden,

der fra den Tid forblev ubeboet. Arsews Havn derimod blev besat af en Garnison af 300 Franskmænd, der forskandsede sig ved Blokhuse, og dannede Caserner af de forefundne Magasiner.

Abd-el-Kader tabte paa ingen Maade Modet ved det uheldige Udfald, hans sidste Foretagende mod Oran havde havt, men arbeidede med fornyet Iver paa at forene de arabiske Stammer. Hans Magt var endnu kun anerkjendt i en Omkreds af 12 Mile omkring Mascara; men hans Planer gik ud paa at udstrække den over hele Provindsen. I denne Hensigt sikkrede han sig først den mægtige arabiske Stamme Beni-Amers Medvirkning, og marscherede derpaa imod Tlemecen, en By, der ved sin Beliggenhed, 9 Mile fra Maroccos Grændser, og ved sine fortificatoriske Værker er et yderst vigtigt militairt Punct; den rige Vegetation, de store Olivenskove, og de herlige Kilder i Omegnen gjøre den desuden til et af de yndigste Steder i hele det nordlige Afrika. Tlemecen, som af Naturen synes bestemt til at have en stor Befolkning, var dengang allerede bleven et Offer for indbyrdes Stridigheder. Staden var deelt imellem to Partier. Tyrker og Courouglier beherskede Citadellet (Meschouaren) og hvad der stod i Forbindelse dermed, og havde i deres Spidse en Tyrk, ved Navn Boursali; Maurerne eller Hadarerne vare Herrer af den øvrige Deel af Byen, og havde til Over-

hoved en rig, oplyst og udmærket Mand, ved Navn Ben-Nouna. Disse to Partier levede stedse paa Feltfod med hinanden, men da de gjensidigen havde Interesse af at spare hinanden, saa vare Fjendtlighederne ikke af nogen alvorlig Natur.

Disse Omstændigheder syntes gunstige for Abd-el-Kaders Planer. Han viste sig derfor i Juli Maaned med nogle Tropper for Tlemecen, og opfordrede Ben-Nouna til at erkjende ham som sin Herre. Da denne vilde sætte sig til Modværge, blev han angreben og overvunden efter en kort Kamp. Tyrkerne og Courouglierne benyttede paa samme Tid Leiligheden til at falde Ben-Nouna i Ryggen og plyndre Staden, imedens han var engageret i Fronten af Abd-el-Kader. Hans Nederlag blev herved saa fuldstændigt, at han, for ikke at blive udleveret til sin Fjende, flygtede til en i Nærheden af Tlemecen liggende Marabut, (et hvælvet, muret, helligt Begravelsessted for anseete Marabuter), som er et uforkrænkeligt Tilflugtssted. Dette Sted forlod han igjen om Natten og flygtede over til Keiseren af Marocco, Abderramann, med hvem han alt længe havde staaet i Forbindelse.

Som Herre af Tlemecen behandlede Abd-el-Kader Indvaanerne med Blidhed, og vandt derved hurtig deres Kjærlighed og Tillid. Han udnævnte en Kaïd af deres Midte, en ret udmærket Mand ved Navn Sidi-Amedi,

som imidlertid hverken besad den Indflydelse eller de Fortjenester, som Ben-Nouna.

Abd-el-Kader havde ventet at Tyrkerne i Meschouaren, der havde lettet ham Stadens Erobring, ogsaa skulde hylde ham, men dette skete ikke. De lovede vel at holde Fred med ham, men nægtede at aabne Citadellets Porte. Da han ikke havde Artillerie med, for at tvinge dem hertil, saa lod han som om han var tilfreds med deres Fredserklæring, undgik klogelig at indlade sig i en unyttig Kamp, og vendte tilbage til Mascara.

Underveis erfarede han, at hans Fader Sidi-Mahiddin var død. Dette gjorde et stærkt Indtryk paa ham, thi foruden at han elskede ham med sønlig Kjærlighed, indsaae han meget vel, at han skyldte den Agtelse, Araberne bare for denne Olding, en stor Deel af sin Magt.

Det er i Afrika, ligesom i Europa, sjeldent at en Person af nogen politisk Vigtighed døer, uden at Menigmand tilskriver dette en Forbrydelse. Saaledes udbredte der sig ogsaa om Mahiddin det Rygte, at han var bleven forgivet af nogle Udsendte fra Ben-Nouna. Man fortalte, at Tlemecens gamle Kaïd havde haabet at tilintetgjøre Abd-el-Kaders Magt, ved at bortrydde den, ved hvis Raad han alene troede ham istand til at regjere. Hvis dette er sandt, hvilket der dog intet Beviis haves for, da gjorde Ben-Nouna en feilagtig Regning; thi uagtet Abd-e-Kader var berøvet den, der

havde ledet hans første Skridt, saa viste han sig dog i alle Henseender værdig til den Post, som Lykken havde kaldet ham til.

Han stod nu alene med Gud og det ham af Gud skjenkede Genie; Bevidstheden herom indgav ham den Kraft og Urokkelighed i Villie og Gjerning, uden hvilke intet Stort udrettes. Ved Religionen var det især-deleshed, at han viseligen troede at kunne virke paa sine Landsmænd, forene disse under Mahomeds Banner imod de Christne, hæve sig selv ved Strenghed i Sæder og ved nøiagtig Efterlevelse af Religionens Forskrifter, og saaledes forøge den Hellighed af sin Person, der allerede ved hans Fødsel, som Marabut, tilfældigviis var tildeelt ham i Folkets Ideer. Ofte samlede han Araberne om sig, holdt religiøse og politiske Taler til dem og forklarede dem Steder af Koranen, der kunde opbygge dem. De hellige Stæder i Landet holdt han megen Hævd over, og besøgte dem meget flittigt for at holde Bønner; thi Bønnen, som er det Led, der binder Mennesket til Himmelen, blev en vigtig, hellig Gjerning for Abd-el-Kader, deels for deri at finde Styrke til sine store Planers Udførelse og deels for derved at virke paa Folket. En Marabuts Grav, i Nærheden af Mascara, var især det Sted, hvor han tilbragte sine fleste Bedetimer, og her bad han altid flere Timer længere end Nogen af Folket; naar han da forlod dette hellige Sted

kundgjorde han, til stor Jubel for Araberne, den Dødes Aabenbaringer, der altid bestode i det, som han især vilde lægge Folket paa Hjertet.

Maaskee er det Klogskab og ikke religiøst Sværmerie, der har ledet Abd-el-Kader i hans hellige Iver. Alligevel er det saa naturligt, at det Menneske, hvis Genie hæver ham over sine Lige, og for hvem alle Omstændigheder føie sig og bane Vei for dettes kraftige Udvikling, maa føle sig tildeelt en guddommelig Gnist, der ligesom binder ham nærmere til Guddommen. Han faaer derved den Tro, at hans Skridt indgydes ham og ledes af en høiere Styrelse, og det giver hans Handlemaade denne urokkelige Fasthed og Sikkerhed, hvorved næsten alle Foretagender lykkes. Derfor har man kaldet slige store Mænd Sværmere.

Abd-el-Kader kastede nu atter sit Blik paa Franskmændene og paa Landets Kyster, især paa Byen Mostaganem, der, omgivet af en rig Vegetation, er beliggende tretusind Alen fra Havet ved Enden af den store Schelif-Dal, hvorigjennem Atlasbjergene kunne omgaaes og Mascara trues. I Mostaganem regjerede Tyrken Ibrahim, under fransk Høihed. Araberne i Omegnen vare just ikke Ibrahims Venner, men Abd-el-Kader kunde dog ikke vente uden Artillerie at erobre en Stad, der var omgivet med en Muur og forsvaret af flere fortificatoriske Værker, besatte med Kanoner. Han

gjorde derfor Ibrahim meget fordeelagtige Tilbud, hvis han vilde underkaste sig med sine Tyrker. Men de gamle Beherskere af Landet kunde ikke beqvemme sig til at bøie sig under et arabisk Herredømme. Hellere underkastede de sig Franskmændene, der vare Fremmede i Landet. Ibrahim blev derfor Franskmændene tro, men denne Troskab blev slet lønnet, thi General Desmichels, der havde fattet Mistanke til ham, lod Mostaganem fuldstændigen besætte af et franskt Corps, og Ibrahim blev kort efter ført til Oran.

Abd-el-Kader var just kommen tilbage fra Tlemecen, da han modtog Efterretning herom. For at benytte Omstændighederne, hvis de muligviis skulde vise sig gunstige, samlede han en Deel Tropper og rykkede imod Mostaganem, hvor han ankom den 2den August og strax indledte en Fægtning, som havde til Følge at Franskmændene indesluttede sig i Forterne, og Tyrkerne bag Byens Mure. Størstedelen af Stadens Indvaanere forlod den med deres Gods, ifølge Franskmændenes Tilladelse, og det smilende Landskab omkring Staden blev ødelagt af Tropperne. Det er i det Hele taget characteristiskt, at overalt, hvor de Franske have viist sig i Afrika, forsvinde Træerne, Kildevældene hentørres, Landets Indvaanere flygte og der bliver kun en Ørken tilbage. De Franske kunne erobre, men ikke vedligeholde.

General Desmichels, der vilde benytte Abd-el-Ka-

ders Nærværelse ved Mostaganem for at gjøre et Indfald i det Indre af Landet, ilede tilbage til Oran, hvorfra han Dagen efter sin Ankomst, den 5te August, afsendte et Troppecorps, under Oberst L'Etang, hvis Bestemmelse især var at angribe den krigerske, arabiske Stamme Zmela, der havde viist sig mest villig til at give sig under Abd-el-Kaders Banner.

Oberst L'Etang overfaldt, den 6te ved Daggry, flere Douarer af Stammen Zmela og gjorde et ikke ubetydeligt Bytte. Men paa Tilbagetoget lærte de Franske at kjende alle de skrækkelige Følger, som en forceret Marsch medfører paa den hede Aarstid, i det afrikanske Climat, naar man paa alle Sider er omringet af de byttelystne Beduiner, hvis store Glæde det er at afskære Hoveder. Da maatte de Franske sande Abd-el-Kaders Ord til sine Krigsfolk, idet han pegede paa Solen: „Der er de Franskes Fjende!"

En saadan harceleret Colonne ligner et Liigtog, der med hvert Skridt efterlader Føde for Rovfugle og Schakaler. Da er det især Infanteriet, dette beskedne og dog saa vigtige Vaaben, der har de største Besværligheder at bekæmpe. Belæsset med en svær Bepakning og et tungt Gevær, maa det slæbe sig frem paa sin Fod over en brændende Jordbund; Solens Straaler og den frygteligt udmattende Simoun-Vind fra Ørkenen forhindre Infanteristernes Aandedrag, og ingen Drik

Vand findes til deres Lædskning. Desuden havde man her begaaet den Uforsigtighed, ingen Levnetsmidler at medføre og ingen Transportmidler for de Saarede, der nu maatte bæres med Hænderne. Araberne, hvis Antal med hvert Dieblik voxede, kastede sig foran og paa Siderne af Colonnen, harcelerede den med en vedholdende Ild og antændte Græsset, hvorigjennem den franske Armee skulde marschere, for derved at standse dens Fremmarsch og give Krigerne af de fjernere arabiske Douarer Tid til at ankomme. Disse mangfoldige Besværligheder demoraliserede det franske Infanterie. Man saae Soldater kaste Geværerne fra sig og nægte at marschere videre, uagtet Chefernes Forestillinger og Bønner; de kastede sig til Jorden og kjøbte et Diebliks Hvile med deres Liv, thi Arabernes Yatagan gjorde snart Ende paa det. De Infanterister, der havde Kraft nok til at marschere, havde ikke Kraft til at stride. Cavaleriet og de to Bjerghaubitser, som Oberst L'Etang havde med sig, maatte derfor saa godt som alene holde Araberne fra Colonnen, hvilket ogsaa udførtes med megen Bravour og Hengivenhed.

Endelig ankom denne Colonne, efter utallige Møisommeligheder, til Fontainen ved Figentræerne, (hvor Abd-el-Kader tidligere havde havt sin Leir), men her ventede dem en ny Ulykke; thi Infanteristerne, der først havde styrtet sig over det usunde, stillestaaende Vand,

sammenhobede sig dernæst under Skyggen af de derværende, enkeltstaaende Figentræer, og det var nu en Umulighed at faae dem til at marschere videre.

I dette critiske Dieblik erklærede Oberst L'Etang, hvis Mod steg med Faren, for sine Officierer, at man maatte redde Infanteriet eller belave sig paa at døe. Enhver bifaldt denne ædle Beslutning. De ridende Jægere omringede den halvdøde Menneskemasse, der hvilede under Træerne, og gjorde sig færdige til paa staaende Fod at modsætte sig Fjendens Angreb. Araberne, der bleve frygtsomme ved denne faste Holdning, vovede ikke noget dristigt Angreb. Desuden kom Mange af dem galopperende saa langt borte fra, at deres Heste vare saa udmattede, at de neppe kunde slæbe sig frem. Endelig lode de sig imponere af de to Haubitser, der tilføiede dem betydelige Tab.

Imidlertid havde General Desmichels Ordonnantsofficier, Lieutenant Deforges, der var fulgt med Oberst L'Etang, hengivet sig for den almindelige Frelse og begivet sig alene over Plainen til Oran, for at underrette Generalen om deres sørgelige Tilstand. Lykken understøttede hans Mod, og han ankom efter halvanden Miils Ridt til Oran, uden noget Uheld. General Desmichels satte sig øieblikkelig i Marsch, med Undsætning og Proviant, og var saa heldig at komme betids nok til at forløse sine ulykkelige Staldbrødre, der,

uagtet Alt hvad de havde lidt, rykkede ind i Oran med den største Deel af deres Bytte og 82 Fanger, hvoraf 10 vare Mænd, Resten Fruentimmer og Børn.

Efter General Desmichels Bortreise arbeidede Abd-el-Kader, med den ham eiendommelige Kraft og Energie, paa at fremskynde hvad man har kaldet Mostaganems Beleiring. Han etablerede sit Hovedcorps i den ødelagte Forstad Tistid, (ogsaa Risded), hvorfra han den 3die August rettede et Angreb imod alle de Franskes Udenværker. Marabuten (Gravstedet) Sidi-Mazuf, beliggende ved Havet og besat af et Infanteriecompagnie under Capitain Moreaus Commando, var især Maalet for Abd-el-Kaders Efterstræbelser; thi hans Plan var, ved dens Erobring at afskære de Franske Forbindelsen med Havet, hvilket dog ikke vilde lykkes ham. De Tropper, han sendte imod samme, bleve, efterat have udholdt en heftig Ild, modtagne af de franske Bajonetter, og paa samme Tid bleve de chargerede af tre Compagnier, som gjorde et Udfald fra Staden og tilføiede dem megen Skade.

Den 5te lod Abd-el-Kader den samme Marabut angribe med et endnu større Antal Tropper, men en fransk Brig, le Hussard, som den Dag laae for Anker ved Kysten, gjorde en ødelæggende Ild paa Araberne og tvang dem til Retraite. De trak sig tilbage til deres Hovedcorps i Tistid. Herfra foretoges nu et almin-

deligt Angreb paa selve Staden. Dette udførtes med usædvanlig Dristighed og Forbittrelse; det arabiske Infanterie rykkede lige ind imod Stadens Mure, der ingen Grav har, og skød paa Artilleristerne ind igjennem Skydeskaarene og Skydehullerne. Da Abd-el-Kader ingen Artillerie havde til at skyde Breche, gjorde han et Forsøg paa at sappere sig igjennem Muren paa et Sted, hvor en Courtine ikke var flankeret og altsaa ikke udsat for Ilden fra Muren. Dette Foretagende vilde maaskee være lykkedes, hvis ikke Lieutenant Gérandon med sine Grenaderer havde sat sig paa tvers over Muren, og skudt ned paa Araberne, der arbeidede paa Sappen, hvorved de bleve tvungne til Retraite, efterat have lidt et føleligt Tab. — Den 6te og 7de vare Angrebene mindre levende. Den 8de maatte den franske Brig lette Anker for Storm, og dette benyttede Abd-el-Kader strax til at fornye Angrebet paa Marabuten Sidi-Mazuf, dog uden at have mere Held end første Gang.

Araberne vare trættede af disse idelige og frugtesløse Angreb, der kostede meget Blod. Desuden bevirkede Efterretningen om Toget mod Stammen Zmela, at Mange ønskede at vende tilbage til deres Douar. Abd-el-Kader saae sig derfor nødt til at hæve Beleiringen, hver Stamme søgte sit Hjem, og han selv drog ind i Mascara med sine egne, lønnede Tropper.

Zmelaerne ønskede imidlertid at erholde de dem

fratagne Koner og Kreaturer, og henvendte sig til General Desmichels for at bede om Fred. De erklærede, at de vilde afstaae fra al Forbindelse med Abd-el-Kader og nedsætte sig under de Franskes Beskyttelse i Dalen ved Messerghin, to Mile fra Oran. De stillede Gidsler til Sikkerhed for deres gode Hensigter, og erholdt under disse Betingelser deres Koner og Hjorder tilbage.

Imod Slutningen af September Maaned ankom den saakaldte afrikanske videnskabelige Commission til Oran, for at anstille sine Undersøgelser og Efterforskninger. Da Abd-el-Kader blev underrettet herom, kaldte han atter nogle tusinde Arabere til Vaaben og nærmede sig Oran.

Den 1ste October satte Commissionen sig i Bevægelse for at undersøge Dalen ved Messerghin, ledsaget af 1800 Mand under General Desmichels Commando. I Nærheden af Sebga Søen, ved Aïn-Beda, lod Abd-el-Kader sine Arabere, der hidtil havde holdt sig skjulte bag Creten af nogle Høider, rykke frem og overfalde den franske Colonne, der dog ikke bragtes i Uorden. De Franske standsede deres Marsch og foretoge i god Orden Retraiten til Oran, med et Tab af nogle Døde og 30 Saarede. Præsidenten for den videnskabelige Commission, den gamle franske General Bonnet, der tidligere, paa en Excursion i Metidja Sletten, ikke havde kunnet beherske sin Lyst til at commandere Trop-

perne, der ikke vare ham underlagte, indskrænkede sig paa denne Dag til at give flere Prøver paa den Tapperhed, som i hans Ungdom havde gjort ham saa berømt. Han opholdt sig, under hele Retraiten, i den yderste Tirailleurkjede.

De arabiske Stammer, der ikke mere havde noget Marked for deres Varer, begyndte imidlertid at føle Savnet heraf og længtes efter en Forandring. Stammen Medjar begyndte at besøge Mostaganems Marked, Stammen Borjia forsynede Arsew med Levnetsmidler, og Stammerne Zmela og Douer kom temmelig aabenlyst til Oran.

Abd-el-Kader selv ønskede Fred, for at kunne ordne den indre Bestyrelse af Landet; men han vilde selv begrunde Freden efter sine egne Planer, og tog derfor de kraftigste Forholdsregler for at tilintetgjøre disse forskjellige, særskilte Indledninger, der stode i Modsætning til den Eenhed i Landets Styrelse, som han havde isinde at oprette blandt Araberne. De arabiske Stammer maatte give efter for hans Magtsprog, og Zmelaerne maatte endogsaa opgive de Forpligtelser, de havde indgaaet med de Franske. Abd-el-Kader benyttede de Stammer, der vare ham mest hengivne og de Franske mest fjendske, til at forhindre Samqvemmet med de Franske. Stammen Garaba blev det paalagt at afskære al Forbindelse mellem det Indre og Stæderne Oran og Ar-

sew, Stammen Hachem fik det samme Hverv med Hensyn til Mostaganem.

Iblandt de Arabere, som Udsigten til Fordeel havde bragt til at besøge de Franskes Markeder, var en Scheik af Stammen Borjia, ved Navn Kaduur-Tubben. Efterat han en Dag havde solgt sine Levnedsmidler paa Torvet i Arsew, henvendte han sig til Commandanten og forlangte en Escorte, som skulde ledsage ham til et opgivet Sted, Noget fra Byen, idet han foregav at han frygtede for Overfald af nogle af Abd-el-Kaders Ryttere, der krydsede i Omegnen. Man medgav ham en Underofficier og 4 Jægere til Hest; men neppe vare disse Ulykkelige kommet en Fjerdingvei fra Arsew, førend de faldt i et Baghold, som man har villet paastaae var lagt af Kaduur-Tubben selv. Een af Jægerne blev dræbt og de 4 andre førtes til Mascara.

Kort Tid efter modtog Abd-el-Kader et Brev fra General Desmichels, hvori denne reclamerede de 4 Fanger, idet han anførte, at de vare tagne imod Folkeretten. Dette Brev var Begyndelsen til den Brevvexling, der endte med Abd-el-Kaders Anerkjendelse som Sultan over Araberne og med General Desmichels Fald. Allerede i dette første Brev smigrede Generalen Abd-el-Kader, ved at sammenligne ham med Jordens Fyrster; af den paafølgende Correspondence vil man see, hvorledes Abd-el-Kaders Klogskab ledede

Underhandlingerne saa vidt, at han fik sin Fjende til at bygge sig den Throne, han selv vilde bestige.

Abd-el-Kaders Svar paa General Desmichels Brev var følgende.

„Den 6te Dag af Hiemadistani, Aar 1249,
(30te October 1833).

„Lovet være Gud, vor Herre Mahomed
og hans Tilhængere!

„Hadji Abd-el-Kader-ben-Mahiddin, Fyrste over de „Troendes trofaste Forsvarere, til General Desmichels „— Gud beskytte hans Vaaben! — Gouverneur af „Oran.

„Vær hilset!

„Jeg har modtaget det Brev, hvori I nærer det „Haab at erholde Frihed for de fire Fanger, som ere i „mine Hænder; jeg har forstaaet Alt hvad det indeholdt, „og iler med at besvare det.

„Jeg har ikke tænkt paa at foreslaae Eder at løs„kjøbe Eders Soldater, dette er alene skeet paa Grund „af en mig givet feilagtig Forsikkring om, at I havde „isinde at gjøre en Opoffrelse for at befrie dem, og til„lige i den Hensigt, at lette dem deres Ulykke *).

„I siger mig, at uagtet Eders Stilling har I be„qvemmet Eder til at gjøre de første Skridt; men det var

*) Abd-el-Kader havde forlangt 1000 Geværer for hver Mand

„Eders Pligt ifølge Krigsbrug. Enhver har sin Tid i „Krigen, den ene Dag I, den anden Dag jeg; Møllen „løber rundt for os Begge, idet den stedse sønderknuser „nye Offere. Alligevel er der en religiøs Pligt for os „Begge, og vi maae opfylde den. Hvad mig angaaer, „da har jeg aldrig trættet Eder med Skridt til Gunst „for de Fanger, I have gjort. Jeg har som Menneske „lidt ved deres ulykkelige Skjebne, men som Mahomeda- „ner betragter jeg deres Død som et nyt Liv, og deres „Udløsning fra Slaveriet derimod som en skændig Død; „derfor har jeg heller aldrig bedet om Naade for dem. „I siger mig, at Jordens Fyrster skulle udmærke sig ved „Ædelmodighed og Sjælsstorhed, og slutter deraf at jeg „uden Erstatning skal tilbagegive Eder de Fanger, der „ere i mine Hænder. Eders Princip er i det Hele taget „rigtigt, men min Religion forbyder mig at følge det; „Udløsning af Slaver er kun tilladt mellem Mahomeda- „nere. Endvidere siger I, at disse Franskmænd vare i „Begreb med at beskytte Arabere imod andre Arabere; „men dette kan ikke være nogen Grund for mig. Beskytterne „og de Beskyttede ere tilhobe mine Fjender, og alle de, „som fra Landet af komme ind til Eder, ere slette Tro- „ende, der have handlet imod deres Pligt. Hvad dem „angaaer, der have opstillet en Snare, som I kalde det, „da ere disse ikke i min Tjeneste og ere af en altfor

„ubetydelig Classe, til at jeg skulde beskæftige mig med „dem.

„Jeg benytter denne Leilighed til at udtrykke min „Forundring over Eders Lettroenhed, med Hensyn til „den Ærlighed og Hengivenhed, som de Folk skulle ud- „vise, der, af Frygt for at jeg skal erfare det, ikkun hem- „meligen tor komme til Eder. Hvad mig angaaer, saa „mistroer jeg selv Skyggen af saadanne Folk, og alle „de, som falde i mine Hænder, vil jeg skære Hovedet „af eller sætte i Fængsel. I er altfor tilboielig ti „at vise Tillid til Folk, som ikke fortjene den.

„Det Forlangende, som jeg har gjort Eder med „Hensyn til Fangerne, har, vær forvisset derom, paa „ingen Maade havt sin Grund i, at jeg ønskede Penge, „men alene for at kjende Eders Tanker i saa Henseende.

„I roser Eder af at I uden Erstatning har udleve- „ret Garabaer og Zmelaer. Det er sandt; men I har „overfaldet Folk, som levede under Eders Beskyttelse, og „som dagligen forsynede Eders Torve med Levnetsmidler. „Eders Armee har berovet dem Alt, hvad de besad. „Hvis I derimod havde forladt Eders eget District og „angrebet Folk, som ventede Eder, f. Ex. Habi-Boalem, „Kalessa, Stammerne Beni-Amer og Hachem, da kunde „I med Ret tale om og fortjene den Roes, som I nu „kræver, for at have overrasket Garabaer og Zmelaer. „Naar I engang ville fjerne Eder to til tre Dagmar-

„scher fra Oran, saa haaber jeg at vi skulle sees, og „at man endelig kan faae at vide, hvo af os To der „skal være Herre i Landet. Det er paa Tide, thi „hvis I bestandig blive hjemme, saa ville de Lidelser, „som de ulykkelige Beboere af Provindsen alt længe „have været udsatte for, vedblive i det Uendelige.“ —

I dette Brev viste Abd=el=Kader, at han trodsede General Demichels Magt og udfordrede ham til en Kamp inde i Landet, hvorfor Generalen ogsaa pønsede paa at vise Araberne de franske Vaabens Overlegenhed. Paa sin Side trøstede Abd=el=Kader sig ved Landets naturlige Vanskeligheder og ved sine Krigeres Uantastelighed, da de ere ligesom en Haandfuld Vand, der flyder bort imellem Fingrene naar man troer at have den fastest indesluttet.

Omtrent en Maaned efter dette Brevs Afsendelse nærmede Abd=el=Kader sig Oran, efterat have gjort et Tog imod en Stamme, i Nærheden af Tlemecen, der ikke vilde adlyde hans Befalinger. Han opslog sin Leir i Nærheden af et Sted kaldet Temezurar, i den for sin Frugtbarhed over hele Provindsen bekjendte Slette Meleta, tilhørende Zmelaerne. Ved Efterretningen herom afmarscherede General Desmichels, den 2den December Kl. 6 om Aftenen, med næsten alle sine Tropper, bestaaende af 2000 Infanterister, 400 Cavalerister, 2 Batterier og 100 Sapeurer, og rettede sin Marsch mod

Sletten Meleta, hvor han ankom før Dagbrækningen, efter en lang Nattemarsch. Men istedetfor strax at angribe Abd-el-Kaders Leir, faldt han over nogle Douarer, hvor man nedsablede en Deel Arabere og bortrøvede omtrent 50 Koner og Børn. Dette gav Allarm i Abd-el-Kaderds Leir, i et Nu vare Alle tilhest og de Franske saae sig snart omringede af en Masse Arabere, som de søgte at holde fra Livet ved at omgive sig med en Carree af talrige Tirailleurer. Efter en levende Geværild fra alle Sider trak Araberne sig Lidet tilbage, for at oppebie nogle tililende Stammer, og derpaa angribe med fornyet Kraft. General Desmichels tog Anledning heraf til at oversende Fjenden de bortrøvede Koner og Børn, i den Tanke at dette vilde bibringe Araberne en stor Idee om de Franskes Menneskelighed. Men hine antoge det snarere for et Beviis paa Svaghed, og deres Angreb bleve derved ikkun endnu dristigere, uagtet det franske Feltartillerie bragte en frygtelig Ødelæggelse i deres Rækker. Hidtil havde de Franske ikkun medført Bjergskydts, men dennegang maatte Araberne føle Virkningen af Feltpiecerne. Uagtet de uhyre Tab, de hvert Øieblik lede, vedbleve de dog at forfølge den franske Colonne og ikkun Nattens Mørke, der falder pludseligt paa i dette Climat, afbrød Fægtningen. Begge Partier tilskreve sig Seieren; de Franske, fordi de med Fordeel havde modstaaet Arabernes Angreb, og Araberne, fordi

de hele Dagen havde seet de Franske i Retraite. Det var Franskmændene paafaldende, at see Zmelaernes Gidsler stride den hele Dag i deres Rækker imod deres egne Landsmænd, men Mahomedanerne have i Afrika lagt langt flere Prøver paa Ridderlighed for Dagen, end de Christne.

Den 6te December sendte General Desmichels atter et Brev til Abd-el-Kader. Foruden at han deri gjentog sit Forlangende, angaaende de franske Fangers Frigivelse, udtalte han sig tydeligere angaaende Ønsket om en Sammenkomst med Abd-el-Kader, for at standse Blodsudgydelserne. Abd-el-Kader gjennemskuede heraf General Desmichels Tilbøielighed til at slutte Fred; men for at erholde denne saa fordeelagtig som muligt, ansaae han det for klogest, ikke strax at gribe den første Anledning, men lod Generalens Skrivelse i nogen Tid ubesvaret. Desuden maatte han dertil først stemme Provindsernes vigtigste Scheiker og Marabuter, høre deres Mening og dernæst overbevise dem, der ikke vare for Freden. Ved Oran forblev imidlertid Alt roligt, indtil den 6te Januar, da et Partie Arabere havde en heldig Affaire mod det franske Cavalerie, der mistede 1 Officier og 16 Mand, hvis Hoveder Araberne, efter deres Sædvane, afskare og førte med sig. I denne Affaire maatte den, fra Bagholdet ved Arsew bekjendte, arabiske Chef Kaduur-Tubben bøde med Livet.

General Desmichels, der saae de ubestemte Resultater, som selv de lykkeligste Expeditioner førte med sig, længtes meget efter Fred. Der begyndte desuden at vise sig Hungersnød i Oran, hvor man ikke mere havde nogen Tilførsel fra Landsiden; men ethvert særskilt Fredsforslag blev tilintetgjort ved Abd-el-Kaders kloge Forholdsregler. Tidligere havde nemlig Generalen søgt at knytte Underhandlinger med Chefen for Stammen Douer, den gamle Mustapha-ben-Ismaël, der nød en almindelig Agtelse blandt Araberne paa Grund af Fødsel, Rigdom og Tapperhed. Mustapha overlod Underhandlingerne til sin Neveu, den dristige El-Mzary, men efter flere Maaneders Forhandlinger trak denne sig tilbage, af Frygt for Abd-el-Kaders Magt og Aarvaagenhed. General Desmichels indsaae nu, at den eneste Mand, han kunde kaste sine Øine paa for at tilveiebringe en almindelig Fred i Provindsen, var Abd-el-Kader. Hans egne Ord ere: „Abd-el-Kaders ophøiede Forstand, hans Energie, hans store Indflydelse paa „Araberne ved sin Fødsel som Marabut og den Agtelse, „der var bunden til hans Faders Navn, alt Dette „maatte tjene mine Planer i saa Henseende.“ Med Hensyn til Fredens Tilveiebringelse blandt Araberne havde han vistnok Ret, men med Hensyn til det Overherredømme, han troede at beholde, tog han groveligen Feil. Han indsaae meget vel, at det var vanskeligt at

gjøre de første, directe Skridt til slige Fredsforslag, uden at forøge den Følelse, Abd-el-Kader havde om sin egen Vigtighed, hvilket let kunde stemme ham til overdrevne Fordringer. Han søgte derfor at indlede Underhandlingrne paa en indirecte Maade, ved at lade en Jøde i Oran, Mardukaï-Amar, skrive et Brev til Ben-Arasch, en af Abd-el-Kaders første Officierer, hvori han fortalte, at de Franske vare særdeles vel stemte for Abd-el-Kader, og at Intet kunde være fordeelagtigere for ham, end at underhandle med dem. Ligeledes skrev General Desmichels under 27de December et tredie Brev til Abd-el-Kader, som det lod blot for at affordre ham de franske Fanger, men endte Brevet med det Ønske, at bringe Fred over Landet, for at Araberne i Rolighed kunde nyde deres Markers Frembringelser, og gjentog sin Indbydelse til en Sammenkomst. Abd-el-Kader, der saaledes anden Gang modtog en Opfordring til Underhandlinger, troede nu at kunne gjøre nogle Skridt fra sin Side, og endda blive Herre af Terrainet. Han besvarede derfor General Desmichels Brev med en lang Skrivelse, hvori han anfører flere Ord af Koranen, blandt Andet skriver han: „Vor Religion, der forbyder os at forlange Fred, tillader os at modtage den, „naar den er os foreslaaet;“ og paa et andet Sted: „I den hellige Skrift er der sagt: Dersom man ikke „foreslaaer Eder Fred, da søg den ikke, thi det er Gud

„som styrer Alt; og dersom Freden brydes, da stoel paa „ham, han vil forene Eder og beskytte Eders Vaaben.“ Sluttelig anfører han til Svar paa General Desmichels Trudsler: „Døden see vi smilende imøde, vi sørge „ikke over det Forbigangne; vi have ingen anden Støtte „end vore Vaaben og vore Heste, Kuglernes Piben har „mere Værd for os, end det friske Vand har for den „Tørstige, og Hestenes Vrinsken lyder mere tillokkende i „vort Øre, end den yndigste Melodie. Hvis vi nødes „til at forlade Landet, da gjøre vi det uden Savn. „Verden hører Gud til, han har givet os den i „Arv, og hvorhen vi end vende os, til Øst eller til „Vest, ja selv til Ørkenen, overalt finde vi vor Nation. „I synes at foragte Arabernes Stridskræfter, og dog „ere vi altid færdige til Kamp; slaae efter i Historien, „og I ville see hvad der er hændet i Lille-Asien, i „Omegnen af Damascus.“ *) —

Abd-el-Kader afsendte en af sine Arabere med dette Svar til General Desmichels, der var meget tilfreds med dets Indhold, og skyndte sig at sende Abd-el-Kader et Brev (af 6te Januar) af et meget smigrende Indhold, hvori han atter anmodede ham om en Sammen-

*) Abd-el-Kader gjør hermed Hentydning til Beleiringen af Saint-Jean-d'Acre ved General Bonaparte, og til de glimrende Seiere, som Prophetens første Efterfølgere tilkæmpede sig der.

komst, for at underhandle om Fredsbetingelserne. Imidlertid troede Abd-el-Kader, ikke at burde vise sig personlig for den franske General; han affendte derfor sin Fortrolige, Ben-Arasch, tilligemed en anden høi Officier, for at mødes en halv Miil udenfor Oran med Mardukaï-Amar, og conferere om de gjensidige Fredsforslag. Ved samme Leilighed oversendte han General Desmichels et Brev, hvori han yttrede sine oprigtige, fredelige Hensigter og blandt Andet siger: „Vær forvisset „om, at alle de Forholdsregler, som vi blive enige om, „skulle blive overholdte af mig med en religiøs Tro-„skab. I kan stole paa mig, thi jeg har aldrig svig-„tet mit Ord. Med Guds Hjælp ville vi kunne ende „denne Forhandling til Fordeel for Alle.“

Dette Skridt glædede General Desmichels meget, fordi det tilsyneladende satte ham og Abd-el-Kader paa et lige Trin. Da Sagen var af den yderste Vigtighed, samlede General Desmichels de første civile og militaire Embedsmænd i et Raad, for at forelægge dem Fredsspørgsmaalet, og man blev enig om, ikkun at skulle underhandle med følgende tre Puncter til Basis:

1, Arabernes Underkastelse, uden Undtagelser,

2, fuldkommen Handelsfrihed, og

3, øieblikkelig Udlevering af Fangerne.

De Franske lovede, paa deres Side, at agte og beskytte Arabernes Religion, Sæder og Eiendomme.

Disse Conditioner bleve oversendte Emiren i en med Pragt udstyret Portefeuille, tilligemed et Brev fra Generalen. Otte Dage efter sendte Abd-el-Kader et smigrende Brev til General Desmichels, og udbad sig Conditionerne mere bestemte og tydeligere affattede; han afsendte tillige Ben-Arasch, for at bringe Fredsforslaget tilbage i en fuldendt Form. En Gjenstand af en saadan Vigtighed krævede fremfor Alt den allernøieste Drøftning og Overveielse; dette undlod Abd-el-Kader, da Underhandlingerne engang vare aabnede, ligesaalidt som at paaskynde disses Fremgang, for at ikke en eller anden fanatisk Marabut eller Scheik i Provindsen skulde modsætte sig Freden med de Christne, og saaledes opholde Udførelsen af hans Planer.

General Desmichels, der paa sin Side havde den Overbeviisning, at Fred med Landets Arabere var den eneste gavnlige Politik, de Franske havde at følge, ilede ligeledes med at afslutte den Tractat, han saa meget længtes efter at bringe istand. Han sendte derfor, saa snart som muligt, Ben-Arasch tilbage med Fredsforslaget i dets fuldstændige Form, og lod ham ledsage til Habra Floden — hvor Abd-el-Kader dengang var — af Major Abdalla d'Asbonne, en Christen fra Syrien, der siden Expeditionen til Aegypten var i fransk Tjeneste, af Hr. Busnach, der tidligere var bleven brugt af Marechal Clauzel og kjendte Landet nøie, og af Mardukaï-Amar. De med-

bragte et Brev fra General Desmichels og en Present til Emiren, bestaaende i et meget kostbart, paa orientalsk Viis rigt indlagt Gevær. Abd-el-Kader modtog den franske Generals Udsending særdeles godt, drøftede med megen Opmærksomhed de Conditioner, der vare ham tilbudte, og lod Ben-Arasch samt tre andre Chefer, ledsagede af hundrede af hans bedste Cavalerister, vende tilbage til Oran, med Fuldmagt til at afslutte Tractaten efter opgivne Instructioner. For desuden at give General Desmichels et Beviis paa sit Venskab og stemme ham til sin Fordeel, løsgav han de franske Fanger, der siden October Maaned 1833 sukkede i Mascaras Fængsler.

Den 25de Februar 1834 ankom Ben-Arasch til Oran tilligemed alle de Udsendte, og den 26de Februar var Freden allerede undertegnet af begge Parter. I de Discussioner, som fandt Sted i Anledning af den endelige Afslutning, udviste Araberne, efter General Desmichels egen Yttring, den snedige Fiinhed, der udmærker dem, ja, man kan tilføie: har gjort dem overlegne i alle de Underhandlinger, de have havt med de Franske. Han erkjendte saaledes det Urigtige i den almindelige Mening, man har næret om dette Folk, at det blot skulde være grusomt, uden Lov og Ret. Følgen heraf var ogsaa, at Fredstractaten i ikke uvæsentlige Puncter kom til at

afvige en Deel fra den af General Desmichels oprindelig fremsatte Basis.

Det Maal, Abd-el-Kader vilde naae, var: at begrunde og udvide sin Indflydelse og Magt, ved at stille den under de Franskes Garantie, dog uden derfor i en formel Tractat at sætte sig under de Franskes Herredomme. Han skrev derfor til General Desmichels et privat Brev, der kunde synes smigrende for det franske Overherredomme i Landet, og hvori han tydelig udtalte, at han herefter stolede paa at de Franske vilde yde ham Bistand, for at vedligeholde ham i hans Stilling som Fyrste; han paastod, at alle de arabiske Stammer i Provindsen Algier ogsaa allerede erkjendte ham som Bey, og bad derfor Generalen at skrive til Generalgouverneuren i Algier, om at ophøre med Fjendtlighederne, da han saa vilde være ansvarlig for Landets Rolighed. Derhos ønskede han, at Kongen af Frankrigs Segl maatte blive sat under Tractaten.

Fredstractaten indeholdt følgende Puncter.

Conditioner for Araberne.

1. Det skal tillades Araberne at sælge og kjøbe Krudt, Vaaben, Svovl, kort sagt alle Slags Krigsfornødenheder.

2. Mersas (Arsews) Handel og alle den vedkommende Affairer skulle, som hidtil, staae under de Troendes Fyrste.

Ladninger tør ikkun indskibes i denne Havn. Hvad Mostaganem og Oran angaaer, da skulle de ikkun modtage saamange Varer, som vare fornødne til Indbyggernes Forbrug, og Ingen tør handle herimod. De, som ønske at forsende Varer, skulle begive sig til Mersa.

3. Generalen udleverer Abd-el-Kader alle Deserteurer og lader dem lænke. Han forpligter sig til ikke at modtage og beskytte Forbrydere. Den commanderende General i Algier har ingen Magt over de Mahomedanere, som indfinde sig hos ham med deres Chefers Samtykke.

4. Franskmændene kunne ikke forhindre en Mahomedaner i at vende tilbage til sit Hjem, hvis han ønsker det.

Disse Conditioner ere undertegnede af den commanderende General i Oran.

Conditioner for de Franske.

1. Fra idag af ophøre alle Fjendtligheder mellem Franskmænd og Arabere.

2. Mahomedanernes Religion og Skikke skulle respecteres.

3. De franske Fanger skulle udleveres.

4. Markederne skulle være frie.

5. Enhver fransk Deserteur skal udleveres af Araberne.

6. Enhver Christen, som vil reise tillands, skal være forsynet med en Tilladelse, der er bekræftet med Abd-el-Kaders Consuls og med Generalens Segl.

Under disse Conditioner findes de Troendes Fyrstes Segl.

Denne Tractat afveg, som man seer, fra den Basis, der var bleven opstillet i det franske Raad. Den var aldeles til Fordeel for Abd-el-Kader. General Desmichels meddeelte den franske Regjering ikkun den sidste Deel af Tractaten. De arabiske Udsendinge forbleve, efter Tractatens Afslutning, nogle Dage i Oran, hvor man ved Baller og Feste søgte at fængsle deres Opmærksomhed paa de europæiske Sæder og vise dem den europæiske Civilisations Fortrin. Men de stolte og frie Arabere, som ere vante til at leve under Guds straalende Himmelhvælving og indaande den friske Luft paa det pragtfulde Atlas, føle ikke den mindste Beundring for al vor forfinede Pragt, og ikke mindste Trang til alle vore utallige Fornødenheder. Det Eneste, der opvakte nogen Interesse hos Abd-el-Kaders Udsendinge, var nogle militaire Manoeuvrer, som General Desmichels lod udføre for dem. Ved Afreisen bleve Araberne ledsagede af Major de Torigny af Cavaleriet og af flere franske Officierer, der bragte 100 arabiske Geværer og

1000 Pund Krudt i Foræring til Abd-el-Kader, som paa den Tid opholdt sig i sin Leir ved Sig-Floden. I den Rapport, som Major de Torigny aflagde om sin Mission, forekommer blandt andre følgende Yttringer: „Min Overraskelse blev især stor ved Synet af denne saa fuldkommen krigerske Leir, af disse bevæbnede Masser, som, adlydende en Enestes Villie, aabnede deres Rækker for en fransk Soldat. Jeg beundrede disse udtryksfulde Ansigter, disse colossale Legemer og muskuleuse Former, der ere Frugten af Frihed og et ubundet Liv; jeg beundrede deres Heste, der adløde paa den mindste Bevægelse og der ved den mindste Krigslarm vare færdige til at styrte frem, saaledes som de saa ofte havde viist det i Kampen mod os."

„Da vi ankom i Beyens Telt lod han os tage Plads, efterat han først havde trykket vore Hænder; han trak selv hurtig sin Haand tilbage, for at spare os det ellers brugelige Haandkys, hvorimod vore to Ledsagere kastede sig ned for hans Fødder og kyssede hans Haand."

„Eders Reise har været lykkelig," sagde Abd-el-Kader, „og det glæder mig; jeg skal besvare Eders Generals Brev og takke ham for hans rige Foræringer. Jeg ønsker af ganske Hjerte at det Forbund, som nu er afsluttet imellem os, maa blive fast og varigt. Imorgen reiser jeg til Mascara, jeg beder Eder at ledsage mig; der vil

jeg gjøre Eder bekjendt med mine Planer og mine Forhaabninger. Eders Telt er færdigt, I trænge til at udhvile Eder efter Reisens Besværligheder."

„I Dagbrækningen blev der givet Ordre til Opbrud, og Leiren blev hævet som ved et Trylleslag; alle Teltene sank paa een Gang ned og bleve læssede paa Kameler og Muulæsler. Faa Dieblik efter var Convoien i Marsch, og i mindre end en halv Time var Abd=el=Kader fulgt af sin lille Armee, bestaaende af 3000 Heste, med krigersk Musik i Spidsen. Fire Negere førte Beyens Hest frem. Det syntes som om han besteg den langsomt og ligegyldigt; men da han først var kommen i Sadlen, lod han sin Hest gjøre raske Spring ud over Sletten, standsede den brat, i den stærkeste Fart, og viste os at han, ligesom de andre arabiske Chefer, var en fuldendt Cavalerist. I den stærke Hede holdt en af hans Officierer en Parasol af Guldtraad*) over hans Hoved, for at beskytte ham imod Solstraalerne; talrige Geværsalver løde fra Avantgarden som Glædestegn, og blandede sig med den uharmoniske Musik, der ikke ophørte at spille under hele Marschen. Saasnart Terrainet tillod det, marscherede Araberne med en Front af 50 til 60 Mand; talrige Schiaous, Beyens Gensdarmer, sørgede for at Marsch=

---

*) Denne er ogsaa et Hæderstegn for en Bey.

ordenen ikke forstyrredes. En Araber, som imod Ordre befandt sig paa vor Vei, blev øieblikkelig greben af dem og stærkt saaret ved to Slag med Yataganen. De fjerne Stammer bleve afskedigede, og snart var ikkun Mascaras Contingent tilbage, der omringede Abd-el-Kaders syv Faner. Marschen blev opmuntret af Sangere, Dandsere, ja endog af Gladiatorer, bevæbnede med smaa Sabler og Skjolde, som ydede os et meget interessant Skuespil."

„Byen Mascara forekom mig at see ud som et stort Kloster, hvor Munke, iførte deres Bernus med den sorte eller hvide Munkehætte, krydsede hverandre i alle Retninger; ikkun deres vilde Udseende og deres funklende Øine synes at røbe noget heelt Andet, end Munke-Ideer. Mascara har en Befolkning af 12 til 15000 Sjæle. Nogle Boutikker, som tilhøre Maurer og Jøder, ere ret vel forsynede. Kaffehusene og et vel provianteret Torv, der besøges flittig af Beduiner fra Bjergene, ere Byens eneste Ressourcer. De arabiske Fruentimmer gaae sjeldent ud, og kun for at besøge Badet; vor Ledsager, Doctor Collin, har seet nogle meget smukke, blandt Andre Beyens Søster."

„Femten Kanoner forsvare Staden, men Størstedelen er i en saa ussel Forfatning, at de neppe kunne give Ild mere end een Gang, uden at demontere sig selv, formedelst Affütagernes Slethed. Forresten have

vi havt Leilighed til at bedømme Abd-el-Kaders Artillerie af de to Feltpiecer, han havde med paa sin Expedition; to Muulæsler trække dem, det ene bag efter det andet; Hjulene, der staae meget tæt sammen, gjøre det muligt at passere overalt. Fire Kanoner beskytte Beyens Huus."

„Vort sidste Besøg hos Beyen var langt og interessant; han gjorde os talrige Spørgsmaal om Frankrigs Tilstand, om dets Armeers Organanisation og om dets Religion. En Marabut, som var tilstede ved dette Besøg, spurgte os om de franske Præster ikke vare blevne raadspurgte i Anledning af Freden, og syntes meget forarget over vort benegtende Svar. Dette Spørgsmaal bragte et Smiil paa Beyens Læber. „Forstaae „alle Eders Officierer at læse og skrive?" — „Ja, „ganske vist," svarede jeg, „og desuden Underofficiererne og en stor Mængde Soldater." Dette syntes at forundre ham."

„Da jeg talte til ham om et Brev, jeg havde modtaget og som indeholdt nogle Rygter, hvilke Landets Fanatikere havde udspredt, svarede han: „Jeg har været „i Mekka, jeg har seet Prophetens Grav, og mit Ord „er helligt; jeg stoler ligeledes paa Eders Generals „Ord. Man kunde komme idag og sige mig, at han marscherer imod mig for at bekæmpe mig, og jeg vilde ikke „troe det, jeg vilde uden Mistro gaae ham imøde." —

Senere yttrede han: „Fra Algier har jeg modtaget en „ubehagelig Nyhed, som vist vil bedrøve Eders General. En fransk Qvæghjord er bleven ført bort fra „Metidja Plainen af Araberne; men mit Sværd skal „snart forhindre slig Udaad og Eders Regjering skal „ikke mere faae Anledning til at beklage sig over saadanne Uordener. Jeg har ogsaa en anden Bekymring. „Orans Soldater frygte ikke for at fjerne sig langt fra „Staden; man har endogsaa seet en Officier gaae paa „Jagt, paa hiin Side af Søen Sebga. Bed Eders General at forbyde slige Udflugter, som kunne blive dem „farlige; thi jeg kan umulig svare for en enkelt slettænkende Araber, og min Sorg vilde blive stor ved at „erfare en Ulykke, som den haardeste Straf ikke var „istand til at gjøre god igjen. Snart skulle I lære at „kjende Abd-el-Kaders Magt, og om kort Tid skulle „de Stammer, der leire sig under Eders Stads Kanoner, være ansvarlige for de Andres Troskab, og rigeligen forsyne Eders Torve. Gaae, vend tilbage til „Eders Mure, og siig Eders General hvad I have „seet paa Eders Tilbagereise." —

Abd-el-Kader gjorde hermed Hentydning til den Mængde Douarer og Qvæghjorder, som han havde ladet samle paa de Franskes Tilbagevei, og som skulde give disse en stor Idee om Landets Rigdomme og Befolkning.

Ved Bortreisen forærede Abd-el-Kader hver af de franske Udsendinge en Hest, og overgav Major de Torigny et Brev til General Desmichels, hvori han underrettede ham om, at han havde afsendt nogle af sine Cavalerister til Generallieutenant Voirol i Algier, med de Depecher, han havde modtaget fra General Desmichels. Disse Depecher vare ledsagede af et Brev fra Emiren, der synes at have erindret før Commandanten i Oran tænkte derpaa, at der var en høistcommanderende General i Algier; thi disse Efterretninger vare de første, som General Voirol modtog om samtlige Underhandlinger og den afsluttede Fred.

Umiddelbart efter Fredsslutningen afsendte General Desmichels Major Abdalla d'Asbonne til Mascara, for at repræsentere Frankrigs Interesser. To Generalstabsofficierer, de Maligny og de Radepont, bleve attacherede ham for at de skulde beskæftige sig med statistiske og geographiske Arbeider. Emiren indsatte, paa sin Side, Consuler eller Oukils i Oran, Mostaganem og Arsew. I Oran, hos Generalen, kom Abd-el-Kaders Slægtning, Hadji-el-Habib til at residere. Til Arsew sendte han Kaliffa-ben-Mahmud, der var en af de mest indflydelsesrige Mænd af Stammen Garaba. Den Post, som Abd-el-Kader her betroede ham, var af den yderste Vigtighed, thi ifølge Tractatens Ord skulde Arsews Handel udelukkende tilhøre Emiren.

Imidlertid udbredte Efterretningen om Provindsen Orans Pacification sig hurtig over hele Landet. Den anden Deel af Tractaten, som dengang alene var kjendt af det europæiske Publicum, lod formode at Handelen vilde blive fri, og i denne Overbeviisning oprettede flere algierske Kjøbmænd et Handelscomptoir i Arsew; men de bleve ikke Lidet overraskede, da de saae sig indskrænkede ved det Monopol, som Abd-el-Kader gjorde Fordring paa at udøve i denne Stad. Abd-el-Kader constituerede sig selv som sine Staters eneste Kjøbmand, paa Paschaen af Ægyptens Viis, hvis Politik han havde studeret paa sin Reise til Mekka. Han forbød Araberne at handle directe med Europæerne. De skulde sælge deres Varer til Abd-el-Kaders Oukil, til Priser, der fastsattes af ham, og denne solgte da Varerne igjen til de europæiske Kjøbmænd, der altsaa tabte Fordelen af Handelen fra første Haand. Mangel paa al fri Concurrence bidrog desuden til at standse den almindelige Gang i Handelen, hvilket foranledigede de franske Handelshuse i Arsew til at indsende Forestillinger herimod til General Desmichels. Udøvelsen af dette Monopol gav tillige Anledning til forskjellige Uordener og ubehagelige Optrin i Arsew. En anden Besværing mod Abd-el-Kader var, at han havde ladet to Ladninger Korn indskibe i Arsews Havn, for at afsætte dem i Spanien, hvilket stred imod den franske Lovgivning, der

forbød al Kornudførsel fra de fransk-nordafrikanske Besiddelser. General Desmichels, som havde modtaget Breve fra General Voirol i Anledning af disse Forviklinger, svarede at Handelen var fri, og at der intet Monopol existerede. Denne General Desmichels Benægten af et Monopol, der i Gjerningen virkelig existerede, er i det Hele taget uforklarlig. Imedens General Desmichels saaledes maatte tilskrive sig selv Følgerne af den liden Eftertanke, han havde viist ved Redactionen af Tractaten med Abd-el-Kader, var den unge Emir nær ved at see sin Magts endnu skrøbelige Bygning styrte sammen.

Endskjøndt han var tilbedet af Folket, af hvis Midte han var stegen, havde han dog mange Misundere, saaledes som Fortjenesten næsten altid har, naar Lykken tilfældigviis tilsmiler den. I Schelif Dalen fremstod Sidi-el-Aribi, der var Chef for en Stamme af samme Navn, med Bebreidelser imod ham, fordi han paa egen Haand havde underhandlet med de Christne, uagtet hiin kun meget indirecte havde taget Deel i den Krig, hvoraf hele Vægten var falden paa Abd-el-Kader alene. Mustapha-ben-Ismaël, Douerernes Chef, der havde været Agha under Tyrkernes Herredømme, gav ham kun uvillig den Titel af Sultan, som Folkets Erkjendtlighed havde tildeelt ham. Chefen for Stammen Bordjia, Kadmur-ben-el-Morfy, der var vant til et udsvævende og omflakkende

Liv, saae ikke uden Utilfredshed at Orden og Fred bleve indførte. Disse af slette Lidenskaber ophidsede Folk ventede kun paa en Leilighed, for at bryde Freden. Denne fandt de snart. Kort efter Tractatens Afslutning nægtede Stammen Beni-Amer, den folkerigste i Provindsen, at betale den ifølge Koranen foreskrevne Skat Aschouar, idet de foregave, at Fjendtlighedernes Ophør gjorde denne Afgift overflødig. Emiren befalede strax Douererne og Zmelaerne at holde sig færdige, til paa første Opbud at marschere imod dem. Men da det stemmede med hans Characteer ikkun at anvende Magten der, hvor Fornuftens Forestillinger vare unyttige, saa forsøgte han paa at overbevise dem, før han skred til at bekæmpe dem. Flere Scheiker af Stammen Beni-Amer vare just paa den Tid i Mascara. Da de en Dag vare samlede i Moskeen, begav han sig derhen, og fra den hellige Talerstol, som for ham var en Nationaltribune, holdt han en Tale om den skyldige Forpligtelse, som paalaae enhver Borger, at bidrage til Statens Udgifter i det Heles Interesse. Hans Veltalenhed var ikke spildt; Beni-Amererne lovede at betale Aschouar, hvilket de ogsaa virkelig gjorde; men de rovgjerrige Douerer og Zmelaer, der fra Tyrkernes Tid vare vante til at være Magtens Redskaber, lokkedes af Haab om Bytte og havde derfor allerede begyndt Fjendtlighederne. Abd-el-Kader sendte dem Befaling at holde inde dermed; men de be-

kymrede sig ikke derom, og da deres Chef, Mustapha, saae denne Stemning hos dem, kastede han Masken, og fik dem til at sætte sig i fuldstændig Oprørstilstand mod Emiren. Abd=el=Kader ilede imod dem, og efter en lang og hurtig Marsch mødte hans Fortropper Mustaphas, kastede dem tilbage og erobrede nogle Telte. Natten afbrød Kampen og Abd=el=Kader opslog sin Leir, i det Haab, at han den næste Morgen kunde tvinge Rebellerne til Underkastelse. Men denne Nat, den 12te April, var ham en uheldig Nat, thi den gamle, krigerske Mustapha overfaldt ham pludselig i Nattens Mørke med hele sit Cavalerie, og tilføiede ham et totalt Nederlag. Hans Tropper flygtede i en saadan Uorden, at Telte, Heste og Bagage faldt i Oprorernes Hænder. Han selv gjorde Mirakler af Tapperhed og fik to Heste dræbte under sig. Han stred længe, omringet af en lille, tapper Skare; men tilsidst var han uden Hest og næsten uden Vaaben, og det syntes at han enten maatte dræbes eller fanges, da hans Fætter og Svoger, Mouloud=Ben=Sidi=Boutalel, en Mand af ualmindelig Styrke, rev ham ud af Tummelen og kastede ham paa sin Hest. Abd=el=Kader var næsten ene, da han igjen drog ind i Mascara, hvorhen hans Fjende ikke vovede at forfølge ham. Mustapha, der selv var forundret over sin Seier, søgte nu at underhandle med de Franske for at erholde deres Alliance paa samme Vilkaar, som Abd=el=Kader. Hans

Neveu, den snue El-Mzary, sendte General Desmichels følgende Brev, hvori Emirens Uheld er skildret paa en characteristisk Maade.

„Til General Desmichels.

„Vær hilset!

„Jeg underretter Eder om, at Sidi-Mahiddins Søn „har foretaget en Expedition imod os; vi vare langt „fra at være forberedte derpaa, vore Leire befandtes „paa Veien til Tlemecen. Han er flygtet for os, vi „have forfulgt ham og uophørlig slaaet ihjel; han har „mistet 340 Cavalerister. Vi have erobret hans Telte, hans „Trommer, hans egne opsadlede Heste og de Muulæsler, „som bare hans Bagage. Hans Cavalerister, som vi „overfaldt om Natten, bleve adspredte. De mest Behæn„dige sadlede i en Hast deres Heste og undslap os; „men det største Antal saae sig bragt til den Yderlighed, „at maatte bestige Æsler, hvilket Beyen selv har maat„tet gjøre. Forestil Eder ham flygtende paa et saadant „Kreatur, uden Sadel og uden Trense. Vi have erobret „Heste, Telte og Muulæsler, og vi ere komne sunde, raske „og berigede derfra. Gud være lovet derfor! I vil „blive underrettet herom fra Mascara. Vi have nu „den Hensigt at vende tilbage til vort Land, og ville „derfra forsyne Eders Torve. Vi bede Eder om at I, „ligesom forhen, ikke ville forstyrre vor Handel med Eder. „Naar vi komme tilbage, ville vi besøge Eder for at

„underhandle med Eder om vore fælleds Interesser. „Skriv os et Brev til, for at berolige os, og vi ville „tillidsfulde vende tilbage til vort Land; send os dette „Brev saa snart som muligt." —

General Desmichels lod El-Mzarys Brev forblive ubesvaret; han skrev derimod til Abd-el-Kader og forsikkrede ham om sit uforanderlige, gode Sindelag, idet han opmuntrede ham til, ikke at lade sig nedslaae af dette første Uheld. Han sendte ham desuden 400 Geværer og flere Centner Krudt, hvis Værdi blev udbetalt i Oran af Ben-Arasch.

Imidlertid havde Sidi-el-Arabi udfoldet Oprørsfanen, ved Efterretningen om Emirens Nederlag; Kaduur-Ben-el-Morfy havde gjort det samme, og El-Gomary, Chefen for Stammen Angad, havde forenet sig med Mustapha, saa at Abd-el-Kader overalt saae sig omringet af Fjender. Tlemecens Kaïd, Sidi-Amedi, underhandlede paa sin Side med Mustapha, og denne vigtige Stad var nær ved at undslippe ham.

Disse mangfoldige Ulykker havde, som det syntes for et Dieblik, rystet Abd-el-Kaders Sjæl; men hans kraftige Characteer fik snart Overvægten. Omstændighederne vare yderst alvorlige, og krævede en hurtig Beslutning og kraftfuld Udførelse. Mustapha-ben-Ismaël, der ingen Støtte havde fundet i General Desmichels, henvendte sig til General Voirol. Det kunde befrygtes

at disse Tilbud fra Emirens vigtigste Rival kunde finde Bifald i det Dieblik, da man var misfornøiet med de gunstige Fredsvilkaar, der vare tilstaaede Abd-el-Kader, og at Generalgouverneuren kunde kaste sine Dine paa Mustapha, for at skabe en Magt i Provindsen ligeoverfor Abd-el-Kaders. General Desmichels, der elskede den Tingenes Tilstand, som han selv havde skabt, nærede samme Frygt; derfor opfordrede han Emiren kraftig til at rykke i Felten, og underrettede ham tillige om, at han, uden at tage nogen directe Deel i Krigen, dog vilde foretage en militair, offensiv Bevægelse til hans Gunst og opslaae en Observationsleir ved Messerghin, for derfra lettere at kunne være ved Haanden til at understøtte ham, eller forsyne ham med Krigsfornødenheder.

Abd-el-Kader samlede de Stammer, der vare forblevne ham troe, rykkede derpaa ud af Mascara og opslog sin Leir ved Sigfloden. Man troede almindelig, at han først vilde kaste sig over Mustapha; men pludselig vendte han sig imod Øst og angreb Stammen Borjia, som han slog aldeles. Han bemægtigede sig den store Landsby El-Bordji, og i faa Dage tvang han hele denne Egn til at underkaste sig. Efterat have udført dette marscherede han mod Mustapha, idet hans Hær ideligen forøgedes. De to Rivaler mødte hinanden den 12te Juli ved Zeitoun, omtrent en Miil fra Tlemecen. Alene Emirens Avantgarde, der commanderedes af Agha Abib-

Boalem, var tilstrækkelig til at drive Mustaphas Tropper paa Flugten; han selv blev stærkt saaret. Overvunden, syg og forladt af næsten hele sit Partie, havde den gamle Mustapha-ben-Ismaël ingen anden Udvei, end at anraabe Seierherrens Naade. Abd-el-Kader tilgav ham ædelmodig. Emirens Skaansel udstrakte sig til alle Oprørerne uden Forskjel, han forlangte kun deres Løfte om Troskab. Nogle af Flygtningerne vare tyede ind under Orans Mure, for at søge de Franskes Mellemkomst; men den gjordes ikke fornøden, thi Abd-el-Kaders Triumph blev ikke plettet med en eneste Handling af Hævn; hans Fjender havde Intet at beklage uden det Blod, der var udgydet i Striden; El-Mzary, hvis Dygtighed han erkjendte, søgte han at gjøre sig forbunden ved at udnævne ham til Agha.

Dagen efter Seieren sendte Abd-el-Kader sin Ven, Ben-Arasch, til Messerghin, for at forkynde General Desmichels denne Nyhed; og det var ikke hans mindste Glæde, at have undertvunget sine Fjender uden de Christnes directe Bistand.

Abd-el-Kader drog nu i Spidsen for sin seierrige Hær mod Tlemecen, og det syntes at Lykken ikkun et Oieblik havde vendt ham Ryggen, for siden at vise sig desto gunstigere imod ham.

I nogle Dage havde han havt Ben-Nouna hos

sig, med hvem Keiseren af Marocco havde forliget ham, og som i de sidste Dage havde fægtet tapperlig i hans Rækker. Sidi=Amedi, der ved sit Forhold havde paadraget sig Abd=el=Kaders velfortjente Utilfredshed, blev afsat, og Ben=Nouna traadte atter ind sin forrige Stilling. Tlemecens Indbyggere modtoge Seierherren med Henrykkelse, og Tyrkerne i Citadellet sendte ham en rigt opsadlet Hest til Foræring; men paa hans Forlangende, at maatte rykke ind i Citadellet, mødte han den samme ubetvingelige Modstand, som ved hans første Expedition. Over i een Maaned blokerede han Citadellet forgjeves, og lærte her at indsee Umuligheden af at tvinge Tyrkerne med sine 4 smaa Feltkanoner; han forlangte derfor 2 Haubitser, af General Desmichels, for at bekaste Meschouaren. Commandanten i Oran troede imidlertid ikke, at han kunde tage en slig Gave paa sit Ansvar; han svarede Abd=el=Kader, at han vilde forelægge dette Forlangende til Krigsministerens Afgjørelse. Denne bemyndigede ham til at udlevere de to Haubitser, hvis Onsket skulde blive gjentaget; men inden dette Svar ankom til Oran, havde Abd=el=Kader allerede forladt Tlemecen og begivet sig til Mascara.

Abd=el=Kaders Fjender vare nu alle ydmygede, selv Stammerne Douer og Zmela havde fuldkommen underkastet sig. De bleve alle behandlede med samme Mildhed. Ikkun Douerernes stolte, gamle, hvidskægge=

de Chef, Mustapha-Ben-Ismaël, kunde ikke udholde at leve under Abd-el-Kaders Herredømme. Han trak sig tilbage til Tyrkerne i Meschouaren og blev deres Chef.

General Desmichels, der flere Gange havde ønsket et Møde med Abd-el-Kader, deels for personlig at lære at kjende den unge, berømte, arabiske Chef, deels for at underhandle med ham om deres fælleds Anliggender, gjentog atter dette Ønske, i de mest smigrende Udtryk for Emiren; men Abd-el-Kader vedblev stedse, under et eller andet Paaskud, at undgaae en personlig Sammenkomst. Det var langt fra at han mistroede sin Allierede, for hvem han følte en levende Erkjendtlighed og et oprigtigt Venskab; det, der afholdt ham, var alene begrundet i Etiketten, som hos de orientalske Folkeslag iagttages nøie og er af megen Betydning. Han troede nemlig, at han for sit Folks Skyld ikke burde fremstille sig for den franske General uden som Fyrste, en Rang, som Folket havde skjenket ham; paa den anden Side indsaae han, at en saadan Fordring vilde sætte den franske General i en underordnet Stilling, og altsaa maatte saare ham, hvilket han vilde undgaae.

Abd-el-Kader, der var bleven Herre over hele Provindsen Oran ligefra Schelif Floden til Keiserdømmet Marocco, satte nu ingen Grændser længere for sine Planers Udvidelse. Han vilde ogsaa underkaste sig Provindserne Algier og Tittery. Rygtet om hans Seiere

havde bragt flere misfornøiede Chefer fra disse Provindser til at begive sig til Mascara, for at hylde ham og indbyde ham til at vise sig i deres Land. Emiren fandt det imidlertid klogest, først at udforske General Voirols Sindelag i saa Henseende, og skrev ham derfor til, for at underrette ham om at han, med Guds Bistand, havde overvundet alle sine Fjender og bragt Freden over hele den vestlige Deel af Barbariet, samt at han om kort Tid havde isinde at begive sig mod Østen, for at opretholde Orden imellem de derværende Stammer. Dette Brev blev overbragt den høistcommanderende General ved Sidi-Ali-el-Kalali fra Miliana, en Mand af en meget gammel og berømt Marabut Slægt, der havde tilegnet sig Magten i denne Stad og gjorde Brug af den til Fordeel for Abd-el-Kader, hvem han var meget hengiven. Af en misforstaaet Iver for Emirens Sag lod han medfølge et Brev fra ham selv til General Voirol, hvori han paa en overdreven Maade roste Abd-el-Kaders Magt og gode Egenskaber, og gjorde sig en Fortjeneste af, at have afvæbnet hans billige Vrede med Hensyn til den Expedition, de Franske havde foretaget mod Hadjouterne.*) Han anførte ved denne Leilighed, at dersom Hadjouterne havde opført dem slet imod de Franske ved Algier, da burde han, General Voirol,

*) Den arabiske Stamme Hadjout er de Franskes værste Fjende i Omegnen af Algier.

istedetfor at tage sig selv til Rette, have beklaget sig derover hos Abd-el-Kader, hvis Undersaatter Hadjouterne vare.

General Voirol besvarede dette ligesaa plumpe som fornærmende Brev efter Fortjeneste. Hvad Brevet fra Abd-el-Kader angik, da svarede han, at han lykønskede Emiren til at have tilveiebragt Orden blandt de Stammer, hvis Regjering var ham betroet; at han antog, at Emiren ved at fatte den Plan, at begive sig til dem, han kaldte Stammerne i Østen, udentvivl ikke havde tænkt paa at overskride Schelif Floden, som var den Grændse, han, som høistcommanderende General, havde fundet passende at bestemme ham; at der desuagtet gaves Folk, som offentligt fortalte, at det var hans Hensigt at gaae længere frem, men at Generalen troede, at han var altfor klog til at ville foretage en Reise, som nødvendigviis maatte have en fuldkommen Forandring i hans Forhold mod de Franske til Følge; at der forresten herskede Fred i Provindsen Algier, siden Hadjouternes sidste Afstraffelse. — Dette ligesaa bestemte som maadeholdende Svar standsede for et Øieblik Abd-el-Kader i Udførelsen af de Planer, som Omstændighederne dog senere begunstigede.

Sidi-Ali-el-Kalati, der følte sig meget fornærmet over den Maade, hvorpaa General Voirol havde behandlet ham, vilde med al Magt spille en Rolle i Øieblikkets politiske Intriger. Han begav sig derfor til

Mascara og forestillede Emiren, hvor fordeelagtigt det vilde være for denne, at ophidse de to Generaler mod hinanden, ved at opvække den Enes Egenkjærlighed for Udbredelsen af et selvskabt System, som den Anden vilde modsætte sig, naar det overskred visse Grændser. I dette Øiemed søgte Sidi-Ali, der uagtet sit sletberegnede Brev var en Mand med et indsmigrende Væsen og megen Forstand, at indlede en selskabelig Omgang med de franske Officierer i Mascara, og meddeelte dem i Fortrolighed en Mængde Fortællinger, der skulde sigte til at overbevise dem om, at General Voirol var yderlig jalour paa General Desmichels, paa Grund af den Fred, denne havde afsluttet med Abd-el-Kader, og at hiin, ledet af denne hadefulde Følelse, ved alle mulige Midler søgte at omstyrte det diplomatiske Værk, som Commandanten i Oran havde udført. Efterat det var lykkedes ham at bedrage disse Officierer, skrev han et langt Brev til General Desmichels, hvori alle disse Bagtalelser vare fremsatte med en saadan Tilsætning af Usandheder, Detailler og Suppositioner, at man har ondt ved at troe, at General Desmichels kunde lade sig bedrage deraf. Det synes imidlertid som om disse Efterretninger have havt Indflydelse paa ham, og at han desuden, i Tillid til sit Systems Fortrinlighed, ikke tænkte paa Andet, end paa at give det den størst mulige Udstrækning. Han erklærede derfor Abd-el-Kader ligefrem, at

han vilde gjøre ham større, end han selv havde vovet at ønske det, og at han skulde komme til at regjere over Alt, ligefra Marocco til Tunis. Abd-el-Kader, der i Begyndelsen havde smilet ved sig selv, da de franske Officierer bragte ham disse overdrevne Løfter, svarede senere General Desmichels i samme Tone, og anførte blandt Andet om den længst fraliggende Provinds Constantine: „Der vil jeg møde Achmed, jeg vil slaae ham med hans egne Arabere, som ville forlade ham, og i hele Regentskabet vil der da ikke mere være Spørgsmaal om Tyrkernes Magt."

Uagtet det var General Desmichels Hensigt, at have Abd-el-Kader til Chef for samtlige Arabere i Nordafrika, var han dog formeget Patriot, til at han ikke tillige derved skulde have Frankrigs Interesse for Øie. Han troede, at en Magt som Abd-el-Kaders ikkun kunde bestaae ved den franske Militairmagts Indflydelse, og at hiin altsaa i Virkeligheden vilde komme til at staae under fransk Høihed. Arabernes Fanatisme og den Modstand, som de, ifølge deres Religion, altid ville yde de Christnes Overherredømme, var Aarsagen til at han, i sine Tractater med Araberne, undgik bestemt at udtale den ophøiede Stilling, som det var overeensstemmende med Frankrigs Værdighed at indtage i Landet; han frygtede for at saare Arabernes Følelser for meget; men derved tabte han sin Indflydelse, og over-

gav det Scepter, han skulde have forbeholdt Frankrig, i Abd-el-Kaders Hænder. For at kunne opfylde General Desmichels smigrende Løfter maatte man imidlertid først afvente den nye Generalgouverneurs Ankomst, som allerede længe var forkyndt.

Denne Mellemtid benyttede Abd-el-Kader til at ordne sit Lands indre Administration, og inden kort Tid havde han opnaaet de heldigste Resultater. Naar man forestiller sig de store Vanskeligheder, der paa denne Vei maatte møde ham hos et Folk, som hidtil næsten blot havde været vant til at leve stammeviis, i et Slags patriarchalsk Forhold, saa nødes man til at indrømme Abd-el-Kader et ualmindeligt stort Talent i administrativ Henseende. Han inddeelte Landet, eller rettere de arabiske Stammer, i Afdelinger henhørende til 5 omtrent ligestore Districter, og indsatte en Agha i hvert District. I hver Stamme organiserede han en administrativ og dømmende Magt, og indsatte de fornødne Kaïder (Politieofficianter) og Cadier (Dommere), med en fast, aarlig Løn, saa at de ikke som hidtil modtoge Salarium af dem, der forlangte Retfærdighedens Haandhævelse. De Umyndige og Faderløse tog han under sin Beskyttelse, og lod deres Eiendomme bestyre af Øvrigheden.

Det, der især gjorde Abd-el-Kader stor som Reformator, var, at han besad en saa grundig Kjendskab til

sin Nations Ideer, Trang og Fordomme, og at han bragte disse med i Beregningen over Resultaterne af alle sine Handlinger og Forholdsregler. Skjøndt han søgte at forbedre det arabiske Samfund, laante han dog paa ingen Maade Noget fra det europæiske Samfund, hvorom han forresten havde god Kundskab fra de franske Officierer, som vare i Mission hos ham, og som idelig maatte skaffe ham Oplysninger, hvilke han med sit klare, gjennemskuende Blik lettelig opfattede. Det var ham en stor Fornøielse at høre tale om Napoleons Regjering, og det, som han især beundrede hos denne overordentlige Mand, var mindre hans militaire Triumpher end det var den Orden, han havde vidst at tilveiebringe i sine Stater efter en saa total Omvæltning. Med Hensyn til en Forbedring i den materielle Velværen, syntes Abd-el-Kader derimod at være mere tilbøielig til at ville drage Fordeel af Europæernes Fortrin, og han gjorde derfor nogle Skridt hos General Desmichels, for at faae et Antal (30) unge Arabere sendt til Marseille, og der underviste, paa hans Regning, i Kunster og Haandværker. For at hæve den Nation, han repræsenterede, ønskede han ogsaa at sende et Gesandtskab til Paris, hvortil han havde udseet den klogtige Ben-Arasch. Dette blev imidlertid senere forhindret ved Generalgouverneuren Grev d'Erlons Modstand.

Abd-el-Kader havde ligeledes en Forbedring i den

militaire Magt for Die. Han dannede i Mascara, en lille staaende, besoldet Hær, der skulde udgjøre den Kjerne, som Krigerne af de arabiske Stammer skulde slutte sig til paa Opfordring, i Tilfælde af Krig. Han lod sit Infanterie (Zouaverne) øve i sluttet Bataillon, og benyttede europæiske Exerceermestere til at give dem Noget af den Præcision og Mechanik i Bevægelserne, som han havde beundret hos det franske Infanterie. Iblandt de arabiske Stammer vilde en Forandring i deres frie og utvungne Krigsvæsen have været farlig at indføre; han lod sig derfor nøie med at have paalidelige Optegnelser, over hvormeget Cavalerie og bevæbnet Mandskab hver Stamme kunde stille i Krigstid, og han bød at det optegnede Antal stedse skulde holdes fuldtalligt. Der vare Stammer, der kunde stille over tusinde bevæbnede Cavalerister, og et Vink fra Abd-el-Kader var nok til at bringe dem i Felten.

Da Abd-el-Kader erkjendte, at en Stats Existents kan afhænge af dens Finantser, saa henvendte han en særdeles Opmærksomhed paa disse, og foruden at han ved Handelen skaffede sig en betydelig Indtægt, sørgede han ogsaa for den regelmæssige, aarlige Indkrævning af den i Koranen foreskrevne Afgift Aschouar, (Tiende). Myntfoden tildrog sig ogsaa hans Omsorg. Hidtil circulerede blandt Araberne i Nordafrika almindeligviis ikkun de spanske Pjastere, (omtrent en Specie hver),

og de saakaldte Boudjous, (en algiersk Myntsort, omtrent en Trediedeel Specie). Derved vanskeliggjordes Handelen med de Franske, og han befalede derfor at disses beqvemme og gode Myntsorter skulde modtages af hans Folk. Desuagtet fandt disse Mynter dog kun lidet Omløb blandt Araberne, thi i Handelen med Stammerne i det Indre af Landet kunde de ikke faae dem afsatte, og de indsaae tillige, at et muligt Fredsbrud med de Franske vilde standse deres Indløsning.

Til Handelens Befordring mellem de forskjelligtalende Folkeslag, og for tillige at ordne Afsætningen, satte han en Tart for Sædepriserne, saaledes at Prisen paa en Fanek Hvede blev ansat til 4 Boudjous, og en Fanek Byg til 2 Boudjous. *)

Abd-el-Kader havde, ved flere Leiligheder, søgt at smigre General Desmichels Tilbøielighed til at danne en saa nøie Forbindelse mellem Franskmænd og Arabere, som det var muligt; han gik heri endog saa vidt, at han, gjennem sin Ven Ben-Arasch, lod sig forlyde for den franske General med at han kunde ønske at ægte en fransk Dame, og vilde isaafald bygge hende et Castel i sin Hovedstad. Uagtet General Desmichels Paastand, har dette neppe nogensinde været hans Alvor; thi

*) En Fanek Hvede veier 80 Pund. En Fanek Byg veier 60 Pund. En Boudjou gjelder 1 Franc 80 Centimes.

Abd-el-Kader har kun een Kone, og lever lykkelig med hende alene.

Araberne ere et vindesygt Folkeslag, og da desuden Handelen efter enhver Krig stedse bliver mere levende, saa hændte det sig, at den fælleds Interesse i en meget kort Tid forandrede en blodig og grusom Krig til et fredeligt Forhold, og der herskede nu i Provindsen Oran en Sikkerhed for Personer og Eiendom, der stod i en paafaldende Modsætning til Alt, hvad de Franske hidtil havde erfaret i Barbariet. Franske Officierer, Naturalister og Kjøbmænd gjennemkrydsede Provindsen i alle Retninger, blot med en Araber til Veiviser, og blev der tilføiet dem nogen Overlast, da udeblev ikke den strengeste Straf. Torvene i Oran, Arsew og Mostaganem bleve rigeligt forsynede med Levnetsmidler fra Landet, og Arabere, Jøder og Maurer fra Byerne i det Indre bragte Uld, Skind, Bernuser, Tepper, Silkevarer, Daddeler og Olie. I det Hele taget var man paa begge Sider træt af Krigen, og nød derfor Fredens Frugter med Velbehag.

Generalgouverneuren Grev d'Erlons Ankomst ventedes imidlertid med lige Utaalmodighed, baade af Tilhængerne og af Modstanderne af General Desmichels Politik. De Første nærede det Haab, at faae et System grundfæstet, som de ubetvivlelig troede var fordeelagtigst for Colonien; de Sidste ventede, at de skulde faae Leilighed

til at aabne Øinene paa Regjeringen, med Hensyn til de skadelige Følger, der kunde flyde af denne saaledes fortsatte Politik. Det første Indtryk, som Generalgouverneuren modtog, var lidet gunstigt for Abd-el-Kaders Sag. Det arabiske Bureau *) var kommet i Besiddelse af nogle Breve, der aldeles afslørede Abd-el-Kaders udstrakte Planer, saa at man umuligt længere kunde forestille sig ham som et føieligt Redskab, til at begrunde de Franskes Herredømme i Landet, saaledes som General Desmichels havde troet. General d'Erlon havde netop faaet Kundskab om disse Breve, da General Desmichels ankom til Algier tilligemed Ben-Arasch, der vilde udforske den nye Generalgouverneurs Sindelag. Denne havde endnu kun en utydelig Idee om Forholdene i Landet, og Følgen deraf var, at det Indtryk, som de opsnappede Breve havde foraarsaget, tildeels fortrængtes under de Sammenkomster, som Commandanten i Oran og den arabiske Gesandt havde med

*) I Foraaret 1832 stiftedes i Algier denne nyttige Indretning, som var et Centralpunct for alle Arabernes Sager, der her bleve oversatte og herfra dagligen forelagdes den høistcommanderende General til Afgjørelse. De Franskes Forhold til Araberne vandt herved en Regularitet og en Udvidelse, som det hidtil havde manglet. Det var efter General Trezels Raad, at dette Bureau stiftedes. Capitain (nu Oberst) de Lamoricière var den første Chef for det arabiske Bureau.

ham. Ben-Arasch blev behandlet med Udmærkelse, forlod Algier meget tilfreds med Resultatet af sin Mission, og medbragte temmelig rige Foræringer til sin Herre. General Desmichels maatte for Øieblikket troe, at hans System vilde seire; men inden han endnu fuldkommen havde opnaaet dets Antagelse, blev han nødt til at vende tilbage til Oran, ifølge den Efterretning, som bragtes ham ved nogle af Abd-el-Kaders Cavalerister, at den asiatiske Cholera-morbus var udbrudt i Oran.

Den gamle General d'Erlon lod kort efter andre Interesser virke paa sig, og derefter tog hans Politik snart den ene snart den anden Retning. Abd-el-Kader, der var bleven tilskyndet af General Desmichels og nu troede sig sikker for al Modstand fra Generalgouverneurens Side, greb igjen Traaden af de Udvidelses-Planer, i hvis Udførelse han var bleven standset af General Voirol. Han skrev til Stammerne i Tittery, ja endog til dem i Provindsen Algier, for at forkynde dem sin forestaaende Ankomst. General d'Erlon blev yderst opbragt ved Efterretningen herom. Han skrev ligeledes paa sin Side til alle Stammerne, og forkyndte dem, at hvis Abd-el-Kader udførte sit Forehavende, vilde han behandle ham og Enhver, der vilde forene sig med ham, som Fjende af Frankrig. Paa samme Tid lod han Abd-el-Kader paaminde om at afholde sig fra, ikke alene at overskride Scheliffen, men endogsaa Floden Fed-

da. Denne kraftige Paamindelse kom Emiren aldeles uventet. Maaskee vilde han, i sin Fortrydelse herover, aldeles intet Hensyn have taget hertil, hvis ikke paa samme Tid Cholera-morbus havde anrettet store Ødelæggelser iblandt hans Stammer. Under den materielle Uvirksomhedstilstand, der saaledes var ham paatvungen, havde han Tid til at analysere det sande Forhold, han stod i til General d'Erlon, og han fandt da, at det manglede Forbindelse og Eenhed, og at den stadige Indflydelse, der arbeidede imod ham, maatte modsættes en Indflydelse af samme Natur. I dette Øiemed besluttede han at have en Chargé d'Affaires i Algier. Til denne vanskelige Post faldt hans Valg paa den algierske Jøde Ben-Durand, en oplyst, snedig og duelig Mand, som har faaet sin Opdragelse i Europa, og som taler flere europæiske Sprog, især det franske, med den største Lethed.

Paa den Tid, da denne Mand blev accrediteret hos General d'Erlon, opstod der lydelige Klager over det Handels Monopol, Abd-el-Kader vilde udøve, som man sagde imod Tractatens Ord.

Gouverneuren forlangte Oplysninger af Durand, der svarede, at ifølge Tractaten, som man paaberaabte sig, var Abd-el-Kader berettiget til at give Handelen i Arsew den Retning, som han fandt passende. Denne Paastand blev negtet, og maatte negtes, thi General

d'Erlon kjendte kun den Deel af Tractaten, som var offentliggjort. Han blev derfor ikke Lidet overrasket, da Durand forelagde ham den hele Tractat, saaledes som den tidligere findes anført i disse Blade. Den Uvidenhed, man havde ladet ham være i, med Hensyn til en vigtig Deel af Tractaten, kunde ikke forklares paa nogen gunstig Maade for General Desmichels, hvis Tilbagekaldelse han derfor strax forlangte af den franske Krigsminister; og saasnart han havde udvirket den, affendte han Chefen for sin Generalstab, General Trezel, for at afløse ham.

Kort før dette Udfald af Sagen havde General Desmichels, der indsaae, at en nøiere Forklaring vilde blive nødvendig, gjort et Forsøg paa at substituere en anden Tractat istedetfor den, hvis hemmelighedsfulde Deel opvakte saa megen Misfornøielse. I dette Diemed sendte han en af sine Officierer til Emiren, for at tilbyde ham Afstaaelsen af Mostaganem og nogle andre Fordele, imod at han skulde give Slip paa Monopolet og betale en moderat, aarlig Tribut til Frankrig. I modsat Fald, tilføiede han, vilde han udsætte sig for et nyt Brud med Frankrig, da Generalgouverneuren og et stort Partie vare imod Freden; han opfordrede derfor Emiren til at hæve sin Leir ved Habra, og trække sig tilbage til Mascara. Abd-el-Kader gav et værdigt Svar

paa disse Propositioner: han holdt sig til den første Tractat, og hvis man, imod al Ret og Retfærdighed, vilde begynde Krigen paany, da var han belavet derpaa. Uagtet den Rolighed og Selvtillid, der laae i Abd-el-Kaders Svar, kunde en Krig dog ingenlunde være ham velkommen, thi hans nyskabte Stat kunde neppe taale nogen voldsom, hverken udvendig eller indvendig Rystelse. Det gjorde derfor et stærkt Indtryk paa ham, da General Desmichels kort efter sendte ham sin Ordonantsofficier, Lieutenant Allegro *) af Spahiscorpset, for at underrette ham om sin Tilbagekaldelse, der syntes at være Signalet til en total Forandring i den Politik, de Franske i ti Maaneder havde fulgt med Hensyn til ham. Alligevel forblev Abd-el-Kader urokkelig i sine Beslutninger, og da Allegro paa en fiin og passende Maade raadede Emiren til at afstaae med nogle af sine Fordringer, og ikke at lade sig forføre af den Gunst, Lykken hidtil havde viist ham, til at stræbe efter et Maal, der var uopnaaeligt, svarede han: „Allegro, det er kun tre Aar siden, at jeg ikke var Andet end en af min Faders fire Sønner, og nødt til, naar jeg i Striden dræbte min Mand, at tage hans Hest og Equipering for at forøge mit Gods. Du seer hvad jeg er

*) Tuneser af Fødsel; han taler Arabisk og Fransk med lige Lethed.

for Øieblikket, og Du vil at jeg ikke skal have Tiltro til mig selv?"

Imidlertid anvendte Abd-el-Kaders Chargé d'Affaires i Algier, Jøden Durand, al sin Klogskab og Snuhed for at afværge det truende Uveir, og Omstændighederne begunstigede i saa Henseende hans diplomatiske Duelighed. General d'Erlon, der havde truet med at anvende Vaabenmagt imod Befolkningen i Provindserne Algier og Tittery, hvis de begunstigede Abd-el-Kaders ærgjerrige Planer, modtog et meget betænksomt og fornuftigt Brev fra Indvaanerne i Staden Medea, hvilket de sagde, at dersom de nogensinde havde ønsket Mahiddins Søns Ankomst iblandt dem, da havde dette været i det Haab, at han vilde befrie dem for det Anarchie, hvori de nu sukkede i fire Aar; at de forskjellige Gange havde henvendt sig til de Franske i samme Hensigt, men at disse aldrig havde værdiget at række dem en hjælpsom Haand; at det derfor forekom dem besønderligt, at disse samme Franskmænd nu toge det ilde op, at de andetsteds søgte en dem stedse negtet Hjælp. Denne Fremstilling af Omstændighederne maatte nødvendig gjøre Indtryk, og Generalgouverneuren indsaae tilfulde det Rigtige deri. Han besluttede derfor at oprette en Regjering i Tittery; men istedetfor at tage fat der, hvor General Voirol havde sluppet Sagen, saa lod han, med Hensyn til en Beys Udnævnelse, sine Øine falde

paa Kaïden Ibrahim, der var bleven bemærket paa Grund af den Unaade, han var falden i hos General Desmichels. Det var Generalgouverneurens Plan, at organisere et Corps for ham af 500 tyrkiske eller indfødte Soldater, og derpaa rykke frem til Medea for at indsætte ham i hans Functioner.

Da denne Plan imidlertid ikke erholdt det franske Ministeriums Approbation, saa troede General d'Erlon at alle Midler vare udtømte for at standse Abd-el-Kaders Ærgjerrighed, og idet han for Fremtiden beqvemmede sig til at taale Følgerne heraf, kastede han sig uden Tilbageholdenhed i Armene paa den snedige Ben-Durand. General Trezel, der var sendt til Oran for at repræsentere et System, der var modsat General Desmichels, befandt sig paa denne Maade i den særegne Stilling, at han stod i Modsætning til den, der havde sendt ham i dette Diemed.

Abd-el-Kader, der gjennem Durand fik Underretning om Alt, hvad der tildrog sig i Algier, forsømte imidlertid ikke at gjøre sig saa behagelig for General d'Erlon, som muligt. Alle Franskmænd, som reiste i hans Stater, bleve godt modtagne, og der blev ydet dem fuldstændig og virksom Beskyttelse. Han anvendte alt det Forføriske, der laae i hans Personlighed og Manerer, for at vinde nogle Generalstabsofficierers Velvillie, som gjentagne Gange bleve ham sendte og som han

vidste besad nogen Credit hos Generalgouverneuren. I Algier talte man snart ikkun om Emiren Abd-el-Kader, og selv de, som beklagede en feilagtig Politiks skadelige Misgreb, talte med Beundring om hans store Egenskaber.

Imedens hans Rygte saaledes udbredte sig, og hans Navn overskred Havene og gjenlød i hele Europa, blev hans Magt paany angreben. Sidi-el-Aribi havde, efter først at have underkastet sig, siden sammensvoret sig imod ham. Beviser, der vare skrevne med den Skyldiges egen Haand, bleve fremlagte, og i et Raad af Cadier og Ulemaer blev han dømt til Døden. Denne Dødsdom lod Abd-el-Kader dog ikke udføre, hvad enten det var af naturlig Ædelmodighed, eller af Frygt for El-Aribis mægtige Familie; men han lod ham kaste i Fængsel, hvor han døde kort efter af Cholera. Hans Sønner, der foregave at denne Død ingen naturlig Aarsag havde havt, grebe til Vaaben og bragte næsten alle Scheliffens Stammer i Oprør. Mustapha-ben-Ismaël, Abd-el-Kaders mest uforsonlige Fjende, lod sin Stemme høre fra Tlemecens Meschouar, ved Efterretningen herom, og gjorde General Trezel Tilbud, som dennes Instructioner imidlertid ikke tillode ham at modtage. Jalousie og et uforsonligt og indgroet Had vare Mustaphas Bevæggrunde til hans Handlemaade, og en blind Fanatisme og Modbydelighed for de Christne var det, som ledede de Stammer, der havde svaret paa Sidi-el-Aribis Op-

rorsskrig. Imedens Mustapha saaledes søgte en Støtte for sine oprørske Hensigter i de Franske, grebe alle Stammerne i Østen til Vaaben, idet de bebreidede Abd-el-Kader hans Forbund med de Christne. Endogsaa Emirens egen Broder, som forhen havde været Kaïd i Flita og som havde trukket sig tilbage fra Forretningerne for, som han angav, at overlade sig til et contemplativt Liv, forenede sig med Oprørerne og ophidsede dem imod den, der var hans Families og hans Navns Stolthed. Tilfældigviis erholdt Oprørerne en endnu langt frygteligere Allieret i Mouça, Ørkenens Scherif, som brød frem fra Syden med en betydelig Krigsmagt og forkyndte, at han kom for at tilintetgjøre de Christne og deres Tilhængere, i hvis Spidse han erklærede at Mohiddins Søn stod. Han førte med sig de Stammer fra Sahara, som Tyrkerne benævne Darkaoui, eller de Uafhængige, og som ofte have bragt Beyerne til at skjælve.

Abd-el-Kader, der saae Uveiret trække sammen, besluttede at gaae det imøde. Han brød op fra Mascara den 12te Marts, og kastede sig med saamegen Hurtighed og Kraft paa Sidi-el-Aribis Sønner, at disse uden Sværdslag bleve tvungne til at underkaste sig. Da de fremstillede sig for ham, behandlede han dem med Blidhed og Udmærkelse, sagde til dem, at deres Faders Død havde ladet ham glemme hans Brøde, og udnævnte den Ældste af dem, Sidi-Schaban, til Kaïd for deres Stamme.

Efterat have bragt dette i Orden, gik han imod Scheliffens Bro. Her vilde Stammen Sbiah modsætte sig hans Marsch, men han slog den fuldstændigt og tvang den til at bede om Naade, og saaledes ankom han til Schelif Broen. At overskride denne vilde være en aldeles Overtrædelse af den franske Regjerings Forbud, men han troede i dette Dieblik at maatte vove Alt. Imidlertid lod han, ved sin Consul i Oran, General Trezel underrette om, at det var hans Hensigt at begive sig til Miliana; dog standsede han et Dieblik, inden han passerede den ham anviste Grændse, thi dette Skridt skulde maaskee afgjøre hans tilkommende politiske Skjebne. Endelig fristede han Lykken, ved Efterretningen om at Mouça var rykket ind i Medea; han gik over Broen og ankom til Miliana, hvor Folket modtog ham med sværmerisk Jubel. Ex-Aghaen, El-Hadji-Mahiddin-el-Sghir, og Mohamed-el-Barkani, Ex-Kaïd fra Staden Cherchel, hvilke Omstændighederne havde gjort til de Franskes Fjender, kom Emiren imøde og tilbøde ham deres Tjeneste, som han vel vogtede sig for at afslaae. Han marscherede i Forening med dem imod Mouça-Darkaoui, som han mødte i Nærheden af Haousch-Amoura, paa Stammen Soumatas Territorium. Nogle Artilleriepiecer, som Abd-el-Kader havde med sig, afgjorde Mouças Nederlag. Hans Bagage og Koner, som han havde ført med sig, faldt i Seierherrens Hænder. El-Hadji-

Mahiddin, der commanderede Emirens Avantgarde, forfulgte Mouça indtil Bourakia, dog uden at kunne indhente ham. Denne Lykkeridder drog tilbage til Sahara, og kort Tid efter tilbagesendte Abd-el-Kader ham hans Koner, som han havde behandlet med Ædelmodighed og Ridderlighed. Emiren blev i Medea modtaget paa samme Maade som i Miliana, og udnævnte her Mohamed-ben-Aïssa-el-Barkani til Bey i Provindsen Tittery.

Disse Begivenheder havde sat General d'Erlon i en meget vanskelig Stilling; han havde besluttet, ikke at handle uden efter Ordre fra Paris, og dog gjenkaldte han sig meget vel de Trudsler, der vare gjorte Abd-el-Kader, i Tilfælde af at denne overskred Scheliffen. General Trezel skrev til General d'Erlon fra Oran, for at blive bemyndiget til at marschere imod Mascara og saaledes tvinge Emiren til at begive sig indenfor de Grændser, som vare blevne ham betegnede af General Voirol og af Gouverneuren selv. Men General d'Erlon, der stod under Durands Indflydelse, endte, efter nogen Vaklen, med at foretrække hellere at give efter for Abd-el-Kader, end atter at forsøge Vaabenlykken. Jøden Durand paatog sig at redde Skinnet, ikke i Arabernes Øine, thi det var umuligt, men for det europæiske Publicum, som forresten heller ikke lod sig bedrage. I dette Øiemed udbredtes der, at Emiren ikkun havde handlet ifølge Gouverneurens Samtykke, og paa samme

Tid skrev man til ham, for at spørge ham, om han indvilgede i at modtage en Generalstabsofficier, som d'Erlon vilde sende til ham, for at underhandle om nogle Anliggender og overbringe hans Foræringer. Ved Modtagelsen af dette Brev, kunde Abd-el-Kader ikke Andet end beundre sin Chargé d'Affaires Duelighed og den franske Gouverneurs Føielighed, der kunde have Følger, som denne vist ikke havde beregnet. I sit Svar forsikkrede han General d'Erlon, at Ambassadeuren og Presenterne skulde blive meget vel modtagne, og for at gjøre Ydmygelsen fuldstændig, overlod han Hadjouterne at føre den Officier til sig, som man havde bestemt at sende ham. Hadjouterne, som de Franske havde begaaet den Feil imod, at erklære dem en uretfærdig Krig, og som de ikke havde været heldige i at undertvinge, satte deres Stolthed i at føre den franske Affsending til Abd-el-Kader. Ben-Durand ledsagede denne Officier, som ikke havde nogen anden Tolk med sig, hvoraf det fremlyser, at den hele Mission indskrænkede sig til at smigre Emiren med behagelige Ord og Foræringer, saa at han med Rette kunde betragte den som et Beviis paa Underkastelse. Fra dette Dieblik af maatte Abd-el-Kader troe, og troede ogsaa virkelig, at de Franske havde opgivet alle Colonisationsprojecter, og alene havde isinde at besidde nogle Comptoirer i Afrika, under Beskyttelse af den, som de med saa megen Forekommenhed erkjendte

som hele Landets Hersker. Han fordrede at Embargoen skulde hæves paa 200 Geværer, som resterede efter en Bestilling, han havde gjort hos en europæisk Kjøbmand, og som vare blevne anholdte i det Tidspunct, da General d'Erlon næsten havde erklæret sig som hans Fjende. Dernæst forlangte han nogle hundrede Centner Krudt. Alt dette blev ham lovet.

Efterat have udnævnt El-Hadji-Mahiddin til Bey af Miliana og en Kaïd blandt Hadjouterne, samt en Anden i Stammen Beni-Khalil, tog han atter Veien ad Scheliffen til, med den franske Affsending, der syntes ikkun at være kommen til ham for at være Vidne til hans Triumpher.

Imedens Emiren befandt sig paa den høire Schelif-Bred, vare to af hans Officierer bleven myrdede paa Flitas Territorium. Ved sin Tilbagekomst drog Abd-el-Kader imod denne Stamme, der, da den ikke kunde udlevere Morderne, som man sagde havde taget Flugten, blev twungen til at betale en Bode af 150,000 Boudjous, som indbetaltes i Emirens Kasse, efterat han først havde ladet en betydelig Sum hæve til Erstatning for de Myrdedes Familier. Dette Exempel paa streng Retfærdighed bidrog til at gjenoprette Orden overalt. Røverierne ophørte, fordi hver Stamme gjorde sig Umage for at passe paa de Ildesindede, og Veiene bleve saa sikkre, at et Barn, ifølge Arabernes Udtryks-

maade, kunde gjennemstreife Landet med en Guldkrone paa Hovedet. Men Abd-el-Kaders virksomme Aand hvilede heller intet Dieblik, og neppe var Krigen endt, før Landets indre Bestyrelse atter tildrog sig hele hans Omsorg. For med Strenghed at kunne haandhæve Lovene, søgte han at forbedre og formilde dem, og at tilintetgjøre gamle Misbrug, som gik isvang blandt Dommerne. Han udgav en Lov, der afskaffede Dødsstraf for Ægteskabsbrud, men forbeholdt Mændene Ret til at dræbe deres Koner, naar de traf dem in flagranti. Denne overordentlige Mands Genie omfattede Alt, og da han for Størstedelen ikkun havde middelmaadige Folk om sig, var han nødt til at trænge ind i de mindste Details. Han udvidede sin staaende Krigsmagt, eftersom hans Finantser tillode det, og foruden hans besoldede Zouaver organiserede han nogle Compagnier Kanonerer (Topschis), som han undertiden lod manoeuvrere for sig. Han indkaldte til Mascara flere europæiske Vaabenarbeidere, som forfærdigede ham nogle ret gode Geværer efter fransk Model. De første Vaaben, som udgik fra denne nye Fabrik, gave Anledning til offentlige Forlystelser. Han lod ogsaa forfærdige Krudt og søgte at indføre Forbedringer herved, da alle Blandinger hidtil vare skete med Haanden. I dette Øiemed construerede en tydsk Deserteur ham en Model til en Mølle, hvorover han var meget henrykt; men for Øieblikket fik han ikke

Tid til at lade den udføre i virkelig Størrelse. Ja, man paastaaer at han, i sine Drømmerier om Udvidelsen af sin Magt, endogsaa tænkte paa at skabe sig en Flaade ved Raschgoun og Tenez.

Finantserne tildroge sig atter Emirens særdeles Opmærksomhed. Alle Stammerne betalte ham den af Koranen foreskrevne Aschouar, som var den eneste directe Skat, han troede sig berettiget til at indkræve. For at forøge sine Indtægter lod han foretage en nøiagtig Undersøgelse af alle de Eiendomme, som havde tilhørt det gamle Beylik, og lod dem bestyre for Statskassens Regning. Han lod endog sine Fordringer gjøre gjeldende paa dem, som befandtes i Staden Oran; men General Trezel afviste disse Fordringer med Kraft.

Ligesom alle Orientens Fyrster, havde ogsaa Abd-el-Kader høist urigtige Begreber om Handelen. Han troede at finde en utømmelig Kilde til Rigdom i sit Monopol, og da han var vis paa, at han ikke vilde blive foruroliget heri af Generalgouverneuren, foresatte han sig at gjennemføre dette System med forøget Kraft. Jøden Durand, der havde gjort ham saa væsentlige Tjenester, erholdt et udelukkende Privilegium paa Handelen med Arsew og Raschgoun. Desuden sluttede Emiren en Handel med ham om et Partie Korn, der var indkrævet som Aschouar. Med en fransk Handelsmand

indledede han ogsaa nogle Underhandlinger om Handelen paa Tenez, hvilke dog ingen Fremgang havde.

I det private Liv har Emiren Ord for at være oeconomisk indtil Gjerrighed, men som Fyrste viser han sig altid rundhaandet. Han klæder sig yderst simpelt, og uden alle Prydelser eller Tegn paa sin høie Værdighed. Det Eneste, hvorpaa han anvender nogen Luxus, er Heste og Vaaben. Tidligere bar han en Bernus med Guldqvaster, hvilke han afskar ved følgende Leilighed. En af hans Svogere, som han havde udnævnt til Kaïd over en talrig Stamme, førte en Pragt, der opvakte Misfornøielse. Han lod ham kalde, og efterat have foreholdt ham det Urigtige i hans Opførsel, sagde han: „Tag Exempel af mig; jeg er baade rigere og mægti„gere end Du, og see alligevel hvorledes jeg er klædt. „Selv disse elendige Guldqvaster, som Du seer paa min „Bernus, vil jeg ikke beholde.“ Naar Abd-el-Kader lever i sin Hovedstad, da tilbringer han hos sin Kone og sine Børn den Tid, der bliver tilovers fra hans Forretninger. Han beboer et meget smukt Huus, hvor han lever uden Vagt, som en privat Mand. Hver Morgen, meget tidligt, begiver han sig til Beylikkets Pallads, for at drage Omsorg for Administrationen og give Audiencer. Om Aftenen gaaer han tilbage til sin Bolig, og finder i en elsket Familie Lønnen for sit Arbeide. Abd-el-Kader ynder meget Studeringer, og offrer dertil en

Deel af de faa Dieblik, som hans bevægede, virksomme Liv levner ham. Han har et lidet Bibliothek, der følger ham paa alle hans Tog. I Felten er hans Levemaade langt fyrsteligere, end i Staden. Han beboer da et prægtigt, meget beqvemt indrettet Telt. I samme findes et lidet Aflukke, hvor han giver Audiencer og arbeider. Naar Omstændighederne ikke kræve militaire Operationer, da tilbringer han sin Tid i Leiren paa følgende Maade. Ved Ankomsten i sit Telt, efter Dagmarschen, beholder han kun een Tjener hos sig og anvender nogle Minutter paa sit Toilet. Dernæst lader han sine Secretairer kalde, og efterhaanden sine fornemste Officierer, og arbeider med dem til Klokken 4, hvorpaa han viser sig ved Teltets Indgang og holder offentlig Bøn; han prædiker da omtrent en halv Time, idet han drager Omsorg for at vælge en Text, hvori han kan udvikle de Ideer om Krigen og Politiken, som han ønsker at skaffe Indgang hos Hæren. Forresten er Ingen tvungen til at være tilstede ved disse Prædikener. Kort derpaa sætter han sig tilbords; han spiser med sin første Secretair og Fortrolige, Ben-Arasch, med sine Brødre, naar de ere ved Armeen, og sædvanlig med een af sine Aghaer. De Retter, hvormed han serveres, ere faa, men gode og vel tillavede. Han bruger intet Slags Tobak og drikker næsten ingen Kaffe. Abd-el-Kader er reen og streng i Sæder, og uden at være Fanatiker har han en meget

fast, religiøs Tro. Han er ikke bange for at afhandle religiøse Materier med de Christne, og gjør det da uden Bitterhed og med Høflighed. Hans moralske Principer have en god Grund; han holder sit Løfte ubrødeligt, men i Underhandlinger er han en meget fiin og snu Diplomat. Intet ligger mindre i hans Characteer end Grusomhed, han bliver sjelden heftig og veed altid at bevare Herredømmet over sig selv. Blidhed og Retfærdighed, grundede paa Lovens nøiagtige Overholdelse, ere Hovedtrækkene i hans Regjeringssystem.

Den Lykke, der fulgte Abd-el-Kaders Foretagender, gav ham en stor Idee om sin Magt, og de Franskes vaklende, usikkre Handlemaade nedsatte denne Nation i hans, saavelsom i alle Arabernes Øine. Jo mere hines Indflydelse sank, jo mere hævede han sig og sin Nation paa Frankrigs Bekostning, og dertil var især det nærværende Øieblik gunstigt, thi hiin Magt repræsenteredes i Afrika af en Mand, der med den tiltagende Alder for en Deel havde tabt den Kraft og Sjælsstyrke, som tidligere havde gjort ham saa berømt. Saasnart Abd-el-Kader var kommen tilbage til Mascara fra sin store Expedition, antoge hans diplomatiske Forhold til de franske Autoriteter en vis uafhængig Stolthed, der viste sig langt tydeligere, end nogensinde tilforn. Da Generalgouverneuren begav sig til Oran, i de første Dage af Juni Maaned 1835, skrev Abd-el-Kader til ham, at han følte sig

lykkelig ved at see ham i sit „Kongerige." Ved samme Leilighed sendte han Ben-Arasch til ham, for at forlange en Morteer og to Haubitser til Beleiringen af Citadellet ved Tlemecen; Ben-Arasch skulde tillige gjøre alvorlige Forestillinger, med Hensyn til Oberstlieutenant Mareys*) Fremgangsmaade imod Araberne paa Metidja Sletten. Gouverneuren lovede at tage disse Forestillinger under Overveielse, ved sin Tilbagekomst til Algier. Med Hensyn til Morteren og Haubitserne, da var han ikke utilbøielig til at udlaane dem, og blev ikkun afholdt derfra ved General Trezels kraftige Modforestillinger. Ben-Arasch var ligeledes Overbringer af nogle Forslag, med Hensyn til en mere regelmæssig affattet Tractat end den bestaaende, hvorved Emirens udvidede Magt skulde sanctioneres og hans Uafhængighed endnu tydeligere erkjendes, end i den ældre. Generalgouverneuren, der i alt Dette mødte en stadig og motiveret Opposition af General Trezel, udsatte Afgjørelsen af denne Sag til en anden Tid.

Imedens Emiren foretog sin Marsch imod Miliana og Medea, overveiede General Trezel, at dette Brud paa den franske Regjerings Forbud maatte medføre en Krig; han søgte derfor at lægge Abd-el-Kader Hin-

*) Denne franske Officier, der har gjort sin Carrière i Afrika, var af Generalgouverneuren bleven udnævnt til Agha for Araberne i Omegnen af Algier.

dringer, iveien og arbeidede paa at fravriste ham de arabiske Stammer Douer og Zmela, iblandt hvilke der endnu bestandig gjærede en Rest af Oprørsaand imod Emiren. Det lykkedes ham, at overtale nogle Douarer af disse to Stammer til at erklære sig for Frankrigs Undersaatter, under Betingelse af en virksom Protection; men General d'Erlon, der havde foresat sig at taale Alt af Abd-el-Kader, negtede at sanctionere dette Skridt. Emiren, der var fuldkommen nøie underrettet om Alt, hvad der havde Hensyn til ham, ja selv om Alt, hvad der foregik i Gouverneurens hemmelige Raad, fik ogsaa Kundskab om disse Underhandlinger og foresatte sig at forhindre, at de fornyedes. General d'Erlon var derfor neppe gaaet ombord for at reise til Algier, før Abd-el-Kader befalede de Douerer og Zmelaer, som boede i Orans Omegn, at forlade denne Plads og begive sig til Foden af Bjergene. Da hans Befalinger ikke bleve udførte, sendte han sin Agha, El-Mzary, med nogle Tropper til Stedet, med Ordre at bruge Magt, om det gjordes fornødent. Ved disse Troppers Nærmelse sendte Douererne og Zmelaerne strax Affendinge til General Trezel, for at anraabe ham om Frankrigs Beskyttelse. Dette skete den 14de Juni. Uden mindste Betænkning rykkede Generalen ud af Oran, med en Deel af sine Tropper, og leirede sig ved Mesærghin, idet han kundgjorde Araberne, at han kom for at beskytte dem

imod El-Mzary. Da han Dagen efter erfarede, at denne Agha befandt sig i Nærheden af Bridja, sendte han en af sine Adjutanter imod ham, med en Escadron Jægere, for at betyde ham, at han maatte trække sig tilbage og lade de Folk med Fred, som han tog under sin Beskyttelse. Aghaen havde allerede begyndt at udføre Emirens Befalinger i deres fulde Strenghed. Han havde fængslet sin egen Neveu, Ismaël-ben-Kadi, og belagt ham med Jern, da han gjorde Modstand; men ved den franske Officiers Nærmelse gav han Slip paa sit Bytte, og fjernede sig saa hurtig, at denne ikke fik ham i Tale. De Douerer og Zmelaer, som havde besluttet at skille sig fra Emiren, begave sig derpaa til General Trezel, med Ismaël-ben-Kadi i deres Spidse. Resten, som var temmelig talrig, fulgte efter El-Mzary. De naaede ham Syd for Sebga Søen og erklærede ham, at de vilde blive ham tro, der efter det første Oprør havde viist sig saa ædelmodig og overbærende imod dem. Denne Adskillelse skete i Stilhed og uden noget Slags Fjendtlighed. Enhver begav sig til det Sted, som han selv fandt for godt, uden at spørge sin Nabo om hvad han vilde gjøre.

Den 16de Juni begav General Trezel sig til den tidligere omtalte Stilling ved Figentræerne, halvanden Miil Sønden for Oran, for derfra at dække hele den Landstrækning, som for Tiden var besat af de Doue-

rer og Zmelaer, der havde erklæret sig imod Abd=el=Kader. Samme Dag blev der oprettet og undertegnet en Tractat, hvori disse to Stammer for stedse erkjendte Frankrigs Overherredømme. Den 19de rykkede Generalen to Mile længere frem, og leirede sig ved Bredderne af Bækken Tlelat. Han skrev herfra til Abd=el=Kader, at han agtede at forblive i denne Stilling, indtil Emiren havde misbilliget Ismaëls Heftelse og givet Afkald paa al Ret til Herredømmet over Douererne og Zmelaerne. Paa samme Tid skrev han til Algier, for at underrette Generalgouverneuren om de Skridt, han havde troet at burde gjøre; han bad ham, i Tilfælde af at hans Handlemaade ikke skulde finde hans Bifald, at han da vilde give Befalinger til hans Efterfølger, idet han erklærede, at det var ham umuligt at beholde Commandoen under de Betingelser, som han ansaae for uforenelige med Frankrigs Ære.

Abd=el=Kader svarede General Trezel, at hans Religion ikke tillod ham at lade Muselmænd staae under fransk Herredømme, og at han ikke vilde ophøre med at forfølge de to oprørske Stammer, selv ikke indenfor Orans Mure. Han endte sit Brev med at udbede sig, at man vilde sende ham den Consul, han havde i Oran, for at han kunde blive udverlet med den, de Franske havde i Mascara. Krigen var saaledes erklæret, og fra dette Dieblik af tænkte man derfor gjensidig

ikke paa Andet, end paa at forberede sig til Kamp. Den franske General, der var Lidt twivlraadig om hvad han skulde foretage sig, begyndte med at forskandse sin Stilling ved Tlelat, for at han deri kunde indeslutte sin Bagage og en Bataillon. Paa sin Side gjorde Abd-el-Kader et almindeligt Opbud til alle sine Arabere, og begav sig med sin staaende Krigsmagt til Bredderne af Sig, som han havde betegnet til Samlingspladsen.

Fjendtlighederne begyndte den 22de, med et Angreb paa en Convoi, som begav sig fra Oran til Tlelat. Dette Angreb var forresten ikke kraftigt, og var uden Folger. Den 25de blev en Fouragering, i Tlelats Omegn, angreben af et Partie af 200 Heste. Endelig den 26de besluttede General Trezel, der ikke havde Levnetsmidler til mere end fire Dage, at rykke frem mod Abd-el-Kader, som imidlertid havde havt Tid til at forene betydelige Stridskræfter. Det lille Corps, som den franske General havde under sig, bestod ikkun af 2500 Mand, nemlig en Bataillon af det 66de Regiment, 1ste Bataillon af det afrikanske lette Infanterie, halvanden Bataillon af Fremmedlegionen, det 2det Regiment afrikanske ridende Jægere, to Feltstykker og 4 Bjerghaubitser. Convoien bestod af 20 Voitürer. Dette svage Armeecorps satte sig i Marsch Klokken 4 om Morgenen, i følgende Orden: Avantgarden, under Oberst Oudinots Befaling, bestaaende af 2 Escadroner Jægere, 3 Com-

pagnier Polakker og 2 Bjerghaubitser; Convoien, paa høire Side flankeret af Bataillonen af det 66de Regiment og af en Escadron, og til Venstre af Fremmedlegionens italienske Bataillon og af en Escadron; Arrièregarden, commanderet af Oberstlieutenant Beaufort, bestaaende af en Bataillon let afrikansk Infanterie, en Escadron og 2 Bjerghaubitser. Denne Marschorden havde den Feil, at den adsplittede det franske Cavallerie formeget, og ikke frembød en Colonnetête af tilstrækkelig Styrke. Det er en Feil, som omhyggelig bør undgaaes i Afrika.

Klokken 7 rykkede Colonnen ind i Skoven Muley-Ismaël, der dannes af temmelig tætstaaende Buskværter paa et ujevnt og kløftet Jordsmon. Klokken 8 viste Abd-el-Kaders Avantgarde sig og gjorde et kraftigt Angreb, der tvang de Franskes Avantgarde til at trække sig tilbage, efterat den havde lidt et betydeligt Tab. Det 66de Regiments Bataillon, der ved Terrainets Ujevnheder var bleven skilt fra Massen af Colonnen, blev ligeledes angreben og kastet tilbage. Paa venstre Fløi modstod Fremmedlegionen, der bestod af ældre og prøvede Folk, Arabernes Angreb, og vedligeholdt sin Stilling. Men da Oberst Oudinot *), der søgte at ralliere Avantgarden, blev dræbt, og de Ryttere, der havde

*) En Søn af Marechallen.

fulgt ham, vendte Fienden Ryggen, udbredte Uordenen sig ogsaa til Fremmedlegionen, som ligeledes begyndte at trække sig tilbage. Convoien, der paa denne Maade befandt sig uden Sidedækning, blev betagen af Skræk, og alle Vognene gjorde omkring med Undtagelse af Ingenieurcorpsets. Generalen lod strax et Compagnie af Arrièregardens afrikanske Bataillon rykke frem i Stormskridt, for at sætte sig i Tèten af Convoien. De to Fløie grebe ligeledes det Offensive, og ved en kraftig Fremmarsch udslettede de det forrige Dieblikś Svaghed, og tilbagesloge Araberne med et betydeligt Tab. Abd-el-Kader ledede i denne Affaire selv sine Tropper, som bestode af 10000 Cavalerister, et Par tusinde Arabere tilfods og et regelmæssigt Zouavecorps af 1200 Mand, der især gjorde tapper Modstand. De arabiske Chefer, Aghaen El-Mzary og Califfen i Ostprovindserne, Sidi-Bouschdous, bleve farligt saarede i Fægtningen. De Franske havde 52 Dræbte og 189 Saarede. For at transportere disse, nødsagedes man til at rømme Teltvognene, ja endogsaa nogle af Proviantvognene.

Klokken 12 gjorde Armeecorpset holdt, udenfor Skoven Muley-Ismaël, paa Sletten ved Sig. Her opstode alvorlige Uordener, som de franske Chefer ikke vare istand til at forhindre; et stort Antal Soldater sønderslog nemlig Marketenternes Tønder og berusede sig i Viin og Brændeviin. Drukkenskaben satte dem ud af

Stand til at marschere, og man nødsagedes til at læsse dem paa de Vogne, som allerede vare fyldte med Saarede. Armeen, der imidlertid fortsatte sin Marsch, ankom Klokken 4 om Eftermiddagen til Sig, hvor den leirede sig i Carree tæt ved Flodbredderne. Abd-el-Kader opslog sin Leir, i en Afstand af halvanden Miil fra de Franske. Ved Solens Nedgang blev Emirens Consul udverlet mod de Franskes Agent. Consulen medbragte et Brev til sin Herre fra General Trezel, hvori denne fornyede sine tidligere Fordringer og forlangte, ikke alene at Abd-el-Kader skulde erkjende Douerernes og Zmelaernes Uafhængighed, man føiede dertil endog Stammen Garaba og Courouglierne i Tlemecen, samt fordrede at Emiren skulde give Affald paa alt det Land, der ligger paa den høire Schelif Bred. Abd-el-Kader gav samme Svar som første Gang. De betydelige Tab, Emiren havde lidt ved Muley-Ismaël, havde først ladet ham ønske at underhandle; men de Efterretninger, han modtog gjennem sin Consul, om de Franskes Forfatning, deres Tab og det store Antal Saarede, der besværede dem, indvirkede paa hans Svar. Den franske General, der først havde fattet den Plan at angribe Abd-el-Kaders Leir, opgav den siden, af Frygt for end mere at forøge Antallet af sine Saarede, og efterat have tilbragt den 27de Juni i Rolighed ved Sigfloden, begyndte han den 28de sit Tilbagetog ad Arsew til. Den

afrikanske lette Infanteriebataillon indtog Têten af Colonnen. Dernæst kom Convoien, som marscherede med en Front af 3 Vogne, og som til Høire var flankeret af de polske Compagnier og to Escadroner, og til Venstre af den italienske Bataillon og en Escadron. Arrièregarden, der commanderedes af Oberstlieutenant Beaufort, bestod af Bataillonen af det 66de Regiment og af to Escadroner.

I denne Marschorden avancerede Armeen fremad paa Ceïrat Sletten, til alle Sider omgivet af sine Tirailleurer. Saasnart Abd-el-Kader saae, at de Franske satte sig i Bevægelse, gjorde han sig færdig til at forfølge dem, med 8 til 10000 Cavalerister og 1500 Infanterister. Hans Arabere omringede hele det franske Armeecorps, og Klokken 7 begyndte Füsilladen at blive levende og vedholdende; desuagtet herskede der den fuldkomneste Orden i den franske Colonne, lige indtil Middag. General Trezel, der frygtede for at han, paa den lige Vei til Arsew, skulde møde saa betydelige Terrainforhindringer, at hans Vogne ikke kunde komme frem, besluttede, tvertimod de Raad, han fik af dem, der bedst kjendte Landet, at omgaae Hamians let bestigelige Høider, og at debouchere imod Havbugten, gjennem Habradalen, paa det Sted, hvor denne Flod træder ud af Moradserne og antager Navn af Macta. Abd-el-Kader gjennemskuede denne Plan, og affendte en Cavale-

riemasse, med Infanterister bag paa Hestene, for at besætte det Defilee, de Franske her skulde passere. Disse ankom til Defileet henimod Klokken 12, og trængte ind i det uden at iagttage den nødvendige Forsigtighed, idet de til Høire havde Hamians Høider og til Venstre Mactas Moradser. Men neppe vare de engagerede i Defileet, før nogle arabiske Tirailleurer viste sig paa Høiderne. Istedetfor strax at kaste disse tilbage med betydelige Kræfter, lod man ikkun to Compagnier rykke frem, hvilke bleve tilbagekastede af den Masse Arabere, som Tirailleurerne havde maskeret. Efterhaanden ankom andre Compagnier, der ligeledes bleve tilbageslaaede, det ene efter det andet. Disse deelte og kraftesløse Angreb maatte nødvendig have et uheldigt Udfald. Araberne, der havde tilbagekastet i Dalen Alt, hvad der havde søgt at sætte sig fast paa Høiderne, stege nu selv bagefter ned af disse og faldt over Convoien, der, ifølge Veiens Beskaffenhed, nødsagedes til at defilere Vogn for Vogn. Arrièregarden, der herved saae sig udsat for at blive afskaaren, blev betagen af Skræk og trykkede sig imod Colonnetêten, idet den passerede til Høire af Convoien, som dog for Øieblikket blev frigjort ved en kraftig Cavaleriechoc, der trængte Araberne tilbage paa Skraaningen af Høiderne til Venstre; men for at undgaae Ilden, fra disse Høider, holdt Trainets og Ingenieurcorpsets Vogne saa langt ud til Høire, at de kjørte fast

i Moradserne. I dette Dieblik sendte Emiren et Tusind arabiske Cavalerister, fra sin høire Fløi, over Moradserne, og truede saaledes Convoien fra høire Side. Ved Arabernes Nærmelse bleve de forskrækkede Kudske betagne af en saadan Feighed, at de overskare Skaglerne og flygtede bort med Hestene, overladende Vognene, og det som var det Afskyeligste, de Saarede, i Arabernes Hænder. En eneste Vogn, belæsset med 20 Saarede, blev frelst ved Underofficier Fourniés Energie, idet han med Pistolen i Haanden tvang Kudskene til at gjøre deres Pligt, og trænge frem i Colonnen. Artilleriets Voitürer, der bleve førte af prøvede Folk, havde ikke engageret sig i Moradserne og bleve næsten alle frelste. En Bjerghaubits faldt alligevel i Hænderne paa Araberne.

Imidlertid herskede den skrækkeligste Uorden i Colonnen; alle Corpser vare blandede mellem hverandre og der var næsten Intet tilbage, som bar Spor af en regelmæssig Organisation. Lykkeligviis standsede Araberne for en Deel med deres Angreb; thi de vare sysselsatte med at plyndre Voitürerne og skære Hovederne af de Saarede. Dette gav nogle af de Flygtende Tid til at rallière sig paa en lille isoleret Høide, hvor man førte en Kanon op, og begyndte at beskyde Araberne med Kardætsker. De Soldater, som her havde samlet sig, opstillede sig i Carree og underholdt ligeledes en regel-

mæssig Geværild mod Araberne, idet de istemte Marseillaneren, der i deres Mund snarere lød som en Svanesang, end som en Seierssang. Armeens Hovedmasse, der aldeles var demoraliseret, og den Rest af Vogne, der var tilbage, sammenhobedes bag den lille Høide i en Terrainfordybning, der ikke syntes at have nogen Udgang; thi paa dette Sted dreier den til Arsew neppe tracerede Vei pludselig mod Vest. Flere Soldater, som saae Macta til Høire af sig og paa hiin Side Noget, der lignede en Vei, styrtede sig i Floden og druknede. Andre, ja endog nogle Officierer, raabte at man maatte søge at naae Mostaganem. Generalens Stemme tabte sig i Støien og al Commando var opløst; der medgik næsten tre Qvarteer inden denne brogede Masse, efter at have bevæget sig i denne lange Tid imellem hverandre, endelig fandt Veien til Arsew. Men de Soldater, der vare blevne tilbage paa den lille Høide, høre ikke, eller rettere sagt ere døve for de Befalinger, der gives dem, og forstaae ikke at de skulle følge den almindelige Retraite. De udraabe usammenhængende og uforstaaelige Ord, som røbe at den Kraft, hvormed de endnu stride, ikke er Mod, men en feberagtig Exaltation. Den Ene tager Afsked med Solen, hvis Straaler oplyse denne Uorden og denne Blodscene, den Anden omfavner sin Kammerat. Endelig begynder Compagnierne af det 66de Regiment, der vare mere samlede end de øvrige, at

sætte sig i Bevægelse; de Andre følge efter med en saadan Iilfærdighed, at man endog et Øieblik forlader Kanonen, der dog senere bliver reddet. Omtrent 50 Soldater af alle Vaabenarter, uden Orden og næsten uden Anførsel, dannede et Slags Arrièregarde, tillige-med 40 ridende Jægere under Capitain Bernards Commando. Disse Tropper vedbleve at underholde en levende Tirailleurild mod Araberne. Nogle Artilleriepiecer, commanderede af Capitain Allaud og af Lieutenant Pastoret, understøttede disse tappre Tirailleurer, idet de skøde over deres Hoveder, og bidroge derved væsentlig til at denne Retraite ikke udartede til en vild Flugt. Men Tirailleurernes Antal smeltede snart sammen til 20, saa at Araberne endnu engang vare i Begreb med at afskære et stort Antal Flygtende, da Capitain Bernard chargerer dem med saamegen Kraft og Lykke, at han tvinger dem til at give Slip paa deres Bytte. Chefen for General Trezels Stab, Major Maussion, blandede sig i alle Cavaleriets Charger og havde tre Heste dræbte under sig.

Fra dette Øieblik udførtes Retraiten med større Lethed. Man ankom snart til Kysten, hvor Synet af Arsew hævede Soldaternes Mod. Araberne, der vare trætte af den langvarige Kamp og belæssede med Bytte, formindskede efterhaanden deres Angreb, som endelig aldeles ophørte Klokken 6 om Aftenen. Efter 16 Timers

Marsch og 14 Timers Strid, ankom Armeecorpset Klokken 8 til Arsew.

De Franske havde paa denne sørgelige Dag 300 Dræbte og over 200 Saarede; de tabte desuden Størstedelen af deres Materiel. Ikkun 17 Mand bleve tagne tilfange af Araberne, som, med Undtagelse af disse, skare Hovederne af alle dem, der faldt i deres Hænder, endogsaa af de Saarede.

At Abd-el-Kader med sine Arabere i dette korte Felttog havde udviklet en militair Kraft, som hidtil havde været de Franske ukjendt, sees af Slutningen af General Trezels officielle Rapport, hvori det hedder: „I denne sørgelige Kamp har jeg seet Forhaabninger forsvinde, som jeg havde troet at være grundede; men man maatte have seiret, for at realisere dem. Vistnok havde jeg anslaaet vore egne Kræfter altfor høit, og Arabernes altfor lavt; Fægtningen den 26de Juni saavelsom alle de militaire Begivenheder, jeg har taget Deel i under mit treaarige Ophold i Afrika, kunne maaskee undskylde disse altfor overdrevne Forhaabninger."

Expeditionscorpset camperede ved Arsew, i den allerstørste Uorden, uagtet man hvert Øieblik kunde vente at blive angreben af Abd-el-Kaders Tropper. De Franske vare saa demoraliserede, at General Trezel troede, ikke at burde føre dem over Land til Oran. Der blev

givet Ordre til alle de Skibe, der vare til Tjeneste i Mers-el-Kebir og ved Mostaganem, at indfinde sig for at afhente dem. Denne Forholdsregel viste, meer end alt Andet, hvor stort Ondet var *).

Imidlertid havde Generalgouverneuren, Grev d'Erlon, modtaget det Brev, hvori General Trezel underretter ham om sin Marsch mod Tlelat, og udbeder sig et afgjørende Svar, som Omstændighederne nødvendigviis krævede; men dette indløb alligevel ikke. Generalgouverneuren undgik forsigtig at udtale sin Mening, og syntes at ville kaste hele Ansvarligheden paa sin Undergivne. Alt hvad han gjorde, bestod i at sende Major Lamoricière **)

*) Erindringen om Nederlaget ved Macta har senere i Afrika stedse været bunden til General Trezels Navn. Da denne General commanderede en Brigade, under Felttoget mod Constantine i 1837, besad han ikke Soldaternes Tillid; man kaldte ham bestandig „den Uheldige," og naar en General først faaer Ord for at Lykken er ham imod, da bliver dette en Virkelighed. General Trezel er Intet mindre end martialsk af Udseende, han har et høist uanseeligt, lidet, spinkelt og hæsligt Ydre, har en svag, pibende Stemme og er skjødesløs i sin Paaklædning. Han har en Fordybning ved det ene Øie, som han har mistet i Slaget ved Waterloo. Paa Kamppladsen er han rolig, og tapper som den Tappreste. Han er desuden almindelig bekjendt for sin Retskaffenhed.

**) Den Samme, der commanderede Colonnespidsen ved Constantines Bestormelse, og her erholdt Oberstepauletterne.

og Jøden Durand til Oran, for om muligt at indlede Underhandlinger med Abd-el-Kader. De havde Kaïden Ibrahim med dem. Den virksomme Lamoricière, der ved at passere Arsew havde erfaret Armeens Ulykke, var neppe landet i Oran, førend han, tilligemed Ibrahim, samlede 300 Cavalerister af Stammerne Zmela og Douer, og ilede, tilligemed Capitainerne Cavaignac og Montauban, med dem imod Arsew, hvor det franske Cavalerie endnu ikke var indskibet. Følgen deraf var, at General Trezel, i Spidsen for sit Cavalerie, tilbagelagde Veien over Land og saaledes i det Mindste havde den Satisfaction, at kunne drage ind i Oran af samme Port, som han var dragen ud af.

Abd-el-Kader, som ogsaa trængte til at erstatte sine Tab, var dragen tilbage til Mascara, og hver arabisk Stamme søgte sit Hjem.

Under disse krigerske Forhold vare de Franske i Begreb med at begaae det Misgreb, endogsaa at forsyne Abd-el-Kader med Vaaben og Krudt til at bekrige dem selv med. Førend Fredsbruddet blev bekjendt i Algier, havde man nemlig der udrustet et Skib med Vaaben og Ammunition, som ved Raschgoun skulde udskibes til Emiren, og det var ikkun den aarvaagne General Trezel, der forhindrede dette, ved at affende det ved

Han har i Afrika, i en Tid af syv Aar, gjennemgaaet alle Graderne lige fra Ingenieurlieutenant.

Mers=el=Kebir liggende Vagtskib, for at standse denne unaturlige Handel.

Nederlaget ved Macta kostede General Trezel Commandoen i Oran, som han, ifølge Generalgouverneurens Ordre, maatte overgive til General d'Arlanges, der nylig var ankommen til Afrika.

Den listige Ben=Durand havde i den Grad faaet General d'Erlon i sin Magt, at denne atter vilde knytte Baandet med Abd=el=Kader, hvad det end skulde koste; ja, Generalen var endog beredvillig til at opoffre ham de Franskes eneste Allierede i Landet, Zmelaerne og Douerene. Heri blev han dog forhindret ved Regjeringsraadets, især ved General Rapatels, kraftige Modforestillinger, og det blev tvertimod afgjort, at disse Stammer skulde for stedse høre til Frankrig. Efter deres Ønske udnævnte man Kaïden Ibrahim til deres Chef, som Nogle ansaae for at være en frygtelig Modstander for Abd=el=Kader. Man omgav ham desuden med de Tyrker, som vare blevne tilbage i Mostaganem, da han i 1833 forlod denne By. Med disse Tropper rykkede han frem og leirede sig ved Messerghin; men Stammen Beni=Amer tvang ham snart til at flygte ind under Orans Kanoner.

Paa samme Tid mistede Orans Garnison Fremmedlegionen, som Frankrig afgav til Spanien i Sommeren 1835. Denne Formindskelse af de Franskes

Stridskræfter bidrog end mere til, at Generalgouverneuren ikkun havde Freden for Øie.

Emiren, der paa sin Side næsten var forbauset over sin egen Seier, følte at hans Interesser krævede, at han, ligeoverfor Frankrig, ikke maatte sætte for Meget i en saadan øieblikkelig Fordeel; han viste sig derfor ogsaa villig til at underhandle, idet han foregav, at han antog det Passerede for noget Personligt imellem ham og General Trezel — fra hvilket Synspunct Generalgouverneuren ikkun var altfor tilbøielig til at see Sagen — og at han forresten ønskede, at betragte Alt ligesom før denne Affaire. Men Scenen forandrede sig snart. General d'Erlon blev tilbagekaldt, og Valget af hans Efterfølger viste Emiren, at Frankrig havde besluttet at hevne sine Vaabens Uheld.

Efterretningerne om Abd-el-Kaders Seier og General Trezels Nederlag, udbredte sig snart over hele Barbariet, og Emirens Tilhængere skildrede det Passerede med saa stærke Farver, at Araberne troede de Franske i Begreb med aldeles at opgive deres Besiddelser i Afrika. Man gik heri endog saa vidt, at Araberne omkring Algier fortalte mellem sig selv, at de Franske havde havt 1500 Dræbte og 600 Saarede, at der var frataget dem 27 Kanoner, at General Trezel, som skulde være blandt de Fangne, feiede Emirens Stalde i

Mascara, og endelig at Oran ogsaa havde overgivet sig.

Disse Rygter bevirkede forskjellige Fjendtligheder imod de franske Autoriteter, og det var ikkun Lidt efter Lidt at Araberne, saaledes som den kloge Abd-el-Kader havde forudseet, bleve overbeviste om, at Følgerne af den vundne Seier vilde være nye Anstrengelser fra Frankrigs Side, som er en Magt, der, om den end ofte har i Afrika viist Ubestandighed og Mangel paa planmæssig Handlemaade, dog stedse har været bered til at aftvætte enhver Plet paa dens Vaabenskjold.

De franske Autoriteter udbredte i Byerne og iblandt Stammerne Proclamationer, hvori der kundgjordes, at en betydelig Expedition snart skulde finde Sted, og at en af Frankrigs berømteste Marechaller vilde blive sat i Spidsen for den. Ifølge en kongelig Ordonnance, af 8de Juli, blev ogsaa Marechal Clauzel udnævnt til Generalgouverneur i Algier, istedetfor Grev d'Erlon, og ankom allerede den 10de August. To Dage før hans Ankomst havde en liden Expedition funden Sted imod Hadjouterne, der nylig havde begaaet flere Mord og gjorde Egnen omkring Algier usikker. En Colonne af 1700 Mand og 2 Kanoner, under Oberst Schauenburgs Commando, overrumplede Hadjouterne, dræbte Tretten af dem og fratog dem en Deel Qvæg.

Kort efter Marechal Clauzels Ankomst kundgjorde

han, at Hensigten med hans Sendelse til Afrika var, at bekrige Abd-el-Kader og hevne Nederlaget ved Macta. Da Cholera imidlertid herskede i Algier, og den hede Aarstid var forhaanden, besluttede han at afvente Efteraaret, til hvilken Tid han vilde forlange de 12000 Mand, som vare ham lovede til Forstærkning, og da lade dem afgaae directe til Oran.

Partielle Stridigheder fandt af og til Sted, uden derfor at have vigtige Følger. Den 29de August havde et Partie af Abd-el-Kaders Tropper en Affaire, ved Oran, med de Franskes Allierede, Douerer og Zmelaer, der anførtes af Ibrahim og gjorde tapper Modstand. En Understøttelse af franske Tropper, og især nogle Feltstykker, tvang Abd-el-Kaders Arabere til at trække sig tilbage, efter et ikke ubetydeligt Tab.

Generalgouverneurens Politik bestod i at sætte Splid mellem Araberne indbyrdes, og derved svække Abd-el-Kaders Magt. Han søgte at sætte andre arabiske Autoriteter imod Abd-el-Kaders, især i det algierske Gebet og i Provindsen Tittery. I Beni-Sad havde Emiren indsat en Kaïd. Generalgouverneuren udnævnte en Anden, der med en Hob af 40 Cavalerister overfaldt Emirens, fordrev ham og indsatte sig selv i en Kaïds Værdigheder. Disse Uordener var Abd-el-Kader for Øieblikket ikke altid istand til at forhindre, formedelst den store Afstand. I Medea havde Generalgouverneuren

ogsaa udnævnt en ny Bey, Mahomed-ben-Hussein, og et Corps af 2000 Mand, under Oberst Schauenburgs Commando, skulde indsætte ham i denne Værdighed, hvilket man troede at Araberne ikke vilde modsætte sig. Den 6te October ankom dette lille Corps til Bjergryggen Tenia, der er en af de vanskeligste Passager i det nordlige Afrika. Avantgarden, der bestod af nogle Compagnier Zouaver og en Escadron ridende Jægere, var neppe trængt ind i denne Passage, førend den i Front og Flanke saae sig omringet af en umaadelig Sværm Arabere, der gave en levende Ild. Mahomed-ben-Hussein raadede nu til, at man skulde trække sig tilbage, og Oberst Schauenburg lod ogsaa Retraitesignalet blæse; men en Peloton afrikanske Jægere, under Lieutenant Bró, en Søn af General Bró, var allerede rykket saa langt frem, at den ikke hørte Signalet, og faldt derved i et Baghold af Araberne, der laae skjulte i en Deel Krat og gave en morderisk Ild. Lieutenant Brós Hest blev skudt under ham, paa samme Tid som han selv fik Laaret gjennemskudt af en Kugle; en stor Deel Franskmænd faldt ved Siden af ham, hvorpaa Resten tog Flugten. Araberne styrtede til, for at skære Hovederne af de Faldne, hvilket ogsaa var lykkedes dem hvis ikke Lieutenant Guillard, en Kammerat og Ven af Lieutenant Bró, havde erholdt Oberst Schauenburgs Tilladelse til at chargere Araberne. Han ankom netop betids for

at dræbe den Araber, som alt havde hævet Yataganen for at skære Hovedet af Lieutenant Bró, der uagtet sine Saar forsvarede sig tappert, med Sablen i Haanden, imod flere Arabere. Terrainet blev renset og de Saarede frelste, men Oberst Schauenburg, der havde mødt en saa kraftig Modstand, ansaae det for rigtigst at opgive den Plan, at indsætte en Bey i Medea, og gik tilbage til Algier.

Generalgouverneuren, der fik Underretning om dette Uheld, søgte en Opreisning i aldeles uventet at overfalde Stammen Amrona, der havde sat sig op mod den franske Autoritet, og tilføiede den betydelig Skade.

Samme Dag, da de Franske havde Affairen ved Teneah, rykkede General d'Arlanges ud fra Oran med et stærkt Corps, imod Stammen Garaba, som især var fjendtlig sindet imod de Franske, og som af Abd-el-Kader var betroet til at forhindre al Tilførsel fra Bjergene til Oran. Generalen rykkede mod Oletta, hvor Ibrahim stødte til med sine Tyrker og med de Arabere, der vare allierede med de Franske; disse kastede sig paa Garabaernes Kornbeholdninger*) og borttoge Alt, hvad

---

*) De gjemmes i underjordiske Huler eller Hvælvinger (Silos); ved en Fjendes Nærmelse tildækkes de omhyggeligt og der pløies ovenpaa dem, for at bortrydde ethvert Spor. De Indfødte opdage disse Magasiner ved Hjælp af en Stok, som de støde ned i Jorden og lytte efter, hvor Stødet giver Gjenlyd.

de forefandt. Men idet de vilde trække sig tilbage, viste der sig en Mængde Krigere af Stammen. Der opstod en haardnakket Kamp, og det var ikkun ved Hjælp af det franske Arillerie at Garabaerne, efter et Tab af flere Dræbte og Saarede, bleve kastede tilbage.

Abd=el=Kader holdt imidlertid Oran tæt blokkeret, og saasnart de Franske viste sig i Omegnen bleve de angrebne og forfulgte, indtil de vare indenfor Orans Mure. Emiren saae det truende Uveir nærme sig, og frygtede med Grund for sin Hovedstad. For at lede de Franskes Opmærksomhed bort fra Provindsen Oran, lod han gjore nogle Demonstrationer i Omegnen af Algier. Han sendte en af sine Chefer, Hadji=el=Seghir, til Hadjouterne, og lod ham samle betydelige Stridskræfter, for at angribe de franske Leire omkring Algier. Men Mareschal Clauzel, der stedse var paa sin Post, rykkede selv ud paa Metidja Sletten, imod disse arabiske Troppemasser, og lod dem angribe, den 17de October. Tre forskjellige blodige Fegtninger fandt Sted denne Dag; det kom flere Gange til Haandgemæng med blanke Vaaben, ved hvilken Leilighed Generallieutenant Rapatel med egen Haand nedlagde en Araber. Efter tapper Modstand bleve Araberne kastede tilbage i Bjergene, og Hadji=el=Seghirs Forsøg blev saaledes tilintetgjort i Fodselen.

Udrustningerne til Expeditionen mod Mascara bleve

imidlertid drevne med megen Virksomhed, saavel i Algier som i det sydlige Frankrig. Kronprindsen af Frankrig vilde selv deeltage i Expeditionen. Han indfandt sig ogsaa den 10de November i Toulon, indskibede sig og traf Marechal Clauzel i Algier. Den 21de s. M. landede han i Oran, tilligemed Marechallen, der havde faaet en Forstærkning fra Frankrig af 4 Infanterieregimenter og et betydeligt Artillerie. Desuden bleve flere af de i Algier stationerede Tropper sendte til Oran, saa at det hele Expeditionscorps kom til at udgjøre Noget over 10000 Mand — med 26 Artilleriepiecer — inddeelte i 4 Brigader under Generalerne Oudinot, Perregaux, d'Arlanges og Oberst Combes, Chefen for det 47de Infanterieregiment. Reserven commanderedes af Oberstlieutenant Beaufort. Disse Tropper vare, i Midten af November, samlede i og foran Oran; Leiren ved Figentræerne imod Mascara var besat af et Troppecorps.

Abd-el-Kader paa sin Side kaldte sine Landsmænd til Vaaben, og lod Araberne trække de Douarer, som vare i Nærheden af Oran, saa langt tilbage i Atlasbjergene, at deres Koner, Qvæghjorder og Eiendomme vare i Sikkerhed. Herved blev en betydelig Strækning af Terrainet rundt om Oran aldeles øde.

Samlingsstedet for de arabiske Krigere var, som sædvanlig i Feidetid, Bredderne af Sig Floden, hvor Abd-el-Kader selv opslog sin Leier. Maurerne i Staden

understøttede hemmelig Abd-el-Kader med Penge, og intrigerede paa enhver Maade mod de Franskes Herredømme, som de hadede af Hjertet.

Keiseren af Marocco, med hvem Abd-el-Kader vedligeholdt et venskabeligt Forhold, sendte ham betydelige Krigsfornødenheder, Vaaben og Krudt, hvilke tildeels bleve indskibede i Havbugten foran Tlemecen, hvor de Franske vel havde besat Øen Raschgoun, men dog ikke vare istand til at forhindre Skibe i at løbe til Kysten. Abd-el-Kader udstedte Proclamationer, for at opflamme Folket til Fædrelandets Forsvar, bevæbnede dem, der ingen Vaaben havde, uddeelte Ammunition, plantede sit slette Artillerie ved Bjergpasserne, der føre til Mascara, og lovede sine Landsmænd Seieren, om de endog i Forstningen skulde blive trængte tilbage af de Christne. Den 24de og 25de gjorde han en Recognosering paa hiin Side Tlelat Floden, og viste sig for sine Tropper stedse virksommere og tilsyneladende tillidsfuldere, jo nærmere Faren var. Den 26de November samledes det franske Expeditionscorps ved Figentræleiren, og den 27de rykkede den 1ste Brigade, under General Oudinot, frem til Tlelat, tilligemed Ibrahim-Bey i Spidsen for sine Tyrker og Arabere. Den 28de rykkede Ibrahim halvanden Miil længere frem mod Skoven Muley-Ismaël, og samme Dag marscherede hele Expeditionscorpset frem foran Tlelat. Den 29de, Klokken 7 om

Morgenen, satte den franske Armee sig i Bevægelse, i følgende Orden: den 1ste Brigade, Convoien imellem den 2den og 3die Brigade, Reserven bag Convoien, og endelig den 4de Brigade, som sluttede Marschen.

Skoven Muley-Ismaël, hvor General Trezel havde havt en saa alvorlig Dyst med Abd-el-Kader, passeredes uden Kamp; men Erindringen om den sidste Krigsbedrift blev høitidelig gjenkaldt for hele Armeen, thi Marechallen lod Trommerne røres, og General Oudinot udtrykte i korte og fyndige Ord hvad han følte, ved at passere dette Sted, hvor hans Broder saa hæderlig var falden i Spidsen for sit Corps.

Armeen ankom til Sig uden at have mødt anden Modstand, end nogle Geværskud fra Stammen Beni-Amer, der viste sig paa den høire Flanke. De Franske lede meget af Mangel paa drikkeligt Vand, hvorpaa disse Egne ere meget sparsomme. Et Ophold ved Sig var uundgaaeligt for den franske Armee, thi fra denne Stilling af maatte den vente at møde Forhindringer af alvorlig Natur. Marechallen befalede derfor Oberst Lemercier af Ingenieurcorpset, at tracere paa den høire Flodbred en retrancheret Leir, hvori hele Eqvipagen kunde indesluttes, og af en Garnison paa 1000 Mand forsvares imod ethvert Angreb af Araberne. Denne forsigtige Fremgangsmaade viste, at Marechallen ikke foragtede Abd-el-Kaders Stridskræfter. De

franske Armeecorps bivouakkerede i en stor Carree, der indesluttede Convoien og Reserven; Avantgarden blev skudt frem paa den hoire Flodbred. Til Hoire af de Franske, paa den hoire Sig=Bredde, camperede omtrent 4000 af Abd=el=Kaders Arabere, med Atlasbjergene i Ryggen. Disse vare bestemte til, saasnart de Franske trængte ind i Bjergpasserne, at falde dem i Flanke og Ryg, paa samme Tid som Abd=el=Kader selv vilde beskæftige dem i Fronten med Resten af sin Hær. Han havde derfor posteret sig ligefor de Franske, Noget tilbagetrukken i Bjergene, for at forsvare den meget coupeerte, directe Tilgang til Mascara.

Abd=el=Kaders Forsvarsanstalter vare saa vel tagne, at dersom de Franske havde havt en mindre talentfuld og mindre erfaren General i deres Spidse, vilde de ikke have naaet Abd=el=Kaders Hovedstad, uden et meget betydeligt Tab af Dræbte og Saarede.

Den 1ste December, Klokken 1 om Eftermiddagen, marscherede Marechallen, tilligemed Hertugen af Orleans, i Spidsen for et stærkt Corps af alle tre Vaaben, imod den arabiske Leir ved Guerouf, der blev opreven med en saadan Raskhed, at Araberne tabte en Deel af deres Telte, som de havde begyndt at transportere ind i Bjergene. Imidlertid holdt de arabiske Krigere godt Stand, deres Antal blev stedse større og større, saa at tilsidst 6000 Cavalerister, blandede med et stort Antal Infanterie,

omsværmede de franske Tropper. Striden varede i 5 Timer. Araberne viste i den Grad Kraft og Standhaftighed i Fegtningen, at de flere Gange nærmede sig de franske Ildsvælg paa Kardetskeskuds Distance og lode sig nedskyde, hellere end de vilde vige tilbage. Om Aftenen Klokken 6 rykkede de franske Tropper igjen ind i Leiren ved Sig, med et Tab af nogle Dræbte og 43 Saarede. Arabernes Tab var langt betydeligere, en Virkning af den franske Artillerie-Ild. Den 2den December lod Marechallen sine Tropper udhvile sig. Den 3die brød han op med hele sin Armee, og passerede Sig Floden over to Broer, som Ingenieurtropperne havde lagt. Størstedelen af de ved Guerouf slagne Arabere havde kastet sig ind i Bjergene, der adskilte den franske Leir fra Mascara, og havde saaledes forenet sig med Abd-el-Kaders øvrige Tropper. Marechallen, der havde bemærket dette, indsaae at han, ved at tage den directe Vei til Mascara, uundgaaelig vilde faae et meget betydeligt Antal Saarede, hvis Transport kunde besvære ham overordentlig paa Marschen; han besluttede derfor at undgaae denne Vei, og rettede sin Marsch ad Veien til Mostaganem, hvorved han omgik Abd-el-Kaders Stilling i Bjergene.

Klokken 7 om Morgenen, den 3die December, var den franske Armee i Marsch, og de tre Generaler, Oudinot, Perregaux og d'Arlanges, fik Ordre til at formere

deres Brigader pelotonviis i Colonne og marschere med Têten i samme Høide, indesluttende Artilleriet, Kamelerne, Vognene og Convoien imellem Colonnernes Intervaller. Den 4de Brigade under Oberst Combes sluttede Marschen, og havde Ordre til fornemmelig at beskytte Convoien. Denne Marsch-Disposition var den eneste hensigtsmæssige paa den 7 Mile lange Slette, som den franske Armee havde at tilbagelægge, inden den naaede Habra Floden. Klokken 9 om Morgenen blev Arrièregarden angreben af 3000 Arabere tilhest, og den høire Flanke af et Partie af 1000 til 1200 Arabere, hvilket imidlertid ikke forhindrede den franske Armees stadige Fremmarsch. Saasnart Abd-el-Kader saae, at Marechal Clauzel ikke tog den directe Vei til Mascara, søgte han med hele sin Hovedstyrke at kaste sig foran den franske Armee, for at være den Første ved Overgangen over Habra Floden. Abd-el-Kaders Armee udførte denne Bevægelse i høire Flanke af de Franske. Dette Øieblik, hvor Araberne viste sig i Masse, lod Marechal Clauzel ikke gaae unyttet bort. Han befalede Brigaderne Perregaux og d'Arlanges at gjøre en Frontforandring til Høire, og idet disse marscherede rask lige paa Atlasbjergene, lod han 8 Feltstykker rykke frem foran Fronten, og i mindre end en halv Time var hele Terrainet, lige til Bjergene, renset for Arabere. Den Fordeel, Marechallen opnaaede ved dette Manoeuvre,

var meget vigtig, thi han deelte derved Abd-el-Kaders Hær i to Corps. Den talrige Stamme Beni-Amer og nogle andre Stammer bleve tilbage, og idet de saaledes saae sig afskaarne fra Abd-el-Kader, der ikke længere kunde give dem nogen Ordre, og de desuden havde lidt Meget i Fegtningerne samme Dags Morgen, og ligeledes den 1ste December ved Guerouf, trak de sig tilbage i Bjergene, udmattede af Striden. Abd-el-Kader naaede imidlertid Vadestedet over Habra med Resten af sine Tropper, og besatte stærk Skoven og Defileerne foran denne Overgang, samt Kirkegaarden Sidi-Embaruck. Han placerede desuden 5 Artilleriestykker paa Bjergene og begyndte dermed en langsom, men efter Leilighed vel rettet Ild, saasnart Têten af den franske Colonne nærmede sig. Den Kamp, der her opstod, var morderisk. Araberne viste, under Abd-el-Kaders egen Commando, ligesaa megen Standhaftighed og Udholdenhed i Forsvaret, som de Franske viste Tapperhed og den dem eiendommelige, uimodstaaelige Heftighed i Angrebet. Paa Skriget: „En avant!" styrtede Soldaterne frem og toge med Bajonetten den ene Position efter den anden. General Oudinot fik en Kugle gjennem det venstre Laar, og Hertugen af Orleans, som deeltog i Cavaleriets Charger, og som ved ingen Leilighed skaanede sin Person, blev saaret i Laaret af en mat Kugle. Araberne bleve kastede tilbage fra alle deres Positioner, og Klokken 7

om Aftenen leirede den franske Armee sig ved Habra-Floden. Om Natten kastede Ingenieurtropperne en Bro for Infanteriet over Floden, og den 4de December, i Dagbrækningen, formerede hele Armeen sig paa den høire Flodbred. Nogle hundrede arabiske Cavalerister, der holdtes i tilbørlig Afstand af et Par Kanoner, vare de eneste Fjender, der viste sig. Saasnart Colonnerne vare formerede i Marschorden, rykkede Marechallen frem paa Veien til Mostaganem, og Araberne skrege allerede: „Lykke paa Reisen!“ efter de Franske, da han pludselig giver Ordre til sine to første Brigader, (General Marbot, af Hertugen af Orleans Suite, havde overtaget General Oudinots Brigade), at gjøre en Svingning til Høire med Têten af Colonnerne, og marschere lige paa Mascara. Abd-el-Kader, der med Opmærksomhed havde fulgt de Franskes Bevægelser, forsøgte gjentagne Angreb. Men Ordren, at marschere lige paa Mascara, havde bragt den franske Armee i Enthousiasme, og da maatte Alt vige. Ved Marabuten Sidi-Ibrahim opslog Marechallen sin Bivouak, og Natten forløb uden Kamp. For at naae Mascara havde den franske Armee over fire Mile at tilbagelægge i Bjergene, der stedse bleve større og steilere; men Mareschal Clauzel befalede en saa vel ordnet Marschdisposition, at man uden nogen alvorlig Træfning passerede dette Terrain. Den 5te December satte Armeen sig i Bevægelse fra Sidi-

Ibrahim. Stammen Beni-Mougran søgte, i en vel valgt Position i Passet Beni-Chougran, at standse deres Fremmarsch, men den blev kastet tilbage af Major Lamoricière, i Spidsen for Zouaverne og et Compagnie Voltigeurer af det 2det lette Infanterieregiment, og denne var den sidste Fegtning, de havde at bestaae inden de naaede Mascara. Ibrahim-Bey og General Perregaur's Brigade rykkede frem indtil Kilderne af Floden Aïn-Kebir. De øvrige Tropper og Convoien bivouakkerede Noget tilbage i Bjergene.

Den 6te December fortsatte den franske Armee sin Marsch. Ved Landsbyen El-Borjia satte Marechallen og Hertugen af Orleans sig i Spidsen for den 1ste Brigade, under General Perregaux, og efterat have ladet General Marbots Brigade støde til, marscherede de til Mascara, hvor de holdt deres Indtog Klokken 5 om Aftenen.

Abd-el-Kader, der efter Fegtningen ved Sidi-Embaruck indsaae Umuligheden af at redde sin Hovedstad, havde trukken sig tilbage bag ved samme, til Stammen Hachem, og havde medført Byens mahomedanske Befolkning, saa at 7 til 800 Jøder vare alle de Indvaanere, som de Franske forefandt, og de vare i den ynkværdigste Forfatning; thi Dagen før vare de blevne udplyndrede af et Partie af Abd-el-Kaders Tropper, der tillige havde sat Ild paa forskjellige Steder i Byen, saa at flere

Magasiner og Huse laae i Aske. Marechallens Plan, at indsætte Ibrahim til Bey i Mascara, maatte opgives, deels paa Grund af den øde Tilstand, hvori man fandt Byen, — de tilbageblevne Jøder bade endog Alle om at maatte følge med den franske Armee — og deels formedelst Vanskeligheden af en hurtig og beqvem Forbindelse med Kysten. Ibrahim, der indsaae dette, bad Marechallen om, at indsætte ham med hans Tyrker i Mostaganem, hvor han tidligere havde været, og som desuden var et befæstet Punct, der let kunde forsvares og, om det gjordes fornødent, undsættes af de Franske.

Marechal Clauzel lod sine Tropper udhvile sig tre Dage i og ved Mascara, som man imidlertid søgte at ødelægge, deels ved Krudtminer og deels ved Brand. Betydelige Forraad af Korn, Salpeter og Svovl bleve fortærede af Luerne. Den Haubits, de Franske havde tabt ved Macta, faldt atter i deres Hænder, tilligemed 22 Artilleriepiecer, som fandtes paa Stadens Volde og foran Abd-el-Kaders Huus, der blev sprængt i Luften.

Den 9de December forlode de Franske Mascara og toge den lige Vei til Mostaganem, hvor de ankom den 12te December, uden at være bleven synderlig foruroligede i deres Marsch, men dog ikke uden at have udstaaet overordentlige Besværligheder og utallige Lidelser, ved igjen at passere Atlasbjergene, som en vedholdende Regn næsten gjorde uoverstigelige.

Følgerne af denne Expedition vare, som Tiden viste, ikke meget vigtige i politisk Henseende, men i militair Henseende er Expeditionen ikke uden Interesse, thi to talentfulde og duelige Hærførere ledede Operationerne. Ved at kaste et Blik paa Kortet, vil man i Korthed kunne følge begge Armeers Foretagender. Abd-el-Kader samler sin Hær ved Sig Floden, der er det rette Punct, hvorfra hans Forsvar bør begynde, ifølge Terrainets gunstige Form. Her efterlader han et betydeligt Corps, for at falde de Franske i Ryg og Flanke paa deres videre Fremtrængen. Han selv posterer sig i de vanskelige Bjergpasser, paa den lige Vei til Mascara, og fører sit Artillerie op bag de vigtigste Passager. Saasnart han seer, at Marechallen tager en anden Vei, kaster han sig med en utrolig Hurtighed foran ham, og besætter det vanskelige Pas ved Sedi-Embaruck, hvor han endogsaa medfører 5 af sine slet monterede Kanoner. Her gjør han de Franske Gjennemgangen stridig, men maa vige for de franske Vaabens større Fuldkommenhed, efterat have kæmpet med Talent og Standhaftighed. Med sin slagne Armee søger han endnu den følgende Dag, ved gjentagne Angreb, at standse de Franskes Fremmarsch, men da dette ikke kan lykkes ham, drager han gjennem Mascara, som han opoffrer til Luerne, og medfører den mahomedanske Befolkning, saa at han efterlader de Franske sin Hovedstad, omtrent saaledes som

Russerne efterlode dem Moscow, i Aaret 1812. Paa den anden Side har Marechal Clauzels sjeldne Talent gjort sig gjeldende, ved heldigen at udføre en Expedition i et Terrain, som man kun havde liden Kundskab om, og som først hans skarpe, øvede Øie gjorde ham bekjendt med paa Stedet selv. Han rykker frem til Sig Floden, som er hans egentlige Operationsbasis. Her formerer han sin Hær til den videre Fremmarsch, og lader den udhvile sig i to Dage, af hvilke han dog benytter den ene til at oprive og slaae det arabiske Corps, som har leiret sig i hans høire Flanke og som paa Fremmarschen truer ham i Ryggen. Efter denne Fegtning bryder han op med hele Hæren og kaster sig paa Veien til Mostaganem, hvorved han omgaaer Abd-el-Kaders faste Stilling i Bjergene. Saasnart denne sætter sig i Marsch med sin Hær, for at naae Habra Floden før de Franske, griber han ham ligesom paa frisk Gjerning og udfører et dueligt, tactiskt Manoeuvre, hvorved han deler Abd-el-Kaders Krigsstyrke i to Corps. Dernæst forcerer han Passagen ved Kirkegaarden Sidi-Embaruck, tilføier sin Modstander et betydeligt Nederlag, gaaer over Habra, og idet han endnu tilsyneladende følger Veien til Mostaganem, svinger han pludselig til Høire, overrumpler Araberne, kaster dem tilbage og rykker lige mod Mascara, som han uden Sværdslag sætter sig i Besiddelse af.

De politiske Følger af denne Expedition vare, som

sagt, ikke af megen Vigtighed. At Mascara faldt i de Christnes Hænder, havde vel strax gjort et ufordeelagtigt Indtryk paa Araberne og bevirket, at Abd-el-Kader ikke, med sin sædvanlige Rastløshed og Energie, turde kaste sig frem og forfølge den franske Armee paa dens Tilbagetog. Han kjendte sine Landsmænds brændende Indbildningskraft og den Revolution, der foregaaer i deres Indre ved en Begivenhed, som de i deres Fatalisme ikke havde troet mulig. Tilmed havde hans staaende Troppecorps lidt betydeligt, i de forskjellige Fegtninger, saa at en længere Kamp vilde være at udsætte det for aldeles at oprives. Hans Plan, at trække sig tilbage i Stammen Hachem, der havde været Vuggen for hans Magt, og her samle sine trofasteste Tilhængere om sig, for med dem atter at vise sig med Anseelse iblandt de øvrige arabiske Stammer, synes derfor at passe med Tidsomstændighederne. Sin Hovedstad Mascara, som han erklærede for vanhelliget, vilde han ikke mere drage ind i; han besluttede derfor at bygge sig en ny Stad, der, paa et endnu mere utilgængeligt Terrain, længere inde mellem Atlasbjergene, bedre kunde modstaae ethvert Angreb af de franske Armeer. Han benyttede desuden den forestaaende mahomedanske Rhamadan-Fest, til at prædike for Araberne og derved bevare sin aandelige Indflydelse over Stammerne. Enkelte arabiske Chefer, der forhen havde været Abd-el-Kaders Fjender,

forlode vel atter hans Sag, men uden at kunne drage deres Stammer med sig; ikkun de Arabere, der vare udsatte for en directe Paavirkning af de Franskes Stridskræfter, gjorde Tegn til Underkastelse, som dog ikke varede længere, end Noden tvang dem dertil. Partiegængeren El-Mzary var, formedelst sit Mod og militaire Talent, den vigtigste Person, der forlod Abd-el-Kader og tog activ Tjeneste i den franske Armee. Han blev udnævnt til Beyen Ibrahims Calif, og desuden til Agha over Araberne omkring Mostaganem. Marechal Clauzel, som forstod at vurdere ham, havde desuden tiltænkt ham Commandoen over de arabiske Hjælpetropper, som han vilde medtage paa sin forestaaende Expedition til Tlemecen, hvor El-Mzarys Onkel, den gamle Mustapha-ben-Ismaël, var indesluttet og forsvarede sig tappert mod ethvert af Abd-el-Kaders Angreb.

Den 18de December var Størstedelen af den franske Expeditionshær atter tilbage i Oran. Efterat Tropperne havde udhvilet sig, formerede Marechallen et nyt Expeditionscorps paa 6200 Mand, der skulde gjøre et Tog ind i den vestlige Deel af Provindsen, for ogsaa her at vise de arabiske Stammer de Franskes Magt, og for at bemægtige sig den vigtige Stad Tlemecen, i hvis Citadel de Franske havde Allierede.

Hertugen af Orleans, der led meget af de Onder, som en Campagne i Afrika sædvanlig medfører, havde imid-

lertid indskibet sig ved Mostaganem, og var gaaet tilbage til Frankrig.

Den 8de Januar 1836 forlod Marechal Clauzel Oran, i Spidsen for sit lille Expeditionscorps, der var organiseret i 3 Brigader under Generalerne Perregaux, d'Arlanges og Oberst Villemorin. Det var ogsaa paa høi Tid til at rykke i Marken, thi Abd-el-Kader begyndte at hæve sig igjen. El-Mzarys Frafald havde ikkun havt faa Efterlignere blandt Araberne. I Østen havde vel Sidi-Aribis Sønner skrevet til Ibrahim, for at kundgjøre ham, at de vilde skille sig fra Emiren, men ingen af deres Handlinger havde endnu viist at det var Alvor. Courouglierne i El-Calah havde sendt en Deputation til Marechallen, og modtaget en Kaïd af ham, men Abd-el-Kader, der havde faaet Underretning herom, havde ladet Stammen Beni-Chougran marschere imod dem og forjage dem fra deres Stad. Ikkun i Vesten havde der viist sig nogle Bevægelser imod ham, af alvorlig Natur. Det var lykkedes Sidi-el-Gomarys Sønner, at reise flere Stammer i Ørkenen Angad mod Abd-el-Kader. Disse unge Folk vare endog i Begreb med at marschere mod Tlemecen for at deblokkere Meschouaren, da deres Oprør blev kundgjort. Emiren, der opholdt sig 6 Mile fra Oran, i Sletten Meleta, hvorfra han foruroligede Douererne og Zmelaerne med idelige Excursioner, drog strax mod Tlemecen, som Angaderne havde

nærmet sig paa nogle faa Mile. Ved Abd-el-Kaders Nærmelse gjorde Mustapha-ben-Ismaël et Udfald imod ham, i Spidsen for Tyrkerne og Courouglierne, men Emiren kastede ham tilbage med et Tab af 70 Mand. Derefter marscherede han imod Araberne fra Angad, og tilføiede dem et stort Nederlag. El-Gomarys ældste Søn blev dødelig saaret i Fegtningen. Efter denne dobbelte Seier rykkede Abd-el-Kader ind i Tlemecen, som han dog atter rømmede, da Marechallen nærmede sig til Staden, idet han medførte hele den mauriske Befolkning. Forresten søgte han ikke at modsætte sig de Franskes Marsch, der foretoges saaledes. Den 9de Januar rykkede Marechallen frem til Floden Oued-el-Melah, eller Rio-Salado, den 12te passeredes Isser Floden, og hele Expeditionscorpset indtog Bivouak ved den lille Flod Amegie, der løber tre Mile fra Tlemecen, og hvorfra man kunde see Røgen af Abd-el-Kaders og Maurernes eller Hadarernes Leir i Bjergene.

Den 13de satte Marechal Clauzel atter sin Armee i Bevægelse og passerede Saffef Floden, ved hvis Bredder den gamle Mustapha-ben-Ismaël kom ham imøde, omgivet af de fornemste Tyrker fra Meschouaren, og af Scheikerne af Stammen Angad. Disse orientalskt klædte Folk blandede sig med den franske Generalstab, og i Midten af denne brogede Masse holdt Marechal Clauzel sit Indtog i Tlemecen,

hvor han blev hilset af Kanontorden fra Meschouaren.

Staden var imidlertid bleven udplyndret af Tyrkerne og Angaderne, der, saasnart Abd-el-Kader havde forladt den, vare styrtede over de lavere Qvarterer af Byen, for at røve og plyndre. Den franske Armee besatte Stadens forskjellige Qvarterer, og Marechal Clauzel belavede sig paa at blive der i længere Tid. Dette Ophold fuldendte denne herligt beliggende Stads Ødelæggelse.

Den 15de Januar lod Marechallen to Brigader, under General Perregaux, rykke ud af Tlemecen, for at overfalde og omgaae Abd-el-Kaders Leir, der, som sagt, laae et Par Mile Østen for Staden, ved en lille Landsby ved Navn Aouschbah. Da den første Brigade ankom til Stedet, erfarede man, at Abd-el-Kader var brudt op om Natten og allerede var paa Veien til Mascara. Dette bidrog til at man forcerede Marschen, og efter megen Anstrengelse lykkedes det at indhente Abd-el-Kaders Infanterie og afskære de mauriske Familier. Det for de Franske heldige Udfald af denne Dag, skyldes især Major Jousouf,*) der, i Spidsen for de ara-

*) Jousouf er den af Fyrst Pückler-Muskau saa eventyrligt beskrevne Tyrk fra Tunis. Han er en tapper, ærgjerrig, virksom og yderst dristig Cavalerieanfører, og har ved flere Leiligheder gjort de Franske vigtige Tjenester i Afrika. Havde Marechal Clauzel indtaget Constantine, var Jousouf bleven

diske Allierede, kastede sig frem foran de franske Tropper og skilte Abd-el-Kaders Cavalerie fra Infanteriet.

Abd-el-Kader, der flygtede, alene ledsaget af et Par hundrede Cavalerister, skal selv have været i Fare for at afskæres af Jousouf, som, tilligemed Major Richepanse*) og Lieutenanterne Thomas og de Villiers, forfulgte Emiren med et Streifcorps af 50 arabiske Heste. Jousouf, der var i Spidsen for disse lette Tropper, skal have taget Mærke paa Abd-el-Kader, der ene kunde takke sin Hests Hurtighed for sin Frelse. Efter fem Timers Galop vare Hestene udmattede, og Forfølgelsen maatte saaledes ophøre.

Den 17de vendte de franske Tropper tilbage til Tlemecen, medførende 2000 til 3000 Hadarer, eller Maurer, af forskjellige Kjøn og Alder.

Bey af denne Stad. Under den sidste Expedition vilde man ingen Bey føre med Armeen. Jousouf var dengang i Paris, hvor han, da jeg senere traf ham, udtrykte sin Smerte over ikke at have været med og anført sine Spahis, i følgende Ord: „Monsieur, mon sang était du feu, pendant l'expédition.“ Han er nu vendt tilbage til sine Spahis, med Oberstlieutenants Rang.

*) Major Richepanse, en Søn af den berømte General Richepanse, besad et til Exaltation grændsende Mod. Han blev senere dræbt for Constantine, hvor han var blandt Anførerne for den Stormcolonne, som Marechal Clauzel, uden Held, lod opoffre paa Broen El-Cantara.

Marechal Clauzel forefandt, i Tlemecen og dens Omegn, Provisioner nok til at underholde sin Armee i længere Tid, saaledes at han i Mag kunde ordne Landets Anliggender. Der var Overflødighed af Kreaturer, Korn, Meel, Olie, Smør, Oliven, Grøntsager, o. s. v., samt tilstrækkelig Fourage til Hestene, saa at der kunde sørges for Armeens regelmæssige Forpleining.

De Franskes Ophold bragte imidlertid stor Ulykke over Staden, der forhen havde floreret ved dens Silke- og Uldmanufacturer, samt ved dens Guldbroderier. I den, tilfældigviis indtrufne, stærke Kulde bleve mange hundrede Væve brændte op istedetfor Brænde, og de herligste Viinranker, hvis Blade i den hede Aarstid havde udbredt Skygge i Gaderne, bleve oprevne og kastede paa Baalet. Marechallen havde ladet sig fortælle at de ulykkelige, ødelagte Indvaanere besadde umaadelige Rigdomme, og paalagde dem derfor en Contribution af to Millioner Franker; da de erklærede, at det var dem umuligt at udrede denne Sum, bleve de fornemste Maurer og Jøder, ja endog de allierede Courouglier, kastede i Fængsel. Jousouf, Mustapha-ben-Ismaël og den oranske Jøde Lassery fik Ordre til at inddrive Contributionen, hvilket de ikke udførte paa den skaansomste Maade, thi der uddeeltes endog Bastonade.

Desuagtet indkom ikkun 35,500 Franker i rede Penge, samt en Mængde Smykker og Diamanter, som

Fruentimmerne maatte berøve sig. Det Hele udgjorde en Værdie af 94,000 Franker. Da Marechallen saae, at dette Foretagende ingen fuldstændig Fremgang kunde faae, frafaldt han sit Forlangende, imod en aarlig Tribut af 200,000 Franker, af det noget imaginaire Beylik Tlemecen. Saaledes endte denne ulykkelige Sag, der just ikke blev behandlet saaledes, at den forøgede Antallet af de Franskes Venner i Landet.

Det var ikke alene Marechal Clauzels Hensigt, at bemægtige sig Tlemecen, men han vilde ogsaa sætte denne Stad i Forbindelse med Havet, paa den directe Vei til Tafnas Udløb, ved Øen Raschgoun, der var besat af de Franske. Dog lykkedes ikke denne sidste Deel af Expetionen, hvilket det Efterfølgende oplyser. Den 23de Januar rykkede Oberst de Gouy ud med et Regiment og nogle Ingenieurtropper, for at foretage en Recognosering imod det Punct, hvor Tafna og Isser Floderne falde sammen. Den 25de forlod Marechallen selv Tlemecen, med to Brigader og sex Feltstykker, og tog samme Retning, for om muligt at naae Kysten, hvor han desuden vilde indskibe sine Syge, i hvilket Øiemed han havde befalet nogle Skibe at møde ved Raschgoun. Det Terrain, Marechallen skulde tilbagelægge, er bjergfuldt og gjennemskaaret af steile Slugter, der frembyde mange Vanskeligheder for Passagen. Desuden er Egnen beboet af meget krigerske, cabaylske Stam=

mer, der, i Forening med de maroccanske Krigere, vare færdige til at opbyde Alt, for at hindre de Franskes Fremtrængen. Abd-el-Kader havde i disse Bjergpasser beredet et kraftigt Forsvar med maroccansk Hjælp, under hans Hærfører Ben-Nouna. Saasnart de franske Tropper vare engagerede i Bjergene, modtoges de af en heftig og vedholdende Geværild; enhver Bjergkløft var besat med Cabayler, hvis Antal stedse forøgedes, jo længere de Franske trængte frem. Den 26de leveredes der to blodige Fegtninger, hvorefter Cabaylerne trak sig tilbage i en særdeles vel valgt Stilling, (hvor Isser Floden falder i Tafna), der var dækket af flere Bjergkløfter, som dannede ligesom en Muur imod de Franskes videre Fremtrængen. Om Morgenen den 27de, da det franske Corps endnu bivouakkerede i Tafna Dalen, gjorde Abd-el-Kaders Tropper en almindelig, offensiv Bevægelse; hans Cavalerie steg ned i Dalen og truede de Franske i Ryggen, paa samme Tid som Infanteriet med en sjelden Dristighed styrtede frem imod de Franskes høire Flanke, fra Kløft til Kløft, og sendte dem en Hagel af Kugler. Det franske Cavalerie og dets arabiske Allierede maatte et Dieblik vige for de cabaylske Cavaleriemasser, der angrebe med en Heftighed og Kraft, som man ikke havde seet Mage til paa Toget til Mascara. Lieutenant Gérard, der commanderede et Infanteriedetachement, standsede, ved sit Mod og sin Koldblodig-

hed, de vilde Skarers Fremtrængen, og Artilleriets Kugler gjorde snart lyst i deres tætte Masser.

En saa haardnakket og kraftig Modstand fra Cabaylernes Side, havde Marechallen ikke ventet; det bestemte ham til at opgive sin Plan, og den 28de tiltraadte han Tilbagemarschen til Tlemecen. Paa Retraiten bleve de Franske blot fulgte af et Tusind Cavalerister, til den lille Skov Hahanaya, hvor disse kundgjorde deres Afmarsch ved, efter Arabernes Skik, at affyre flere Geværsalver, til Tegn paa deres Triumph. Marechal Clauzel, der erkjendte Tlemecen for et yderst vigtigt Punct, deels for at haandhæve Magten i Provindsen, deels formedelst dens Manufacturer, Handel og rige Omegn, og deels paa Grund af dens Beliggenhed, ikkun otte Mile fra Mascaras Grændse, besluttede at indsætte en Bey i Staden og efterlade en fransk Garnison i Citadellet (Meschouaren). Mustapha-ben-Mkalesch, Søn af en Bey, blev den 5te Februar indsat i denne Værdighed, og Sidi-Amidi-ben-Sikal blev udnævnt til Cadi. Til den duelige Ingenieurcapitain Cavaignac betroedes Commandoen over de 500 franske Frivillige, som skulde forblive eet Aar i Citadellet. Efter denne Tids Forløb skulde hver Officier og Underofficier erholde en høiere Grad; Soldaterne tilstodes en Forhøielse i Sold af $11\frac{1}{2}$ Centimer daglig. Efterat have sat Citadellet i Forsvarsstand og forsynet det med de fornødne Forraad

af Ammunition og Provisioner, forlod Marechallen Staden den 7de Februar, og for at vildlede Abd-el-Kader og tillige nøiere at lære det Indre af Provindsen at kjende, valgte han den mere østlige Vei, den saakaldte Midtevei.

Abd-el-Kader havde imidlertid ikke været uvirksom; han havde samlet de talrige Stammer Beni-Amer, Hachem og Garaba, og i deres Spidse ventede han de Franskes Tilbagetog, for at vise Marechallen, at hans Magt endnu ikke var tilintetgjort.

Den 9de Februar, da den franske Colonne var engageret i Stammen Beni-Amers høie Bjerge, blev dens Arrièregarde, som commanderedes af General Perregaux, angreben af et stærkt Partie Arabere, der søgte at omgaae Franskmændenes høire Fløi. Dagen efter, da de Franske nærmede sig Rio-Salados Kilder, rykkede Abd-el-Kader frem paa Veien fra Mascara, i Spidsen for 4000 Cavalerister, og foretog med disse et Hovedangreb, paa samme Tid som et stort Antal Arabere omsværmede og tiraillerede den franske Colonnes Queue. General Perregaux's Corps hindrede dog Araberne i deres dristige Hensigt, at afskære Convoien, der flere Gange maatte gjøre holdt, medens Veien gjordes fremkommelig af Ingenieurtropperne, og Abd-el-Kaders gjentagne Angreb strandede paa Marechallens duelige Manoeuvre. I det Øieblik, da Ilden var heftigst, hændte

der en Begivenhed, som, hvorvel den i sig selv var ubetydelig, dog kaster et Lys over begge de stridende Nationers Aandsflygtighed og Overeensstemmelse i Characteren. Et ved Krigslarmen opskræmmet Vildsviin kastede sig nemlig ind imellem de tvende kæmpende Linier. Baade Franskmænd og Arabere ophørte nu strax med at skyde paa hverandre, og fra begge Sider rettedes Ilden imod den fremmede Gjest, hvorved Krigen pludselig forandredes til et Jagtpartie, under gjensidig Skrig og Spøg. Saasnart Vildsvinet, der alligevel frelste sig heelt og holdent, var passeret, toge Kuglerne atter deres forrige Retning. Abd-el-Kaders Tropper vedbleve at harcelere de Franske indtil Solens Nedgang, hvorpaa de trak sig tilbage.

De Franske naaede Aïn-el-Ameria den 11te, og befandt sig da paa den Vei, de havde fulgt paa Fremmarschen mod Tlemecen. Den 12te marscherede Expeditionscorpset atter ind i Oran, og dermed var dette militaire Foretagende endt, uden egentlig at have gjort nogen Forandring i de Franskes Stilling i Provindsen. Den eneste Følge, det havde havt, var at Abd-el-Kader havde een fransk Garnison mere at blokkere, nemlig i Tlemecens Meschouar. Havde Marechallen i Tlemecen kunnet efterlade et Troppecorps, der havde været stærkt nok til ikke alene at beherske Citadellet, men ogsaa den frugtbare Omegn, da vilde der vistnok have været

udrettet Mere for de Franskes Sag. Et stærkt Corps maatte kunne ernære sig selv, et svagt maatte derimod koste Frankrig umaadelige Summer, da det hver tredie eller fjerde Maaned maatte forsynes, ved en kostbar Expedition. Meschouarens forrige Commandant, Douer-Høvdingen Mustapha-ben-Ismaël, var fulgt med den franske Armee til Oran. Denne mærkværdige, endnu aldeles kraftige Olding, der under Expeditionen ved flere Leiligheder havde givet Prøver paa sit Mod og krigerske Talent, modtog Æreslegionens Kors af Marechallens egen Haand.

Under Clauzels Fraværelse havde Orans Garnisons-tropper havt adskillige Skærmydseler i Omegnen af Staden, med nogle Cavalerister af Stammen Garaba, der vilde forhindre dem i Skovhugst. De af Stammerne Douer og Zmela efterladte Oldinge, Koner og Børn, vare blevne nødte til at forlade deres gode Græsgange, og flygte med deres Qvæghjorder og Telte ind under Orans Kanoner. Tyrken Ibrahim, der var indsat til Bey i Massagran og Mostaganem, var bleven tvungen til at indeslutte sig i denne sidste Stad, formedelst de fjendtlige Bevægelser, der havde viist sig iblandt Omegnens Stammer. Saaledes vare de Franske og deres faa Allierede overalt omgivne af Fjender, uagtet deres Vaabens Overlegenhed.

Marechal Clauzel, hvis Nærværelse som General-

gouverneur var nødvendig andensteds, vendte tilbage til Algier, og efterlod Commandoen over Tropperne i Provindsen Oran til Generalerne Perregaux og d'Arlanges.

Abd-el-Kader, der, ved de Franskes Besættelse af Tlemecen og Den Raschgoun samt ved Marechallens Tog i denne Retning, gjennemskuede dennes Plan, at sætte sig fast i den vestlige Deel af Provindsen og saaledes muligviis afskære Abd-el-Kader Forbindelsen med Marocco, tog sit Ophold i Omegnen af Tlemecen, deels for der at forøge sine Tilhængeres Antal, og deels for at slutte et nøiere, men dog hemmeligt Forbund med Keiseren af Marocco, og saaledes i dennes Magt finde en Støtte for sin egen.

Imedens Emiren var beskæftiget i det Vestlige af Provindsen, foretog General Perregaux en Expedition mod Stammen Garaba, der vedblev at vise sig fjendtligsindet mod de Franske. Han passerede Sig Floden den 24de Februar, anfaldt flere Douarer i Bjergkløfterne ved Gerouf Floden, og borttog betydelige Qvæghjorder. Mustapha-ben-Ismaël ydede ved denne Leilighed god Bistand, i Spidsen for sine Douerer og Zmelaer. Længere hen paa Foraaret foretog General Perregaux en militair Promenade i det Østlige af Provindsen, og da de her boende arabiske Stammer vare vendte tilbage til deres fredelige Sysler, saa forefandt det franske Expeditionscorps en tilsyneladende meget fredelig

Stemning iblandt de fleste Stammer ved Scheliffen og i dens Omegn. Det, som især bidrog hertil, var de Proclamationer, som den gamle Mustapha-ben-Ismaël lod gaae forud for den franske Armee, og hvori han høitidelig lovede Indvaanerne en uforstyrret Fred, og at ingen Overlast af noget Slags skulde vederfares dem. Efterat General Perregaux havde tilbageslaaet en af Abd-el-Kaders Califfer ved Habra, den 16de Marts, traf han Landet fuldkommen roligt og stødte paa mangfoldige Telte, der imod Sædvane forbleve staaende ved de Franskes Gjennemmarsch. Saasnart Generalen ankom til en Douar, lod han affyre tre Kanonskud, hvorpaa de arabiske Scheiker kom ham imøde og aflagde deres Hylding; selv Koner og Børn lode sig ikke skræmme, men solgte alle Slags Levnetsmidler til de Franske. Nogle af Abd-el-Kaders gamle Fjender og Misundere benyttede denne Leilighed, til at give deres Had Luft. El-Aribis ældste Søn, Schaa-Ban, kunde ikke glemme sin Faders Død. Han stødte med Glæde til General Perregaux Corps, og fik flere Stammer til at følge sit Exempel. Paa denne Maade blev General Perregaux hyldet af 19 arabiske Stammer, der, til Tegn paa deres Underkastelse, hver sendte ham en Hest; 4 andre Stammer lovede Underkastelse, men sendte ingen Heste. Derimod bleve de Franske modtagne med Geværskud af

Stammerne Beni-Zeroual og Beni-Zeutes, der holdt sig fast i Bjergene.

General Perregaux's Rapport om dette Tog gav Anledning til, at man i Paris formodede at Provindsen var fredeligere, end den virkelig var; desuden circulerede der mange overdrevne Rygter om Abd-el-Kader. Snart hed det, at han var bleven saaret, ja endogsaa dræbt; snart, at hans egne Folk havde udplyndret ham, og at han var flygtet til Marocco. Det franske Ministerium, der mere frygtede de forestaaende Debatter i Kamrene, om det algierske Budget, end den blodige Kamp, de udsatte Soldaterne for i Afrika, tog ikke i Betænkning at trække en Deel af de Tropper ud af Provindsen, med hvilke man havde gjort Expeditionerne til Mascara og Tlemecen. Tiden viste, hvilke ulykkelige Følger dette havde for de Franske.

For at vedligeholde Herredømmet i Provindsen, maatte Frankrig ikke alene have stærke Garnisoner i de faste Pladser, men desforuden en mobil Colonne af flere tusind Mand, der af og til kunde gjennemkrydse Landet i alle Retninger, forfølge og skade de arabiske Stammer, der ikke vilde underkaste sig, og saaledes ved Frygt holde dem i et Slags Afhængighedsforhold. Abd-el-Kader vilde da intet Centralpunct kunde finde for sin Magt, Stammerne vilde indbyrdes falde tilbage til det gamle Anarchie, og det vilde da maaskee være muligt for

de Franske, at overtage en Deel af Abd-el-Kaders Rolle. Men hertil udfordredes, at Emirens Indflydelse aldeles maatte tilintetgjøres, hvilket de franske Chefer, der havde været længe i Landet, ogsaa formeente at være den eneste rigtige Politik.*) Omtrent paa samme Tid som General Perregaux, efter sin heldige Expedition, vendte tilbage til Oran, satte Generalgouverneuren sig i Bevægelse fra Bouffarick, med et Corps af 5000 Mand Infanterie, 100 Heste, et Batterie, en Haubits og flere Brandraketter samt 5 Compagnier Ingenieurtropper, for at gjøre et Indfald i Provindsen Tittery, og afstraffe og imponere de fjendtlige Stammer, inden han selv forlod Algier; thi det var hans Hensigt, at begive sig til Paris, for at tage Deel i Kammerets Debatter angaaende Colonien Algier. Resultatet af denne Expedition var, at de cabaylske Stammer Mouzaya og Ouzera bleve afstraffede, og at den i Medea tidligere af de Franske indsatte Bey Mahomed blev forsynet med Vaaben og Ammunition, for at kunne modsætte sig Abd-el-Kaders Bey, hvilket dog ikke længe lykkedes ham. De franske Tropper mødte imidlertid paa deres Marsch en Modstand, som General Rapatel, der commanderede

*) Den indsigtsfulde Oberst Combes, der senere faldt paa Constantines Breche, yttrede sig herom paa følgende Maade: „Je ne traiterai avec Abd-el-Kader, qu'ayant sa tête sur une pique.“

directe under Marechallen, skildrer som usædvanlig haardnakket, især ved Passagen af den steile Bjergryg Teneah. I de 9 Dage, Expeditionen varede, maatte de Franske idelig stride mod Masser af Cabayler, der med en mageløs Haardnakkenhed og Dristighed holdt sig i deres Bjerge. Den 4de April lykkedes det General Desmichels, med et lille Corps at trænge frem til Medea, overeensstemmende med Marechallens Hensigter. Den 8de April vare samtlige Tropper atter tilbage i Bouffarick. Den 14de April afreiste Marechallen til Paris, i det ovenanførte Øiemed, og General Rapatel succederede ham interemistisk.

Forinden Marechallens Afreise havde han befalet General d'Arlanges i Oran, at begive sig med et Expeditionscorps til Udløbet af Tafna Floden, og der construere en forskandset Leir, paa Terrainet ligeoverfor Øen Raschgoun, der kunde tjene til Støttepunct for Communicationslinien fra denne Deel af Kysten til Staden Tlemecen, en Plan, som Marechallen alt havde lagt paa sin sidste Expedition til Tlemecen.

Den 7de April forlod General d'Arlanges Oran i Spidsen for 3000 Mand af alle Vaabenarter og 8 Feltstykker. Han tog Veien over Figentræleiren, og gjorde en Udflugt i den fjendtlige Stamme Beni-Amers Bjerge, Ouled-Belgari, uden at blive forurolIget paa i sin Marsch. Først efter at have passeret Rio-Salado, Oued-Sinan,

Oued-el-Halouf og Oued-Rhoser, blev den franske Colonne angreben i den venstre Flanke af et betydeligt arabiskt Troppecorps, anført af Abd-el-Kader i egen Person. Denne Fegtning leveredes den 15de, og varede fra om Morgenen tidlig til Klokken 3 om Eftermiddagen. De Franske anslaae Arabernes Tab til henimod 2000 Mand,*) hvilket er meget overdrevet; de havde selv 10 Mand Dræbte og 70 Saarede. Kampen var yderst levende og faldt ud til Fordeel for de Franske, der den 16de rykkede frem til Tafna Flodens Udløb. Fra denne Dag af, arbeidede de Franske paa at construere parmanente Fortificationsværker, som skulde besættes af et Detachement af 200 til 300 Mand. Oberstlieutenant Lemercier **) af Ingenieurcorpset ledede dette Arbeide, med megen Iver og Indsigt.

---

*) Det er vanskeligt nøiagtig at angive Arabernes Tab, thi de drage megen Omsorg for at bringe de Faldne bort fra Kamppladsen. Ialmindelighed begaae de franske Generaler den Feil, at udgive svulstige Bületiner efter enhver Fegtning. Det kan have en meget skadelig Indflydelse paa den unge Soldat, at indbilde ham, efter en ubetydelig Affaire, at han har været tilstede ved en Bataille og har udrettet store Ting; thi kommer han senere i Tilfælde, hvor virkeligt Mod og store Anstrengelser udfordres, da kunde han maaskee finde, at dette var for Meget.

**) Der siden døde, af Strabadserne ved den første Expedition mod Constantine.

Det heldige Udfald af Kampen den 15de April havde ledet General d'Arlanges paa den Formodning, at han, uden betydelige Vanskeligheder, skulde kunne ravitaillere Tlemecen; dog vilde han ikke begive sig ind i de hidtil upassérede Bjerge Telgat, uden først at foretage en Recognosering, især da han fra Oran havde faaet Underretning om, at Abd-el-Kader havde ladet Stammen Garaba kalde til sig i det Vestlige, og at der tillige, paa den venstre Tafna Bredde, havde viist sig betydelige cabaylske og maroccanske Stridskræfter.

General d'Arlanges befalede derfor, at der den 25de April skulde foretages en stærk Recognosering. Om Aftenen den 24de passérede han over paa den venstre Tafna Bredde, og om Natten satte han sig i Marsch, med omtrent 1500 Mand Infanterie, formeret i to Colonner under Obersterne Combes og Corbin. Artilleriet bestod af to Sectioner Bjergskyts og to Feltkanoner. Cavaleriet udgjorde 180 africanske ridende Jægere, foruden de allierede Arabere af Stammerne Douer og Zmela, under Mustaphas Commando.

Dette Recognoseringscorps stødte inden Solens Opgang paa en fjendtlig, dog ikke talrig Leir, hvorfra det ikkun ved en dyb Slugt befandt sig adskilt. Nogle Kanonskud vare tilstrækkelige til at faae Araberne til at romme Terrainet, og Colonnen fortsatte sin Marsch, i Retning af Marabuten Sidi-Sacoub. Generalen fik

her Vished om, at han havde meget betydelige Stridskræfter imod sig, og han besluttede derfor at trække sig tilbage til Tafna Leiren. Men Cavaleriet, især de allierede Arabere, havde kastet sig saa langt frem i Terrainet og spredt sig saameget, at det næsten ikke var muligt at samle dem igjen. Der medgik fem Qvarteer, inden det lykkedes Generalen at faae dem kaldte tilbage, hvilket ikke skete uden betydelige Tab, thi Abd-el-Kaders Tropper vare ikkun vegne tilbage, for senere at styrte frem fra alle Sider, med større Fordeel. Før General d'Arlanges kunde begynde sit Tilbagetog, var han omringet af 10,000 arabiske Cavalerister, hvis Antal voxede med hvert Dieblik. De franske Tirailleurer bortskøde deres Patroner og kastede sig paa Colonnerne, som derved geraadede i Uorden. Commando-Ordene hørtes ikke, og Enhver maatte forsvare sig selv, saa godt som for egen Regning. Abd-el-Kader anførte selv Angrebet, som skete med et næsten blindt Raseri; man saae Cabayler og Maroccanere kaste sig imod de Franske, uden andre Vaaben, end Yataganer, Stokke eller Stene. Efterhaanden lykkedes det Officiererne, Lidt efter Lidt at samle deres Folk igjen og at kaste Araberne tilbage med Bajonetten, saa at Retraiten kunde fortsættes med større Orden. Artilleriet, der af og til var bleven forhindret i at skyde, for ikke at tilintetgjøre deres egne Tropper, indtoge i Slutningen af Retraiten nogle velvalgte Stil-

linger, og lod Kardætsker og Granater regne ned over de fjendtlige Masser, som desuagtet ikke vilde v ige Terrainet. Flere Gange vare hele Afdelinger af franske Tropper blandede, pêle-mêle med Abd-el-Kaders Arabere. Den gamle, tappre Douer Chef, Mustapha-ben-Ismaël, gjorde nogle fortrinlige Angreb, i Spidsen for sine Skarer, og dækkede derved adskillige Gange Artilleriet, der var nær ved at afskæres. Uagtet de Franske ikkun havde halvanden Miil til deres Leir, vare de dog halvfemte Time om Tilbagetoget, i hvilken Tid Ilden intet Dieblik ophørte. General d'Arlanges blev, i Slutningen af Kampen, saaret i Nakken af en Geværkugle, og overlod Commandoen til Oberst Combes, der udviste den ham egne og her saa nødvendige Koldblodighed, forbunden med Energie.

De Franske havde 33 Dræbte, hvoraf 3 Officierer; de Saaredes Antal var 180, hvoraf 10 Officierer. Arabernes Tab var vistnok langt betydeligere, men Seieren var dog paa deres Side, og man kan vel sige, at Abd-el-Kader paa den Dag gjenvandt i Indflydelse, hvad han maaskee kunde have tabt ved Marechallens og General Perregaux's Expeditioner. Han undlod heller ikke at drage al mulig Fordeel af sin Seier. Han forkyndte den i Proclamationer til alle Provindsens Stammer, hvilket var at give Signalet til en fornyet Opstand mod de Franske, som inden kort Tid saae sig tæt blok-

kerede i alle de faste Puncter, de besadde i Provindsen. De arabiske Stammer, der kort før havde givet de Franske Beviser paa Underkastelse, fordi de antoge dem for at være de Stærkeste i Landet, kastede nu Masken, og viste dem aabenbart deres naturlige Had.

General d'Arlanges, der paa sin Side ikke troede sig istand til at holde aaben Mark, efter en saa blodig Kamp, der havde svækket hans Kræfter baade i physisk og moralsk Henseende, affendte det første det bedste Dampskib til Algier, for at forlange Hjælp. General Rapatel, der for Tiden selv havde alle sine Tropper nødig, formedelst Stridighederne mellem Abd-el-Kaders og de Franskes Bey i Medea, saae sig nødsaget til at expedere et Dampskib til Toulon, for at kræve den forlangte Hjælp af Moderlandet.

Beyen Mahomed i Medea var nemlig, i Slutningen af April, pludselig bleven overfaldet af Abd-el-Kaders Agha i Miliana, Sidi-Ali-ben-Embared. Der kæmpedes blodigt i tre Dage; El-Barkani, der fulgte med Ben-Embared, blev dødelig saaret og flere Folk faldt paa begge Sider. Beyen Mahomed var just i et Batterie beskæftiget med at ordne Forsvaret af Staden, da Indvaanerne forræderisk brøde ind, bemægtigede sig hans Person og udleverede ham i Lænker til Ben-Embared. Denne indsatte Oulid-Sidi-Mahomed-ben-Aïnaj til Bey i Medea, og General Rapatel var

for Øieblikket ikke istand til at hevne denne Krænkelse af de Franskes Magt.

Regjeringens Valg, for at komme de ved Tafna betrængte Franskmænd til Hjælp, faldt paa General Bugeaud, der afgik til Oran med 4 til 5000 Mand. Paa samme Tid sendtes Oberstlieutenant de Larue af Generalstaben til Tanger, for i Regjeringens Navn at gjøre det maroccanske Hof Forestillinger, i Anledning af den Hjælp, der blev ydet Abd-el-Kader. Keiseren af Marocco undskyldte sig med, at de bedouinske Stammer, der beboe de Bjergegne, som grændse til Provindsen Oran, leve i en Uafhængighedstilstand, der gjør ham det umuligt, at være ansvarlig for deres Adfærd; dog lovede han, at sætte Tropper i Marken for at holde dem i Ave. Fra den 25de April og til de første Dage af Juni, da den forlangte Hjælp ankom directe fra Toulon, forbleve de franske Tropper ved Tafna tæt blokkerede af Abd-el-Kader. I al den Tid havde de ikkun modtaget 125 Mand i Forstærkning fra Oran. Dampskibet le Brazier havde gjort dem væsentlig Nytte, ved at transportere deres Saarede og Syge til Oran, og bringe dem Levnetsmidler og Ammunition. De manglede dog især frisk Kjød og Fourage, hvorfor Størstedelen af deres Heste døde; thi de Fourageringer, som Mustapha-ben-Ismaël søgte at foretage i Omegnen, bleve kastede tilbage af et overlegent, fjendtligt Cavalerie. Tafna Lei-

rens permanente Forskandsninger og Blokhuse bleve imidlertid opførte, under Kuglernes Piben. Imedens den ene Deel af Garnisonen var beskæftiget med at opføre disse Arbeider, maatte den anden Deel tiraillere mod Cabaylerne, der daglig stege ned fra Bjergene for at dræbe Arbeiderne.

Glæden var derfor almindelig, da man, den 3die Juni, i det Fjerne opdagede den franske Escadre, der bragte den saa længe ønskede Hjælp. Det 23de, 24de og 62de Livregiment, i Alt omtrent 5000 Mand, bleve udskibede den 5te, 6te og 7de Juni, og General Bugeaud, der ankom den 6te, overtog Commandoen over det samlede Troppecorps.

Generalen, der først havde besluttet, strax at ile den i Tlemecen betrængte Garnison til Hjælp, opgav denne Plan ved Efterretningen om, at Abd=el=Kader havde isinde at nærme sig Oran, for at afbrænde Douerernes og Zmelaernes Kornmarker. Den 11te om Aftenen satte han sig i Marsch paa den lige Vei til Oran, hvorfra han tillige bedre var istand til at formere sin Expeditionscolonne mod Abd=el=Kader. I Leiren ved Tafna efterlod han 1800 Mand. Den første Marsch, der skete om Natten, bragte ham ikkun ¾ Miil bort; han maatte gjøre holdt, fordi det vanskelige og vildsomme Terrain ikke tillader Nattemarscher. Paa hans videre Marsch blev han angreben af et Partie af Abd=el=Kaders

Tropper, men ankom dog, uden nogen alvorlig Fegtning, til Oran den 15de Juni. Hans Tab bestod alene i nogle Marodører af det 62de Regiment*), der ikke havde fulgt Colonnen og derfor bleve indhentede af Araberne, der skare Hovederne af dem. Den 19de Juni forlod General Bugeaud atter Oran, i Spidsen for et mobilt Corps af 6000 Mand, og den 24de ankom han til Saffef Floden, en Miil fra Tlemecen. Paa denne Dag havde hans Arrièregarde en Fegtning med et Partie af Abd-el-Kaders Cavalerie, der blev kastet tilbage. I Leiren ved Saffef modtog Generalen Capitain Cavaignac og Tlemecens Bey, samt de fornemste Maurer og Joder.

Garnisonen i Meschouaren havde bestandig været tæt blokkeret; endnu Dagen før havde Abd-el-Kader omringet Tlemecen, med 5 til 6000 Mand og 120,000 Kreaturer, der havde fortæret Jordens Afgrode i 4 til 5 Miles Omkreds. Ifølge disse Omstændigheder kunde General Bugeaud ikke opholde sig længe ved Tlemecen, og besluttede derfor snarest muligt at naae Tafna, for der at samle den store Convoi, som var fornøden for at ravitaillere Tlemecen. Han medførte Capitain

*) Man seer heraf, at dette Regiment, der senere blev saa berygtet paa Marechal Clauzels Expedition mod Constantine, allerede strax ved Ankomsten til Afrika viste sig fra en ufordeelagtig Side.

Cavaignac, samt 200 Soldater af Meschouarens Garnison og 300 Courouglier. Derimod efterlod han 300 Syge i Meschouaren. General Bugeaud var heldig nok til, uden Sværdslag, at passere Bjergene Telgat, som Marechal Clauzel ikke havde kunnet overskride. Den 29de Juni ankom han til Tafna.

Den 4de Juli satte General Bugeaud sig atter i Bevægelse, med et Troppecorps af Noget over 6000 Mand, og marscherede paany mod Tlemecen. Convoien, som han medførte, havde 4 Maaneders Provisioner for Garnisonen i Citadellet, læssede paa 500 Kameler og 300 Muulæsler. Han passerede Telgat Bjergene uden at støde paa Fjenden, og steg den 6te Juli ned i den temmelig brede, dybe og af steile Bjerge omgivne Sikkack Dal. Her havde Abd-el-Kader besluttet at indeslutte de Franske, standse deres Marsch og, om muligt, afskære Convoien, der høilig besværede deres Manoeuvrer. Sin Feltherre, Ben-Nouna, kastede Abd-el-Kader imod de Franskes venstre Flanke, med 1500 til 2000 Heste. Han selv gik over paa den venstre Sikkack Bred, med en Masse af sin Hær, omtrent 3000 Heste, 3000 Cabayler og den regulaire Bataillon, som var 1000 til 1100 Mand stærk. General Bugeaud, der forgjeves havde søgt en anden Vei, for at kaste sin store Convoi ind i Tlemecen, saae sig tvungen til at marschere lige mod Abd-el-Kaders Hovedcorps. Han havde endnu ikke

faaet Tid til at ordne sine Tropper i Slagorden paa den venstre Sikkack Bredde, da han blev angreben i Fronten og den høire Flanke af et betydeligt Antal Tirailleurer og Spahis, der styrtede frem i store Masser, med et frygteligt Krigsskrig. Ilden blev saa levende, at den lignede flere Regimenters vedholdende Chargering. General Bugeaud troede, at Dieblikket var gunstigt til at lade det 2det ridende Jægerregiment udføre en Choc. Denne havde i Begyndelsen god Fremgang; men ved den længere Fremtrængen bleve de franske Cavalerister tagne i Flanken af Arabernes Ild, og maatte trække sig tilbage under Infanterie- og Kanon-Ildens Beskyttelse. Forstærket med 400 Douerer og Zmelaer chargerede hele det franske Cavalerie atter, og denne Gang lykkedes deres Choc fuldkomment. Alt blev kastet tilbage og Folk, Heste og Vaaben bleve paa Valpladsen. Abd-el-Kader, der saae sine Tropper flygte, rykkede frem, i Spidsen for sit regulaire Infanterie, og søgte at standse Uordenen; han underholdt i kort Tid en levende Ild, men de tactiske Manoeuvrer, han vilde udføre, mislykkedes aldeles og vendtes til Uheld for hans egne Tropper. *) Hans Infanterister, der vare gode Soldater i den spredte Fegtning, kunde, under en Fjendes Ild, ikke udføre de slut-

*) Abd-el-Kader maatte her lide under Følgerne af den pludselige Overgang, fra et System til et modsat.

tede, regelmæssige Bevægelser, der nyligt vare dem lærte; Mecanikken gik altsaa istaa, de overfloiedes og til deres Ulykke kastedes de tilbage mod Sikkack Flodens dybe Leie, der indesluttes af bratte Skrænter paa 30 til 40 Fods Høide. Retraiten blev dem derfor næsten umulig, især da en Afdeling af de franske Tropper ad en Omvei steg ned i selve Flodleiet. Her opstod et frygteligt Blodbad, hvorved Douererne og Zmelaerne fik tilfredsstillet deres barbariske Lyst til at afskære Hoveder. Disse Tropper havde forresten især bidraget til det heldige Udfald af Fegtningen, ved tilfulde at gjennemføre den afgjørende Cavaleriecharge. Deres talentfulde Chef, Mustapha, blev saaret i Haanden af en Kugle, efterat have udmærket sig paa det ærefuldeste. Følgen af denne Fegtning var, at Abd-el-Kaders Infanterie led et fuldstændigt Nederlag, og at de Franske og deres Allierede — som tilsidst bleve trætte af at nedsable, dræbe og afskære Hoveder — gjorde mere end 130 Fanger, de første, som ere blevne tagne i de Franskes Krige med Araberne. *)

Saasnart General Bugeaud saae, at Seieren var sikkret, lod han Convoien defilere paa Tlemecen, og

---

*) Disse Fanger sendtes til Marseille, hvor de indqvarteredes i en Kasserne og forbleve indtil Freden mellem Frankrig og Abd-el-Kader, i Juni 1837.

opslog sit Hovedqvarteer paa Valpladsen, hvor de franske Grenaderer byggede ham en Hytte af Laurbærgrene, og de arabiske Allierede omringede den med Trophæer, bestaaende af deres dræbte Landsmænds blodige Hoveder. Glæden var almindelig i den franske Leir, og man indbildte sig, at efter denne Seier var man Herre af Landet. Men Dagen efter forsvandt disse Forhaabninger atter, som et Blændværk; man havde et ikke ringe Antal Saarede, desuden brændte Solen stærkt og Soldaterne vare afkræftede, hvorimod de fjendtlige Bedouiner ligesom før tumlede deres muntre Stridsheste paa de fjerne Bjerge, og blot lurede paa en gunstig Leilighed, til atter at styrte over det franske Corps. Generalen kunde heller ingen Fordeel drage af sin Seier, thi han fandt ingen Fjende at forfølge, fordi Alt forsvandt i den fjerne Horizont; han kunde ikkun tænke paa, at reparere sit Tab paa Valpladsen, hvilket var det hele Resultat af Fegtningen. General Bugeaud anslaaer Abd-el-Kaders Tab til 12 til 1500 Mand, foruden en Mængde Vaaben og Heste, samt 6 Faner. De Franske havde 32 Mand Dræbte og 70 Saarede.

Dagen efter, den 7de Juli, holdt General Bugeaud sit Indtog i Tlemecen. Herfra lod han, den 9de, et Corps rykke ud for at afstraffe Stammen Beni-Ournid, der især havde forhindret, at Staden fik Tilførsel fra Omegnen. Dette Corps forblev i to Dage paa

det fjendtlige Territorium og gjorde et betydeligt Bytte, især af Korn. Derefter tiltraadte General Bugeaud sin Tilbagemarsch til Oran, og foretog underveis en vidtløftig Excursion paa Stammen Beni-Amers Gebeet, uden dog at møde nogen Modstand fra Arabernes Side.

Den Mission, der var betroet Generalen i Afrika, var saaledes tilende, og han ilede tilbage til Frankrig, for at modtage Generallieutenants Rang, som Belønning for sin Seier over Abd-el-Kader. I den franske Armee i Afrika efterlod han sig et godt Rygte; han havde vunden Soldaternes Tillid og Kjærlighed, ved at vise en særdeles Omsorg for at lette dem Felttogets Besværligheder, og ved at sørge omhyggeligt for deres gode Forpleining. Udholdenhed, Kraft og Mod havde desuden udmærket enhver af hans Handlinger.

Commandoen i Oran betroedes til General l'Etang, der afløste General d'Arlanges, som blev kaldt tilbage til Frankrig.

Generalgouverneuren, der befandt sig i Paris, havde imidlertid maattet udholde en haard Kamp i de Deputeredes Kammer, i Anledning af Debatterne om det algierske Budget. Man gjennemgik de forskjellige Foretagender i Colonien, og Marechallens strenge Fremgangsmaade, imod Tlemecens Indvaanere, opvakte især skrigende Besværinger. Det ulykkelige Spørgsmaal: „om

Algier skulde beholdes eller ei," kom endnu denne Gang under Debatte, ligesom de foregaaende Aar, uagtet Ministrenes Erklæring. Duvergier de Hauranne udtalte sig, med saamegen kraftig Veltalenhed og Bitterhed, imod Occupationen af de talrige Puncter i Barbariet og imod den der hidtil fulgte Politik, at hele Kammeret geraadede i den største Bevægelse, og den Deputerede Argenson udbrød: „Han taler Abd-el-Kaders Sag!"

Generalgouverneuren havde nemlig forlangt, at de til Coloniens Besættelse tilstaaede 21000 Mand skulde forøges indtil 30000 Mand. Kammeret tilstod ikkun 23000 Mand, men Ministeriet, i hvis Magt det stedse staaer, ved Besparelser i een Retning at give Budgettet en større Udvidelse i en anden, gav Marechal Clauzel Løfte om, at det vilde skaffe ham omtrent det Antal Tropper, han havde ønsket.

I Slutningen af August Maaned vendte Marechallen tilbage til Algier, med Hovedet fuldt af Ideer om nye Erobringer, førend man endnu ret havde sat sig fast i de ældre.

Abd-el-Kader havde imidlertid det særegne Held, at en anden Rival der i Landet tiltrak sig de Franskes Opmærksomhed, just i det Øieblik, da han efter al Rimelighed kunde vente et fornyet Angreb paa sin Magt. Courouglien Achmed-Bey i Constantine var foruden Abd-el-Kader, den Høvding, som de Franske havde at

stride med om Herredømmet i det algierske Regentskab, og hans Magt var det sidste Gjenskin af det tyrkiske Herredømme. Marechal Clauzel havde allerede længe havt den Plan, at tilintetgjøre Achmed-Beys Magt, og han havde endogsaa anticiperet Udnævnelsen af den tilkommende Bey, idet han dertil havde bestemt den forhen omtalte Major Jousouf, der dog senere maatte aflægge denne Titel, efter det uheldige Tog. Ved Marschallens Tilbagekomst til Algier, begyndte han strax paa Udrustninger og Forberedelser til Expeditionen, og lod i dette Øiemed foretage forskjellige Troppedislocationer, for at samle en Hær i Bona. Herved blottede han de øvrige faste Puncter i Regentskabet mere eller mindre; saaledes fratog han for Exempel Oran det 62de Infanteriregiment. Som en Følge heraf tabte Operationerne i Provindsen Oran den fornødne Kraft, og Abd-el-Kader saae sig efterhaanden istand til tæt at indesluttede Stæderne Oran, Mostaganem, Arsew og Tlemecen, samt Leiren ved Tafna, hvor de Franske vedbleve at arbeide paa Fuldførelsen af de fortificatoriske Værker. General L'Etang havde vel, i Løbet af Efteraaret, foretaget adskillige Excursioner i Provindsen, især mod Stammen Beni-Amer og imod de frygtelige og uforsonlige Garabaer; men disse Expeditioner kunde ingen Fremgang have i den varmeste Aarstid, thi Tropperne lede af Mangel paa Vand, hvilket, i Forening med Heden og

Strabadserne, demoraliserede dem i den Grad, at Selvmord hørte til Dagens Orden.

Paa denne Tid var det, at Nogle af Besætningen paa det ved Arsew stationerede Vagtskib bleve overfaldne af Araberne, da de vare gaaede iland for at jage paa Kysten. Lieutenant Defrance af Marinen blev ved denne Leilighed haardt saaret, og ført fangen til Abd-el-Kader, der imidlertid behandlede ham med Udmærkelse; senere blev han udløst, tilligemed fem andre, fangne Fanskmænd, imod nogle af de vigtigste Fanger, der vare tagne ved Sikkack.

Marechallen var imidlertid afreist til Bona, i Slutningen af October Maaned, og havde overladt Commandoen i Algier til General Rapatel. Denne General maatte kort efter rykke i Marken, formedelst et Indfald af Hadjouterne og Cabaylerne, som, i Tillid til den franske Krigsstyrkes Svaghed, endogsaa vovede et Anslag imod Staden Algier. De Franske mistede, i en levende Fegtning, tre Officierer, men Araberne kastedes tilbage i deres Bjerge.

I Tlemecen var Capitain Cavaignac stedse tæt blokkeret af Cabaylerne. Stammen Beni-Ournid var atter stegen ned fra Bjergene, og afskar al Tilførsel. Levnetsmidler begyndte derfor at mangle, og det blev nødvendigt at gjøre en ny Expedition fra Oran, for atter at forsyne Meschouaren. Den 25de November

satte General L'Etang sig derfor i Marsch, med 4000 Mand og 9 Artilleriepiecer samt en Convoi, der førte tre Maaneders Provisioner til den franske Garnison i Tlemecen. Han naaede Staden uden at støde paa Fjenden, men paa Tilbagemarschen havde han derimod en temmelig levende Fegtning at bestaae, i det saakaldte Kjøddefilee *), Djerf=el=Garab, hvor 4 til 5000 af Abd=el=Kaders Krigsfolk søgte at forhindre ham Gjennemgangen, men bleve omgaaede og kastede tilbage. Den 2den December indtraf han igjen i Oran.

Imedens de Franske vare sysselsatte med Expeditionen til Constantine, havde Abd=el=Kader Tid til igjen at beskæftige sig alvorligt med at udvide sin Magt, i det Indre af Landet, hvilket han heller ikke forsømte. Den arabiske Befolkning, hvis Territorium grændsede til de Franskes faste Pladser, søgte han at trække saa langt ind i Landet, at den var sikkret mod pludselige Overfald, der flere Gange havde foraarsaget betydelige Tab. Alle de franske Etablissementer kom derved til at ligge ligesom i en øde Ørken. Det er tidligere anført, at Abd=el=Kader, strax efter Mascaras Ødelæggelse, havde fattet den Plan at flytte sin Hovedstad længere ind i Bjergene, nogle Dagmarscher fra Mascara, i en Posi=

*) Saaledes kaldet, paa Grund af den totale Ødelæggelse, som et spanskt Corps her er undergaaet.

tion, som han ansaae for næsten uindtagelig, og hvor der findes Ruiner af en ældre Stad, ved Navn Tegedempt. Her lod han opføre nye Huse, indkaldte en ny Befolkning fra Mascara og andre Stæder, og søgte at give Byen al den Udvidelse og Anseelse, som svarede til dens Bestemmelse. I denne Egn opholdt han sig jevnlig, for i egen Person at fremme og lede Udførelsen af sine Planer.

Expeditionen til Constantine havde imidlertid fundet Sted. Marechal Clauzel havde viist ligesaa megen Fasthed og Energie, som militairt Talent, men Midlernes Utilstrækkelighed og et tilfældigt vedholdende, slet Veir havde tvunget ham til at vende Constantine Ryggen, den 24de December, efter flere Dages frugtesløse Angreb. Tilbagetoget havde været ødelæggende, men hæderfuldt; Marechallens utrættelige, kraftfulde Aand havde reddet Massen af Hæren. Ved sin Tilbagekomst arbeidede han af al Kraft paa at reparere sine Tab, og forberedede allerede en ny Expedition; men det franske Ministerium lod ham dobbelt tungt føle det Uheld, som han havde lidt, ved at berøve ham Leiligheden til selv at erstatte det, og saaledes atter at gjenvinde de franske Vaabens Glands paa den afrikanske Jordbund. I Midten af Januar blev han kaldet til Paris, og den 12te Februar mistede han Gouverneurposten, som blev betroet til Generallieutenant Grev Damremont, forhen-

værende Chef for den 8de Militairdivision i Marseille, en Mand, der mere havde Hoffets Gunst end sit Talent at takke for denne udmærkede Post.

Udrustningerne i det sydlige Frankrigs Havne vedbleve at drives med Iver, og i det Dieblik, da Enhver ikkun havde Constantine for Die, optog Ministeriet igjen Traaden til Begivenhederne i Vesten, mod Abd-el-Kader. De Franskes Stilling i Provindsen Oran havde tilvisse Krav paa en Forandring. Ministeriet havde derfor besluttet, Intet at foretage mod Constantine, førend Sagerne mod Abd-el-Kader, der unegtelig var deres mægtigste Rival i Barbariet, havde faaet en mere solid Grund at hvile paa.

Seierherren fra Sikkack, General Bugeaud, sendes atter til Oran, i Slutningen af Marts 1837, med en Myndighed, der gjorde ham saa godt som aldeles uafhængig af den nye Generalgouverneur, som ankom til Algier i de første Dage af April. Denne Forholdsregel, at sende to af hinanden uafhængige Generaler til Regentskabet, opvakte en skadelig Rivalitet og Skinsyge, hvoraf Følgen var en total Mangel paa Samstemning til at virke til eet Maal. Vilde man med nogen Fremgang bekrige Abd-el-Kader, da maatte de to Generaler række hinanden Hænderne, thi Emiren beherskede Landet lige fra Tafnas Udløb til Algiers Porte. En samtidig Diversion fra Oran og Algier maatte mø-

des i det Indre af Landet, holde Marken i længere Tid, og den ene General burde, for Sagens Skyld, stilles aldeles under den Andens Commando. Ikkun da vilde man være istand til at bringe Abd-el-Kaders Magt til at vakle, og de arabiske Stammer til at skille sig fra ham. Men til en saadan Plan vare de Commanderendes personlige Interesser altfor modsatte.

Det var imidlertid ikke mere det franske Ministeriums Hensigt, at tilintetgjøre Abd-el-Kader. Man var atter vendt tilbage til General Desmichels Politik, og vilde beholde ham som en Repræsentation for en samlet arabisk Magt, og slutte en Fred med ham; thi da, raisonnerede man, vilde det være muligt, i paakommende Tilfælde at finde en Støtte i denne Magt, der dog aldrig kunde blive de franske Vaaben farlig. For at erholde de bedst mulige Fredsbetingelser, sendte man en energisk og i Provindsen bekjendt General til Oran, i Spidsen for et anseeligt Troppecorps, der kunde træde kraftigt op mod Emiren, hvis Omstændighederne gjorde en saadan Optræden nødvendig.

Ved General Bugeauds Ankomst til Oran, commanderedes denne Stads Garnison af General Brossard, der havde afløst General L'Etang, som var kaldet hjem til Frankrig. Generalerne Laidet og Rulhières ankom ligeledes til Oran, for Hver at commandere en Brigade i Expeditionsarmeen, der var sammensat af

følgende Tropper: 6800 Mand Infanterie, 1400 Heste, 2 Bjergbatterier, en Bro-Equipage, en Artillerireserve, Detachementer af Ingenieurtropper, Gensdarmer og Haandværkere, en Ambulance samt en Convoi med Levnetsmidler for 40 Dage. Tropperne bleve inddeelte i tre Brigader, den 1ste under General Laidet, den 2den under General Rulhières og den 3die under Oberst Combes. Oberstlieutenant Maussion udnævntes til Chef for General Bugeauds Generalstab. Oran sattes i Beleiringstilstand for det lettere Forsvars Skyld, og General Brossard erholdt Commandoen i Staden under Expeditionen.

De Franskes Stilling i det Indre af Provindsen havde imidlertid ikke forandret sig synderlig. Nogle Underhandlinger med Abd-el-Kader, om Tlemecens Approvisionnering, havde vel tilveiebragt et Skin af Vaabenstilstand, men de Franske vedbleve bestandig at være tæt blokkerede i alle deres faste Puncter, og ingen Franskmand kunde vove sig foran den om Oran etablerede Blokhuuslinie, uden at staae i Fare for at faae Hovedet afskaaret. Mod Jern og Penge, samt mod en imaginair Frigivelse af de ved Sikkack gjorte Fanger, havde Abd-el-Kader, i Marts Maaned, forsynet Tlemecens Garnison med Korn og Oxer. Det var igjennem Jøden Ben-Durand og General Brossard, at disse commercielle Underhandlinger bleve drevne. General Brossard,

en gammel, ødelagt Marquis af en umoralsk Characteer, benyttede denne Leilighed til sin, egen pecuniaire Fordeel, idet han mod en Sum Penge lovede hemmelig at udlevere de arabiske Fanger til Abd-el-Kader, i Haab om at dette alligevel snart vilde skee, i Tilfælde af Freden, som han vidste at General Bugeaud var meget tilbøielig til.

General Bugeaud havde forberedet sit Armeecorps saaledes, at han kunde give det den størst mulige Bevægelighed. Han troede at opnaae dette, ved alene at anvende Pakdyr, og førte derfor ikke en eneste Vogn med sig. Bjergartilleriet blev pakket paa Muulæsler; Ambülancen, som indbefattede Sygebaarer og Sygestole, blev indrettet saaledes, at een Saaret eller Syg kunde hvile paa hver Side af Muulæselet, i en siddende eller liggende Stilling. Convoien førtes paa 500 Kameler, desuden anvendtes en Mængde Heste og Æsler; ja endog de Slagtoxer, der fulgte Armeen, bleve benyttede som Pakdyr, hvilket Alt dannede en umaadelig Colonne. Med Hensyn til Soldaternes Paaklædning og Bepakning, da blev Intet medtaget, uden hvad den høieste Nødvendighed og Forpleiningen krævede. Infanteristerne bare Frakker og Felthuer med store Skygger, Bajonetbylsterne og Sablerne aflagdes, en beqvem Patrontaske, i et Belte, traadte istedetfor den sædvanlige, og meget faa Reqvisiter medførtes. General Bugeaud vidste i

det Hele taget en overordentlig Omsorg for at lette Infanteriet de store Besværligheder, Mangler og Savn, som dette Vaaben under enhver Expedition lider af, fremfor ethvert andet. Ikkun aldeles kraftfulde Folk bleve optagne i Expeditionsarmeens Rækker, og man tillod ikke, som saa tidt forhen var skeet, at de kun halvt Helbredede forlode Hospitalerne og stillede sig i Rækkerne, saasnart Krigstrompeten blæste. Marschordenen blev nøiagtigt bestemt, og den 15de Mai rykkede Armeen i Marken.

Abd-el-Kader var, paa sin Side, nøiagtig bleven underrettet om Alt, hvad de Franske foretoge sig imod ham. Ikke alene i Oran og Algier, men ogsaa i Paris havde Emiren sine lønnede, deels hemmelige, deels vel bekjendte Spioner og Forbindelser, som nøie kjendte de i Algier og Oran commanderende franske Generalers hele Stilling, Tænkemaade og Interesser, det franske Ministeriums Sindelag, samt de franske Kamres Indflydelse paa alle Forholdsregler. General Bugeaud foretog i Oran Intet af nogen Betydenhed, uden at Emiren 24 Timer efter havde Underretning derom. Selv Generalens Samtaler med hans Omgivelse bleve berettede, hvilket ofte var Abd-el-Kader af megen Vigtighed, thi General Bugeaud havde en særegen Tilbøielighed til, ved enhver Leilighed, at indlade sig i militaire Discussioner, hvori han da ikke alene uden Forbeholdenhed fremsatte, hvad han selv havde isinde at gjøre, for at

bekrige Emiren, men ogsaa hvad han troede denne burde gjøre, for at modsætte sig.

Forend General Bugeaud ryktede i Marken, havde han om Natten ladet nogle arabiske Cavalerister udsprede Proclamationer paa de fjendtlige Araberes Territorium. Disse gjorde ikke den forønskede Virkning. Nogle Marabuter af Stammen Garaba paatoge sig at besvare denne med følgende Ord, hvorved de søgte at vække de Franskes Mistillid mod deres Allierede. „Din „Skrivelse viser os, hvor liden Fornuft Du har. Dine „Trudsler have Intet at betyde. Jorden er stor, den er „aaben for os i alle Retninger. Stoel forresten ikke „paa dine Venner Douererne og Zmelaerne. De stjæle „dine Oxer og Faar, og føre dem til os, de snigmyr„de dine Soldater, afskære deres Hoveder, sælge deres „Vaaben og Klæder til os, og indbilde Dig, at Gara„baerne have gjort det.“

Abd-el-Kader, der kjendte General Bugeauds Hensigt, at rette sit Expeditionscorps først imod Tlemecen og Tafna, kaldte samtlige Stammer i Vesten under Vaaben, og opslog sin Leir i den store Isser Dal, nogle Mile fra Tlemecen. Han befalede alle de Douarer, som befandt sig paa de Franskes Vei, at forlade Egnen og bringe deres Telte og Qvæghjorder i Sikkerhed mellem Bjergene. Forresten modsatte han sig ikke de Franskes Fremmarsch.

General Bugeaud passerede Messerghin den 16de Mai, Rio-Salado den 17de, Oved-Sinan den 18de og ankom til Isser Floden den 19de. Alle de Landstrækninger, der passeredes lige til Tlemecen, havde flere Gange været gjennemstrøifede af franske Colonner og bare derfor intet Spor af Beboelse eller Dyrkning. Den 19de Mai blev Arrièregarden angreben af et Partie af 150 til 200 arabiske Cavalerister, der tiraillerede i lang Afstand, og fulgte Colonnen for at opsnappe, hvad der kunde tabes underveis. Ved Overgangen over Isser Floden vare de foranliggende Hoider besatte med fjendtlige Arabere. Mustapha-ben-Ismaël chargerede dem i Spidsen for sine vilde Skarer, og kom tilbage til Bivouakken med et Hoved paa sin Geværpibe.

Den 30te Mai passeredes Amegie; foran Floden Saffef traf man Capitain Cavaignac, der med Størstedelen af Meschouarens Garnison var marscheret General Bugeaud imøde. Gjensynet af Landsmænd opvakte en almindelig Glæde, især da Generalen medbragte den Efterretning, at Kongen havde tilstaaet Garnisonen de belovede Avancementsbelønninger. En ny Garnison skulde kastes ind i Citadellet, og den gamle omdannes til et Zouave-Corps, med forhøiet Besolding. Beyen af Tlemecen, Mustapha-ben-Umalisch, kom ligeledes Generalen imøde med sit Følge og et Detachement Couroughlier og Hadarer. Floden Saffef passe-

redes paa en prægtig Steenbro, — et Mindesmærke fra Spaniernes Herredømme i Landet, — og en ubeskrivelig Glæde bemægtigede sig Alle, ved at føle sig i Tlemecens frodige Egn, hvis Vegetation paa denne Aarstid stod i sin fulde Kraft. Bivouakken opsloges i en stor Olivenskov, og General Bugeaud tog sit Hovedqvarteer i Meschouaren, der forsynedes med Proviant. Cavaignacs frivillige Bataillon afløstes dernæst af en Bataillon af det 47de Infanterieregiment, under Major Simonvilles Commando. Tlemecens Cadi, Sidi-Amedi-Ben-Sikal, havde i 4 Maaneder siddet i Fængsel, paa Grund af en hemmelig Brevverling, han havde ført med Abd-el-Kader, hvilken Major Cavaignac havde opdaget. Ved General Bugeauds Ankomst blev han sat i Frihed, og begav sig strax til Abd-el-Kaders Leir, for, efter Generalens Tilskyndelse, at indlede Fredsunderhandlinger.

Den 21de afmarscherede man fra Tlemecen og den 23de ankom Expeditionscorpset til Tafnas Udløb, efterat have passeret gjennem et vanskeligt og meget bjergigt Terrain, hvor man dog paa flere Steder traf store Kornmarker, og Hytter, der nylig vare forladte af Cabaylerne.

Ved Armeens Ankomst til Tafna, arbeidede man paa at nedbryde de derværende fortificatoriske Værker, der havde kostet de Franske meget Blod og mange Penge

at opføre. Det franske Ministerium havde besluttet, at forlade dette Etablissement, som man ikke mere ansaae for at være af nogen Vigtighed; thi man saae nu, at den directe Forbindelse, som man havde ventet derved at tilveiebringe med Tlemecen, ikkun meget vanskeligt lod sig udføre, formedelst Terrainets Beskaffenhed og dets krigerske Beboeres ubetvingelige Characteer. Desuden ydede Havnen heller ingen Sikkerhed. For at beherske Kysten, vilde man alene beholde Øen Raschgoun, en vulcansk, nøgen Klippe, der ligger 4000 Alen lige udfor Tafnas Udløb.

De første Efterretninger, General Bugeaud modtog ved Tafna fra de andre Puncter i Regentskabet, vare ingenlunde af fredeligt Indhold. Generalgouverneuren havde havt en Affaire med Araberne paa Metidja Sletten, og Garnisonen i Oran var, om Natten den 21de Mai, bleven kaldet til Vaaben, i Anledning af et Overfald paa de under Orans Kanoner af Doucrer og Zmelaer efterladte Telte. De fjendtlige Arabere havde skudt ind i Teltene og saaret Oldinge, Koner og Børn, og bortført adskillige af dem, forinden den franske Garnison kunde komme dem til Hjælp.

Expeditionsarmeen, hvis Hu naturligviis stod til Krig, haabede at disse Efterretninger skulde have en ny Expedition i det Indre af Landet til Følge; men Omstændighederne ledede snart Begivenhederne i en

modsat Retning. Emiren undskyldte sig med, at disse Fiendtligheder vare ham uafvidende, og den franske General havde især Freden for Die, ifolge Ministeriets Instructioner. Desuden vare Omstændighederne heller ikke gunstige for en ny Expedition.

General Bugeaud, som havde smigret sig med, at han havde dannet den mest mobile franske Colonne, der nogensinde havde viist sig i Afrika, befandt sig alligevel i en ikke ringe Forlegenhed, ved sin Ankomst til Tafna, med Hensyn til Transportmidlerne. Jo fuldkomnere Theorien i et System er, jo mere Omsorg maa der ialmindelighed anvendes paa dets Udførelse. General Bugeaud medførte, som sagt, aldeles ingen Vogne, men kun Pakdyr. For at være mobil med disse, maae Dyrene være stærke, have den tilbørlige Alder, fodres særdeles godt, Paksadlerne maae være af en god Construction, noiagtig tilpassede og vel udstoppede. For at ordne alt Dette, maa man have Tid, Leilighed og en Erfaring, som Expeditionscorpset havde manglet. Det hele Transportsystem var saa godt som improviseret. Desuden kræver disse Pakdyrs Ledelse besindige og villige Førere, hvilke ikke findes i en fransk Armee. Som en Følge af, at disse Fordringer ikke bleve opfyldte, havde Expeditionscorpset næsten i alle Bivouakker maattet efterlade udygtige Muulæsler, saa at man, ved Ankomsten til Tafna, havde 276 Muulæsler, som vare i en aldeles

ubrugelig Tilstand. General Bugeauds Plan, at medføre en Convoi, der tillod ham at holde Marken i 40 Dage, maatte derfor nu modificeres til 14 Dage. Mandskabets Tilstand var heller ikke den bedste; thi uagtet man ingen Saarede havde havt underveis, havde man dog et betydeligt Antal Syge, og i den forestaaende hede Aarstid kunde man vente, at disses Antal daglig vilde tiltage. De kolde og fugtige Nattebivouakker, efter en brændende Hede om Dagen, afkræftede Soldaterne og foraarsagede Febere; Varmeforandringen, fra om Morgenen Klokken 3 til om Middagen Klokken 12, var undertiden fra 7° til 38° (Centigrad), altsaa 31°. Man kunde derfor, efter al Rimelighed, ikke vente noget større Resultat af denne Expedition, end af nogen af de foregaaende. Af disse Grunde var det Generalen meget kjært, da Sidi-Amedi-Ben-Sikal den 25de Mai ankom til Hovedqvarteret, med Fredsforslag fra Abd-el-Kader. Generalen expederede ham Dagen efter tilbage til Emirens Leir, der var 6 Mile fra Tafna Leiren, i Retningen af El-Breg. Samme Aften kom han tilbage igjen, og den 27de afsendtes han atter til Abd-el-Kader, tilligemed General Bugeauds Adjutant, Capitain Eynard, og Major Frossard af Pariser-Nationalgarden, der fik Tilladelse af Generalen til at slutte sig til Toget. Emiren modtog den franske Udsending midt i sin Hær, siddende paa et Teppe foran sit Telt, som var det ene-

ste, der var opslaaet i Leiren. Efterat Capitain Eynard havde overgivet Abd-el-Kader Generalens Depecher, og givet de mundtlige Oplysninger, Emiren forlangte, blev der opreist et Telt for ham, hvori han tilbragte Natten og nød en særdeles udmærket Behandling. De franske Officierer havde her et ubehageligt Besøg af en Franskmand, ved Navn Moncel, der havde været Corporal, var deserteret til Abd-el-Kader og var bleven Araber. Denne Moncel havde paa den afskyeligste Maade gjort sig berygtet, ved, efter en Fegtning paa Metidja Sletten, hvor nogle Franskmænd bleve paa Valpladsen, at ridse sit blodige Navn, med sin Dolk, i en dræbt Landsmands Legeme *).

Dagen efter kom de Udsendte til Tafna, tilligemed nogle Emissairer fra Abd-el-Kader, blandt Andre Cabaylernes Chef Bouhameddin. Negociationerne gik nu rask fra Haanden, men da der vare forskjellige Puncter, hvorom Generalen ønskede selv at tale med Emiren, berammedes der en Sammenkomst mellem begge Chefer, til den 1ste Juni. Stedet til dette Møde skulde være et Par Mile fra den franske Leir.

Abd-el-Kader tilstod saaledes General Bugeaud, hvad han tidligere aldrig havde villet tilstaae General

---

*) I Slutningen af 1837 blev Moncel fangen ved Algier, og bødede med sit Hoved for sine Afskyeligheder.

Desmichels; men Aarsagen hertil var, at han ønskede at vise de store Troppemasser, han havde samlet om sig, og tillige, ved en personlig Samtale med Generalen, at kunne jevne alle de Vanskeligheder og forhindre alle de Mistydninger, som den sidste Fred havde givet Anledning til.

Den 31te Mai gav General Bugeaud Ordre til følgende Tropper, at de skulde holde dem marschfærdige til den næste Morgen Klokken 5, nemlig: 2 Bataillоner af hver Infanteriebrigade, hele Cavaleriet samt de 12 Bjerghaubitser, med behørig Ammunition, Alt i slagfærdig Stand. Resten blev tilbage til Leirens Forsvar. Abd-el-Kaders uforsonlige Fjende, den gamle Mustapha-ben-Ismaël, blev i Leiren, da han ikke vilde række Emiren nogen Vennehaand, hvilket Sagernes Stilling tydede paa, skulde være Hensigten med Marschen.

Den 1ste Juni, om Morgenen Klokken 5½, satte Tropperne sig i Bevægelse, og Klokken 9½ ankom man til Magta-el-Tafna (Tafnas Vadested), der var bestemt til Stedet for Sammenkomsten. Her traf man fire af Abd-el-Kaders Cavalerister med nogle Oxer, der bleve tilbudne den franske Armee, men ikke benyttede, da man ingen Kogeredskaber medbragte. Generalen opstillede Armeen i Slagorden paa den høire Tafna Bredde, og ventede i denne Stilling Emirens Ankomst. Denne bevægede sig imidlertid langsomt fremad; han havde en læn-

gere Vei at tilbagelægge end de Franske, og desuden hændte der sig i Løbet af Dagen en Begivenhed, som ikke bidrog til at lade ham paaskynde sin Marsch. Abd-el-Kaders Emissairer, der fulgte med den franske Armee, havde nemlig underveis forlangt at faae General Bugeaud i Tale, og havde overleveret ham et Brev, hvori Emiren med Vidtløftighed forespurgte sig om Betingelserne for adskillige Gjenstande, saasom Salget af Krudt, Vaaben o. s. v., som ikke nøiagtigt vare satte ud af hverandre i Udkastet til Fredsconditionerne, der allerede vare forsynede med Abd-el-Kaders Segl. Generalen, som besidder mere militair Energie end Taalmodighed og Besindighed til Underhandlinger, blev opbragt over de nye Vanskeligheder, der flere Gange havde reist sig, og svarede Emissairerne kort og fyndigt, at han var yderlig misfornøiet over de idelige Vanskeligheder, der bleve lagte ham i Veien fra Emirens Side; dersom denne ikke agtede at underhandle oprigtigt og aabent, og strax vilde fremkomme med alle sine Betingelser, da kom han (General Bugeaud) vel med et Corps, som ikkun bestod af Halvdelen af Armeen, men som dog var færdigt til strax at afgjøre deres Mellemværende, med Vaaben, hvortil Leiligheden var god. Efterat General Bugeaud havde givet Abd-el-Kaders Mænd dette Svar, vendte han sin Hest og fortalte denne Begivenhed høit til sin Generalstab, hvor man fandt hans Svar at være

en fransk General værdigt, og allerede glædede sig til, at Dagen ikke skulde gaae hen uden en alvorlig Dyst med Araberne. Saaledes laae den endelige Fred og et blodigt Slag tæt ved Siden af hinanden. Abd-el-Kaders Udsendinge holdt en liden Conference, efterat de havde modtaget General Bugeauds Svar, og satte derpaa deres Heste i Galop, for at naae Emiren og meddele ham, hvad der var foregaaet. Den franske Armee ventede imidlertid i 5 Timer ved Magta-el-Tafna, uden at øine det Mindste til Emiren og hans Armee. Endelig henimod Klokken 2 ankom nogle Arabere, som man de foregaaende Dage havde seet i Leiren; de fortalte, at Emiren nærmede sig i fredelige Hensigter og ikke var langt borte, men at han havde været syg, og var silde brudt op med sin Armee, der bevægede sig langsomt, — foruden andre deslige Undskyldninger. Generalen sendte sin Tolk forud, og der verledes adskillige Bud mellem den franske og arabiske Leir, uden at man gjensidig kunde opdage hinanden, formedelst Terrainets bjergige og imposante Natur, der ikke tillod nogen vid Udsigt. Henimod Klokken 5 begyndte Generalen at frygte for, at han ganske skulde gaae Glip af det berammede Møde; han begav sig derfor i Forveien, med en Escorte af 20 Officierer. Et nyt Bud fra den arabiske Hær opfordrede Generalen til at fortsætte sin Marsch, og underrettede ham om, at han snart vilde

stode paa Abd=el=Kader. Paa denne Opfordring vedblev Generalen at marschere, Fod for Fod, frem i Terrainet med sin lille Escorte, indtil han var over en halv Miil borte fra sin Hær. Da ankom Scheiken for Cabaylerne omkring Tafna, Bouhameddin, og meldte Generalen, at hans Herre befandt sig bag en lille Høide, som han betegnede med Haanden. Paa dette Punct udvidede Synskredsen sig betydeligt, og man saae nu hele Abd=el=Kaders Hær, opmarscheret i lange Linier paa vidtudstrakte Høider. Generalen fulgte Bouhameddins Vink og havde neppe naaet Spidsen af den betegnede Høide, før en Masse arabiske Cavalerister kom ham imøde. Det var Abd=el=Kader, i Spidsen for 150 Scheiker og Marabuter.

General Bugeaud befandt sig i dette Øieblik aldeles adskilt fra sin Armee, hvis yderste Poster man neppe øinede i Baggrunden paa de fjerne Bjergtoppe; han var derimod saa godt som midt inde i den arabiske Hær. En saadan Stilling var noget Usædvanligt for en fransk General i Nordafrika, hvor man ikke var vant til at nyde Arabernes Gjestfrihed, og hvor man heller ikke altid selv havde viist sig som en god og ordholden Gjest. Generalen yttrede sit Mishag over denne Stilling, hvorpaa hans Generalstabschef, Oberst Maussion, opfordrede Generalens Følge til at holde Pisto=

lerne færdige og, paa første Tegn til Forræderi, Alle at skyde paa Abd-el-Kader.

Emiren og hans Omgivelse frembød et høist imponerende Skue. De arabiske Chefer havde alle et krigersk og værdigt Udseende; deres mørke, alvorlige, magre Ansigter klædte godt til de orientalske hvide Drapperier. Deres Hestes Skjønhed og den Færdighed og Anstand, hvormed de førte dem, vare især paafaldende. Abd-el-Kader holdt nogle Skridt foran de Andre, paa en sort Hingst af udmærket Skjønhed. Han nærmede sig General Bugeaud, idet han satte sin Hest paa Bagdelen og lod den gjøre nogle voldsomme Spring fremad; paa samme Tid holdt sex af hans Huusfolk eller Slaver fast i hans Saddeltøi, og et Musikcorps, som spillede den monotone arabiske Musik, dandsede bag efter hans Hest. Saasnart General Bugeaud saae, at Emiren kom ham imøde, satte han sin Hest i Galop, og da han var ankommen foran ham, spurgte han ham om han var Abd-el-Kader? Paa det bejaende Svar rakte Generalen ham Haanden, og derpaa fulgte de gjensidige Høflighedsytringer, som Emiren rask afbrød ved at stige hurtig af Hesten, understøttet af sine Folk, hvorpaa han satte sig paa Jorden med Benene overkors. General Bugeaud steg ligeledes af Hesten og satte sig ved Siden af Emiren, med Tolken foran sig. Fredstractaten blev nu fremdraget og hvert enkelt Puuct taget under Over-

veielse. Med Hensyn til Salg af Krudt, Vaaben og Krigsfornødenheder, da bestemtes der, at Emiren til de gængse Fabrikpriser skulde kunne erholde Alt, hvad han heraf ønskede tilkjøbs af Frankrig. Tlemecens Rømning af de Franske kom dernæst under Discussion; Emiren holdt meget paa, at denne vigtige Plads snarest muligt blev ham overleveret, og yttrede det Ønske, at Generalen strax skulde lade den rømme. Herpaa svarede General Bugeaud, at dette ikke kunde skee, førend de Franskes Konge havde ratificeret Fredstractaten, og at der hermed omtrent vilde medgaae tre Uger. Generalen spurgte Emiren om han kunde indestaae for, at den lille Garnison ved Tlemecens Rømning frit kunde marschere til Oran, eller til hvilketsomhelst andet Bestemmelsessted. Dette indrømmede Emiren, og lovede at medgive Besætningen en Escorte. Abd-el-Kader yttrede, at han havde ønsket at underhandle med de Franskes Konge selv, for at give Freden større Garantie, thi han beklagede meget at han havde seet, at det, som den ene franske General havde afsluttet, var blevet brudt af den Anden; saaledes havde General Trezel brudt den Fred, Emiren havde afsluttet med General Desmichels. Generalen svarede dertil, at Fredsacten skulde blive forelagt de Franskes Konge til Ratification, og at dette var en tilstrækkelig Garantie for dens Overholdelse. Paa General Bugeauds Forlangende angaaende Gids-

ler, svarede Emiren at han ingen Saadanne vilde stille, med mindre de Franske ogsaa vilde underkaste sig den samme Betingelse. „Desuden,“ tilføiede han, „ere Arabernes Sæder og Love Eder den bedste Garantie for „Fredens Overholdelse; thi disse byde os, at holde „ubrødeligt hvad vi forpligte os til, og jeg har endnu „aldrig brudt mit Ord.“

Emiren yttrede fremdeles at han haabede, at tilfældige og ubetydelige Hændelser ikke skulde bevirke noget Skaar i Fredsunderhandlingerne, og at hvis for Exempel enkelte, isolerede Franskmænd skulde blive dræbte, da kunde han ikke være ansvarlig derfor, ligesom han, paa sin Side, heller ikke vilde lægge Mærke til, om de Franske paa deres Marsch skulde ødelægge eller afbrænde en enkelt af Arabernes Kornmarker. Tilsidst yttrede General Bugeaud at han havde haabet, at begge Armeer kunde have nærmet sig hinanden mere ved dette Møde, og saaledes have fraterniseret. Hertil svarede Emiren undvigende, at det vilde ogsaa have været ham kjært, hvis det ikke havde været saa silde paa Dagen.

Den hele Conference varede Noget over en halv Time, i hvilken Tid begge de Underhandlendes Følger holdt i en Halvcirkel, hver 30 Skridt bag deres Chef. Der iagttoges den dybeste Taushed, overeensstemmende med Sammenkomstens Vigtighed.

De Følelser, der ved denne Leilighed bevægede sig i Arabernes Sjæle, syntes at afpræge sig i deres alvorlige, udtryksfulde Ansigter. Den hele Handling var af megen Betydning for de arabiske Stammechefers og Patriarkers Stilling i Landet. Den opgaaende arabiske Nationalitet skulde ved denne Leilighed ligesom paany anerkjendes, det patriarkalske, uafhængige, undertiden anarchiske Stammeforhold skulde lide betydelige Indskrænkninger, den høieste Magt skulde lægges i en udkaaret Fyrstes Haand, og Fredens rolige Sysler skulde træde istedetfor Krigens ødelæggende Haandværk.

I den franske Generals Følge bevægede sig ikke slige vigtige, nationale Interesser. En vis determineret, militair Holdning iagttoges ikkun af de Franske. Man overlod sig forresten ganske til Betragtningen af det Pittoreske og Eiendommelige ved den hele Scene. Man fandt det eventyrligt, at man var 40 Mile inde i Afrika, foran den unge, berømte Emir og omringet af Atlasbjergenes og Ørkenens stolte Herskere, der kort forhen havde været de Fjender, man var kommen for at bekæmpe.

Under denne Sammenkomst var Abd=el=Kaders Ven og Fortrolige, Ben=Arasch, hele Tiden tilfods ved Siden af Emiren, og vovede endog een Gang at lade sin Stemme høre, da Talen var om Tlemecens Rømning, som han vidste var Emiren saa magtpaaliggende.

Ben-Nouna, Emirens øverste Hærfører, holdt sig, ifølge sin Stilling, Noget bagved Ben-Arasch; men da Cabaylchefen Bouhammeddin vilde nærme sig tilhest, [illegible]tede Emiren et Blik til ham, hvorpaa denne i et Nu rev sin Hest tilbage i de andre Chefers Række. Alle Arabernes Øine vare alene henvendte paa Abd-el-Kader; den Ærefrygt, hans Omgivelse viser ham, er aldeles orientalsk.

Abd-el-Kaders Udvortes er mere interessant, end smukt. Han er af Middelstørrelse og fiin af Bygning. Hans Ansigt har et ungdommeligt Udtryk, som staaer i en paafaldende Modsætning til dets meget alvorlige Træk og blege Farve. Hans smukke, kloge Øine ere ikke saa mørke som Arabernes ialmindelighed ere; hans Skæg ere ikke rigt, men mørkt, hans Hænder ere smaa og paafaldende hvide — en Skjønhed, de fornemme Arabere sætte megen Priis paa, — han bærer Hovedet lidet paa den venstre Skulder, hans Smiil, som er sjeldent, er meget behageligt. Det hele Physiognomie er aandrigt og gjør et behageligt Indtryk; det har et vist Anstrøg af Hellighed, der kunde synes paataget. Præget af det Geistlige, nemlig af Abd-el-Kaders Stilling som Marabut, træder derfor langt tydeligere frem, end Præget af hans Stilling som Kriger. Man har ikke havt Uret i at sammenligne ham med de Portraiter, som Traditionen har overleveret os af Christus. Abd-el-Kaders

Dragt var yderst simpel, ganske som den simple Arabers, uden nogensomhelst Prydelse eller Tegn paa Udmærkelse. Han bar en sort Bernus over en hvid. Hans Vaaben og Hest var det Eneste, hvorpaa man kunde see at han var en Hovding.

Denne med saamegen Aand begavede Mand, har ikke forsmaaet at uddanne sine legemlige Færdigheder; han forer sine Vaaben og styrer sin modige Stridshest til Fuldkommenhed. Hans Bevægelser ere frie og lette; de mange forskjellige Stillinger i Livet, i hvilke han har befunden sig, saavelsom en hoiere, religios Folelse, hvoraf han er gjennemtrængt, gjor at han, i ethvert Forhold, viser sig simpel og naturlig.

Efterat Conferencen var endt, reiste forst General Bugeaud sig, og der verledes endnu nogle Ord medens Abd-el-Kader blev siddende. Endelig rakte Generalen ham Haanden, for at lofte ham op, hvorpaa Emiren hævede sig med et Smiil og besteg sin Hest, understottet af sine Slaver; han drog hurtig bort med Musik og Dands, ligesom han var kommen. Saasnart Abd-el-Kader vendte Ansigtet mod sine Tropper, blev han af de Nærmeste modtaget med et jublende Hyldestskrig, der gjenlod fra alle de Bjerge, som hans Hær var opstillet paa. Himmelen syntes at ville foroge det Hoitidelige og Imposante ved denne Scene; thi i det

Samme lød et langt, drønende Tordenskrald, hvis Echo fra Bjergene gjorde en høitidelig Virkning.

General Bugeaud satte sig ligeledes strax tilhest, og nærmede sig sin Stab med de Ord: „Comme il est fier, l'Emir!“ Forinden han drog bort, betragtede han endnu nogle Dieblik den arabiske Hær. Denne kunde ialt beløbe sig til 8 eller 9000 med Flinter bevæbnede Cavalerister, der vare rangerede paa eet Geled langs med Bjergene, og indtoge over een Miil i Udstrækning. Desuden vaiede der fra flere Bjergtoppe store grønne og røde Standarter, som Masser af Krigsfolk, Bagage, Kameler o. s. v. vare samlede omkring. Paa een af Høiderne saae man Folk i røde Kapper, (Bernuser), som man antog for maroccanske Krigere. Det var saaledes øiensynligt, at Abd-el-Kaders Velynder, Keiser Abderramann af Marocco, vedblev at understøtte ham, uagtet alle Frankrigs gjentagne Modforestillinger. Den hele Scene tog sig yderst malerisk ud; Aftensolen brød frem mellem Tordenskyerne og kastede sine sidste Straaler paa den vidt udstrakte Bjergegn, der blev oplivet af disse talrige Krigerskarer, som satte sig i Bevægelse og droge bort i forskjellige Retninger, paa et Vink fra den Eneste, der ved sin Aandskraft havde gjort sin Villie til deres Alles.

I den franske Armee ventede man imidlertid, i en vis Spænding, paa den høistcommanderende Generals

Tilbagekomst. Man havde, med et uroligt Blik, seet ham begive sig midt ind i den fjendtlige Hær, fulgt af en ringe Escorte; man foreslog, at sende et Cavaleriregiment efter ham til Understøttelse, men den sindige og kloge General Laidet, der commanderede i General Bugeauds Fraværelse, modsatte sig denne Forholdsregel, som allersnarest vilde have bidraget til, at udsætte Generalens personlige Sikkerhed for Fare. Den Stolthed og Selvbevidsthed, som Abd-el-Kader og Araberne følte, ved at see de Christnes General begive sig, med nogle faa Officierer, midt ind iblandt dem, alene i Tillid til Muselmændenes Tro, var, under disse Omstændigheder, den bedste Garantie for Generalens Sikkerhed.

Det franske Armeecorps kom først ud paa Natten tilbage til Tafna Leiren.

Den 3die Juli blev Generalens Adjutant, Capitain Eynard, afsendt til Frankrig paa Dampskibet le Sphinx med Fredstractaten, der senere blev ratificeret og indeholder følgende Bestemmelser.

1ste Artikel. Emiren Abd-el-Kader anerkjender Frankrigs Souverainitet i Afrika.

2den Artikel. Frankrig forbeholder sig, i Provindsen Oran: Mostaganem og Massagran samt deres Territorium, Oran og Arsew; dernæst det Gebeet, der mod Øst er begrændset af Floden Macta og dens Moradser, mod Syd af en Linie, dragen fra de

ovenomtalte Moradser, igjennem den sydlige Bred af Søen Sebga og forlænget til Oved-el-Maleh (Rio-Salado), i Retning af Sidi-Said, og herfra til Havet, saaledes at alt det Terrain, som findes indenfor denne Omkreds, bliver franskt Territorium.

I Provindsen Algier forbeholder Frankrig sig: Algier, Sahel, Metidja Sletten, der mod Øst begrændses af Floden Qued-el-Khadra og derover, mod Syd af den første Bjergkjede af det lille Atlas, indtil Chiffa Floden, deri indbefattet Blida og dens Territorium, mod Vest af Chiffa, indtil Bøiningen ved Massafran og derfra i lige Linie indtil Havet, indesluttende Coleah og dens Territorium; saaledes at alt det Terrain, som befindes indenfor denne Omkreds, bliver franskt Territorium.

3die Artikel. Emiren regjerer i Provindserne Oran, Tittery og i den Deel af Provindsen Algier, som ikke er indbefattet i de under den 2den Artikel betegnede Grændser.

Han tør ikke trænge ind i nogen anden Deel af Regentskabet.

4de Artikel. Emiren skal ingen Autoritet have over de Muselmænd, som ville beboe det Territorium, Frankrig har forbeholdt sig; men disse kunne frit flytte hen paa det Territorium, som Emiren bestyrer, ligesom ogsaa Indvaanerne paa Emirens Territorium efter Godtbefindende kunne nedsætte dem paa det franske Gebeet.

5te Artikel. De Arabere, som leve paa franskt Territorium, kunne frit og ubehindret udøve deres Religion. De kunne bygge Moskeer og i enhver Henseende følge deres Religionsceremoniel, under deres geistlige Chefers Autoritet.

6te Artikel. Emiren forpligter sig til at levere til den franske Armee: 30000 oranske Fanek Hvede, 30000 Fanek Byg og 5000 Oxer. Denne Leverance ydes i tre Afdelinger, hvoraf den første skal finde Sted i Tidsrummet fra den 1ste til den 15de September 1837, og de to andre med et Mellemrum af tvende Maaneder.

7de Artikel. Emiren kan i Frankrig kjøbe Krudt, Svovl og Vaaben, saa Meget, som han behøver.

8de Artikel. De Couroúglier, som ville forblive i Tlemecen eller andensteds, beholde deres derværende Eiendomme og skulle behandles ligesom Hadarerne. De, som ville trække sig tilbage paa franskt Territorium, kunne frit sælge eller bortforpagte deres Eiendomme.

9de Artikel. Frankrig overlader Emiren Raschgoun,*) Tlemecen og Meschouaren samt de Kanoner, som forhen fandtes i dette Citadel. Emiren forpligter sig til, at lade

*) Araberne kalde Sandfladen ved Tafnas Udløb Raschgoun, der ikke maa forvexles med Øen af samme Navn.

alle de Effecter, Krigs-, Ammunitions- og Provisions-Forraad, som Garnisonen i Tlemecen er i Besiddelse af, transportere til Oran.

10de Artikel. Handelen skal være fri mellem Araberne og Franskmændene, hvilke gjensidigen kunne bosætte sig paa hverandres Territorium.

11te Artikel. De Franske skulle respecteres hos Araberne, ligesom Araberne hos de Franske. De Gaarde eller Eiendomme, som franske Undersaatter besidde, eller maatte komme Besiddelse af, skulle sikkres dem. De kunne frit drage al lovlig Fordeel af disse, og Emiren forpligter sig til at erstatte den Skade, som Araberne maatte tilføie dem.

12te Artikel. Forbrydere, som tage deres Tilflugt til fremmedt Territorium, skulle gjensidigen udleveres.

13de Artikel. Emiren forpligter sig til, ikke at afstaae noget Punct af Kysten til hvilkensomhelst Magt, uden med Frankrigs Samtykke.

14de Artikel. Regentskabets Handel kan ikkun drives ved de Havne, som Frankrig har besat.

15de Artikel. Frankrig kan underholde Agenter hos Emiren og i de Byer, som ere under hans Bestyrelse, for at disse kunne tjene til Mæglere i de Handelsstri-

digheder eller andre Tvistigheder, som kunne opstaae imellem de franske Undersaatter og Araberne.

Emiren har samme Ret, i de franske Byer og Havne.

Tafna, den 30te Mai 1837.

General Bugeauds Segl. Abd-el-Kaders Segl.

Foruden de i denne Tractat officielt meddeelte Freds-artikler, afgjordes endnu underhaanden nogle enkelte Bestemmelser. Saaledes skulde de Fanger, som General Bugeaud havde gjort i Fegtningen ved Sikkack, den 6te Juli 1836, udleveres til Abd-el-Kader. De ankom den 3die Juni til Oran, hvorfra de bleve førte videre ind i Landet til Emiren. Dernæst stipuleredes, at Abd-el-Kader skulde give General Bugeaud en Present af 200,000 Franker, hvoraf Generalen havde bestemt Halvdelen til Veiene i det Departement, hvorfra han er Deputeret, og Halvdelen til sine nærmeste Omgivelser. Denne Bestemmelse kom dog ikke til Udførelse, da Generalen ikke erholdt Autorisation, af det franske Ministerium, til at imodtage Presenten.

Det er unegteligt, at den afsluttede Fredsact tilsyneladende indeholder adskillige, for Frankrig fordeelagtige Bestemmelser, især med Hensyn til Handelen, hvilke ikke fandtes i Fredsslutningen mellem Emiren og General Desmichels, den 26de Februar 1834; men det viste sig senere, at disse Fordele især grundede sig paa Misfor-

staaelser, som en Følge af mangelfulde Oversættelser og Udtydninger af Fredsartiklerne, som Abd-el-Kader forklarede paa sin Maade og de Franske paa deres. Den Souverainitet, som Frankrig, ifølge Fredsactens første Artikel, havde forbeholdt sig i Afrika, synes ikke aldeles at stemme med Aanden i de følgende Artikler; Tiden viste ogsaa, at dette var begrundet i en Misforstaaelse, og at Abd-el-Kader paa ingen Maade ansaae sig for at staae i noget Afhængighedsforhold til Frankrig.

I det Hele taget synes Fredsslutningen ikke at være affattet efter et, for de fransk-algierske Besiddelser i deres hele Omfang, gjennemgribende System; thi hvorledes kunde man vel bringe det ind under et saadant, at man i een Provinds (Oran) forlader det indre Lands vigtigste Stad (Tlemecen), paa samme Tid, som man i en anden Provinds (Constantine) besætter det indre Lands vigtigste Stad (Constantine). Enten maatte man overalt opgive de mange isolede, kostbare Puncter, eller ogsaa overalt haandhæve dem.

Med Hensyn til Betegnelsen af Grændserne for det til Frankrig afstaaede Territorium, da var der heller ikke anvendt den Nøiagtighed og Grundighed, som en Gjenstand krævede, der saa let kunde give Anledning til nye Stridigheder, hvilket Tiden ogsaa viste. Den for sin Frugtbarhed saa bekjendte Slette Meleta, Syd for Søen Sebga, blev saaledes ganske afstaaet til Abd-el-Kader,

skjøndt dette Land, fra umindelige Tider, havde været den vigtigste Velstandskilde for Frankrigs eneste arabiske Allierede, Stammerne Douer og Zmela. Disse bleve herved tilbagetrængte paa det hærjede og ødelagte Gebeet, i Orans Omegn. Det undgik endvidere General Bugeauds Opmærksomhed, at han ikke havde forbeholdt Frankrig Veien mellem Stæderne Arsew og Mostaganem, hvorved denne sidste Stad kom til at ligge som et, fra det øvrige franske Territorium aldeles afsondret Punct. At Emiren derimod, paa sin Side, nøiagtig havde studeret Fredsacten, og agtede at overholde den punctlig, viste sig allerede i Begyndelsen af Juni Maaned, faa Dage efter General Bugeauds Tilbagekomst til Oran. Generalen havde nemlig isinde, at begive sig til Mostaganem med en ringe Escorte; men han havde neppe tilbagelagt nogle faa Timers Marsch, førend han indhentedes af et Ilbud fra Emiren, som altid var underrettet om hvad Generalen foretog sig, og som nu lod ham minde om, at han ikke med væbnet Magt skulde betræde det arabiske Territorium omkring Macta Floden, hvor, som Emiren foregav, der havde leiret sig et stort Antal bevæbnede Arabere af de nærmeste Stammer, thi han kunde ikke indestaae for Følgerne, i det Tilfælde at Generalen betraadte deres Territorium. General Bugeaud, der først havde besluttet, ikke at agte paa Emirens Vink, fandt det ved nøiere Overlæg raa-

deligst at opgive Touren, og vendte tilbage til Oran, efter blot at have besøgt Arsew og gjort sig bekjendt med den egentlige Grændse. Følgen deraf var, at de Franske ikke mere kunde komme tillands til Mostaganem, uden Emirens udtrykkelige Tilladelse.

Den stadige Fuldbyrdelse af Fredstractaten tilkom for Fremtiden Generalgouverneuren i Algier, Grev Damremont. Denne General havde, med Skinsyge og Misfornøielse, seet General Bugeauds uafhængige Virken i en af Regentskabets Provindser, og viste sig derfor ikke meget virksom i at fremme de af General Bugeaud ordnede Forhold. Visselig var det ingen heldig Forholdsregel, at sende en af Generalgouverneuren uafhængig General fra Paris, for at han skulde gjøre Expeditioner i Regentskabet, slutte Fred og bestemme det franske Gebeets Grændser rundt om Generalgouverneurens Residents. General Damremonts Fald ved Constantine, den 12te October 1837, var derfor ikke ugunstigt for Vedligeholdelsen af det afsluttede fredelige Forhold i det Vestlige.

Marechal Valée tiltraadte Gouverneurposten, med den bedste Villie til at haandhæve Tractaten til Tafna, men indsaae strax Nødvendigheden af, at indlede nye Underhandlinger med Emiren, angaaende den nøiagtigere Udtydning af forskjellige Bestemmelser i samme. Forresten henvendte Marechal Valée næsten hele sin Opmærk-

somhed paa den nye Erobring, der havde været Aarsagen til hans Lykke, og hvor der ogsaa vare Vanskeligheder nok at beskæftige sig med.

Abd-el-Kader benyttede Freden med de Franske, til at grundfæste og udvide sin Magt i det Indre af Landet. I Tlemecen opholdt han sig i længere Tid, for at ordne det Chaos, som Krigen havde styrtet denne Stad i. Han udbedrede Meschouaren, opbyggede Husene, befolkede Staden paany og søgte atter at gjøre den til det vigtige Punct, som den ved sin Beliggenhed egnede sig til at være.

Paa den franske Grændse vedbleve endnu ofte Fjendtligheder, især af nogle Stammer i Omegnen af Medea. Abd-el-Kader søgte at bringe dem til Rolighed. Dog er man, selv i den dybeste Fred med Araberne, aldrig fuldkommen fri for mindre, partielle Angreb og Streiftog, hvilket er en Følge af den Uafhængighedstilstand, hvori de forskjellige Stammer leve. Abd-el-Kader lod sin Broder, Sidi-Mustapha, afsætte fra hans Post som Bey i Medea, formedelst hans slette og letsindige Opførsel, og udnævnte i hans Sted El-Barkani. Man seer heraf, at han ikke engang skaanede sine nærmeste Slægtninge, naar det gjeldte Haandhævelsen af Orden og Retfærdighed.

Ifølge Fredsacten skulde Abd-el-Kader afsende en Consul eller Oukil til Oran; denne Post betroedes til

Hadji=el=Habib=ben=el=Mohour. De Franske sendte fra deres Side ogsaa en Consul til Emiren, nemlig Major Menouville, der, den 27de September, ankom tilligemed en Læge og en Tolk til Mascara, hvor Consulen blev særdeles vel modtaget og fik et eget Huus til Beboelse.

I Slutningen af September Maaned foretog Abd=el=Kader et Tog paa 14 Dage, til det Sydlige af Tittery og mod Ørkenen Sahara. Efterat denne Expedition var tilende, begav han sig til Tegedempt, hvorfra han udstedte en Bülletin, der sendtes til hans Oukil i Oran, saavelsom til de arabiske Gouverneurer i Tlemecen og Mascara. Oukilen i Oran kundgjorde denne Bülletin for General Bugeaud, som derved skulde gives en stor Idee om Emirens Indflydelse blandt Araberne. Det Vigtigste deraf var Følgende.

„Emiren drog med talrige Tropper mod Landet „Diafara, omtrent 25 Mile Syd for Mascara. Ved „hurtige Marscher har han overrumplet Stammerne, „der strax underkastede sig, idet de hver sendte en Hest „til Tegn derpaa. Emiren opholdt sig i to Dage paa „deres Territorium og lod dem contribuere 100 Heste, „hvorpaa han efterlod Califen Sidi=Hadji=Mustapha i „Landet, og selv drog videre med Massen af Hæren. „Derpaa drog han henimod Sahara, til Stammerne Ouled=„Aïad og Ouled=Akrad, hvor alle Araberne fra det In=„dre og fra Aïn=Madi samle sig for at kjøbe Korn.

„Ved lange og hurtige Marscher bleve Stammerne „overalt overrumplede, og saa pludselig angrebne, at de „ingen Modstand gjorde. Emiren bød sine Tropper, at „standse med Plyndringen og at respectere Qvinderne, ved „hvilken Ædelmodighedshandling han vandt Araberne, „der alle underkastede sig. Derpaa udspredtes naadi„ge Proclamationer i forskjellige Retninger, og de for„hen nævnte store Stammer underkastede sig alle, og lo„vede at betale Aschouar for de fem forløbne Aar. Ved „at forlange Oplysning om Størrelsen af Arabernes „Eiendomme ved Orkenen Sahara, bragte man i Er„faring at de besadde de 12000 Kameler. Emiren „forlangte 1200 af disse, hvilke strax bleve ham til„staaede. Han har desuden medtaget de vigtigste Che„fer, som Gidsler. Da han derpaa begav sig Sønden „for Medea, kom Landets Calif ham imøde med sine „Tropper, og forenede sig med hans Armee."

Abd-el-Kader fandt det fornødent, ogsaa at have en Agent i Algier, og udnævnte derfor, i October 1837, de forenede nordamerikanske Staters Consul i Algier, Hr. Garavini, til sin Oukil.

De Franskes Consul hos Emiren, den for sin Dygtighed som Militair almindelig agtede Major Menouville af det 47de Infanterieregiment, blev i Mascara betagen af en saadan Aandsforstyrrelse, at han dræbte sig selv i Vanvid, den 24de October, efter først at have

skudt sin Tolk, Hr. Zaccar. Menouville havde, i længere Tid, befunden sig i en irritabel Sindsstemning, der bebudede en Sygdom. Han indbildte sig, at Mascaras Indvaanere stræbte ham efter Livet, fordi Abd-el-Kaders eneste Søn var død under den franske Læges Kuur. Da han endelig fik Efterretning om, at det 47de Regiment havde deeltaget i Stormen paa Constantine, brød hans Sygdom ud med Heftighed og kastede sig paa Hjernen. „Min Bataillon har bedækket sig med Hæder," udraabte han i et saadant Anfald af Raseri, „og jeg har ikke kunnet anføre den!" Kort efter udførte han den ovenomtalte fortvivlede Handling. Tolken Zaccar var han opbragt paa, fordi han troede at denne udspionerede hans Handlinger, og gjorde Indberetninger om ham.

Saasnart General Bugeaud havde faaet Efterretning om denne Begivenhed, sendte han Chefen for sin Generalstab, Oberst Maussion, til Mascara, for at bringe de franske Anliggender i Orden.

General Bugeaud forblev i Oran indtil Begyndelsen af December Maaned 1837, for, som han haabede, at see Frugterne af den Fred, han havde afsluttet. Forinden hans Afreise fik han udvirket, at Douerernes Høvding, den gamle Mustapha-ben-Ismaël, blev udnævnt til fransk General, en Værdighed, som man ikke havde ventet at en Araber nogensinde vilde kunne opnaae, men

som dog Ingen turde erklære ham uværdig til, da saavel hans Talent, som den militaire Assistance, hans Krigere havde ydet under de forskjellige Expeditioner, vare almindelig anerkjendte. Man erindrede sig ved denne Leilighed, at Marechal Clauzel, da han en Dag, paa Expeditionen til Tlemecen, var i ondt Lune over hans egne Generalers Bevægelser, pegede paa Mustapha og hans Neveu, El-Mzary, og, idet han roste deres Marsch, udraabte: „Voilà de vrais généraux!"

I November Maaned afsendte den franske Regjering forskjellige rige Foræringer til Emiren, bestaaende i en Sabel, et Gevær, et Par Pistoler og et Kaffeservice. Capitain Eynard, General Bugeauds Adjutant, overbragte disse Gaver til Mascara, til Abd-el-Kader, af hvem han igjen ved Afreisen fik en prægtig Hest.

Man søgte saaledes tilsyneladende at vise hinanden gjensidig Opmærksomhed; men Freden tilveiebragte alligevel ikke det Samqvem og den venskabelige Forbindelse, som Stifteren af Freden til Tafna havde ventet at oprette mellem Franskmændene og Araberne. Heelt anderledes havde Forholdene været efter Freden mellem Abd-el-Kader og General Desmichels; da herskede der gjensidig Tiltro og Sikkerhed i Provindsen, og Handelsinteressen havde snart tilveiebragt et livligt Samqvem.

I Begyndelsen af Januar Maaned 1838 begav Abd-el-Kader sig til Medea, og derfra mod Hamza,

med en Armee af omtrent 5000 Mand, hvoraf 1800 vare besoldede Zouaver og 600 Spahis, som han havde ladet bevæbne med Sabler, hvilke de dog endnu ikke ret forstode at bruge. Han rykkede frem til Fortet Hamza, i Nærheden af et Bjergpas, kaldet Jernportene, der adskiller Provindserne Algier og Constantine; her søgte han at indkræve Aschouar af alle de arabiske Stammer, for de forløbne fem Aar. Stammen Oved-Zeitoun, der negtede ta betale, blev tvungen med Magt og afstraffet. Ved Hamza lod han sin Oukil, Garavini, komme til sig fra Algier, for nærmere at tale med ham om de franske Anliggender. Garavini begik den Uforsigtighed, ikke at underrette Generalgouverneuren om sin Reise, og fremstillede sig desuagtet for Abd-el-Kader paa en officiel Maade, i den nordamerikanske Consulatuniform. Dette, i Forening med Jøden Ben-Durands Bagvaskelser, bidrog til at Generalgouverneuren udvirkede, at hans Function som nordamerikansk Consul blev ham frataget, og at han blev bortviist fra Colonien. Den snedige Ben-Durand fik, efter denne Begivenhed, Abd-el-Kaders Affairer fuldkommen ihænde.

Ved Efterretningen om at Abd-el-Kader nærmede sig, opstod der en ængstelig Bevægelse blandt de Arabere, der beboede det franske Territorium omkring Algier. Generalgouverneuren fandt sig, som en Følge heraf, foranlediget til at lade General Rulhières rykke i Mar-

ken og indtage en Stilling, mellem Oved-el-Khadra og Hamis. Disse vare de første Relationer, som den nye Generalgouverneur havde med Abd-el-Kader, og de synes just ikke at tyde paa, at han havde den største Tillid til Emiren, eller til Freden til Tafna.

Abd-el-Kader tog sit Vinterqvarteer i Medea, og udstedte herfra adskillige Befalinger, som sigtede til Forandring i Beylikkernes Administration. Beyen af Miliana, Sidi-Mahomed, udnævntes til Bey af Medea, og El-Barkani, Bey af Medea, forflyttedes til Cherchel. I Miliana indsattes en Paarørende af Emiren, i Mascara hans Broder og i Tlemecen Ben-Nouna.

Conditionerne ved Freden til Tafna vare imidlertid ikke alle opfyldte. De Franske havde endnu ikke besat Belida og Coleah, og Emiren havde standset med Betalingen af de stipulerede Krigsomkostninger; det lod endogsaa til at der, med Hensyn til Grændserne omkring Algier, vilde reise sig adskillige Stridigheder, hvilke tildeels havde sin Grund i de forskjellige Sprog, hvori Fredsacten var affattet, saaledes at hver Part forklarede Grændserne paa sin Maade. Dette kunde nu enten ligge i en Feil fra Tolkenes Side, eller ogsaa i Mangel paa nøiagtig topographisk Kundskab fra Fredssluttернes Side, hvilket Tractatens Affatning har afgivet mere end eet Exempel paa. Med Hensyn til Handelsfriheden, da fulgtes heller ikke Tractatens Ord efter den franske Text,

thi Abd-el-Kader forbød sine Arabere at sælge de Franske nogle af de væsentligste Nødvendighedsartikler, saasom Heste, Qvæg o. s. v. Desuagtet fordrede de arabiske Consuler i de franske Byer, at Fredsconditionerne paa det Strengeste skulde overholdes, hvorimod den franske Consul i Mascara havde liden eller ingen Indflydelse. Den Stilling, Abd-el-Kader indtog, var derfor i Virkeligheden saaledes, at det snarere syntes, at de Franske stode i et Afhængighedsforhold til ham, end omvendt.

Abd-el-Kader troede at forøge sin egen og sin Nations Anseelse, ved at sende et Gesandtskab til Paris. Hans Fortrolige, den kloge Ben-Arasch, der tidligere havde været bestemt til en lignende Mission, erholdt dette Hverv, og afgik den 3die Marts fra Algier, med rige Foræringer til de Franskes Konge. I Paris blev Ben-Arasch og hans Følge særdeles vel modtagne, saavel af hans Majestæt som af Ministrene. Efter et Ophold i Frankrigs Hovedstad, af henved 3 Maaneder, vendte han tilbage til Afrika, ikke uden at have stiftet adskillige vigtige og nyttige Forbindelser, og i det Hele taget veltilfreds med den Ære, der var bleven hans Herre viist i hans Person. Under Emirens Vinterophold i Medea, fattede han den Plan, ogsaa at udbrede sit Herredømme til det Østlige af Regentskabet. Han lod et Partie af sine Tropper, under El-Barkani, gjøre et Indfald i det Sydlige af Provindsen Constantine. Her kom den, under

Navn af „Slangen fra Orkenen", bekjendte El-Ferhat hans Tropper imode, med nogle hundrede Cavalerister, og forenede sig med dem. Det var den samme Partiegænger, der, kort efter Constantines Erobring, indfandt sig ved denne Stad med en stor Hob Krigere, da han saae at Staden var erobret, og foregav at han var kommen for at hjælpe de Franske, af hvem han ogsaa blev særdeles vel modtaget.

El-Barkani vedblev sit Tog langt ind i Provindsen, og tog Retningen mod Staden Biscara. Overalt underkastede Araberne sig, og betalte Aschouar. De Scheiker, der frivilligen hyldede Abd-el-Kaders Herredomme, fik røde Bernuser i Foræring. Den franske General Négrier, der commanderede i Constantine, rykkede paa samme Tid ogsaa i Felten, og da Achmed-Bey, i Spidsen for en Deel Cabayler og sine lønnede Courouglier, endnu holdt sig i den østlige Deel af Provindsen, saa var det ulykkelige Land for Øieblikket hærjet af tre forskjellige Partier.

I Slutningen af Mai vendte El-Barkani tilbage til Medea, med et rigt Bytte. I Løbet af Foraaret 1838 satte de Franske sig i Besiddelse af Stæderne Belida og Coleah, hvis Indvaanere næsten alle forlode deres Hjem, ved den franske Armees Nærmelse, og droge til Medea med deres Eiendomme. Stridighederne om Grændse-

skjellet mod Østen og imod Hamza, forbleve endnu fremdeles uafgjorte.

Fra Medea drog Emiren til Tegedempt, hvor han gjorde Forberedelser til en betydelig Expedition imod Staden Aïn-Madi, der er beliggende Sønden for Algier, over to Mile inde i Landet. Den 11te Juni 1838 forlod han atter Tegedempt, i Spidsen for næsten hele sit besoldede Infanterie, som han nu havde forøget indtil 2500 Mand. Han medførte desuden en Morteer fra Tlemecen, samt een stor Kanon og nogle mindre; 1800 Kameler bare Armeens Proviant og Vand. Med denne Styrke marscherede Abd-el-Kader imod Aïn-Madi, der er et af de stærkeste og vigtigste Puncter i det Indre af det nordlige Afrika. Den er Hovedstaden i en stor og frugtbar Provinds, og Herskeren af Aïn-Madi er tillige Hersker over 8 Byer. Dens Beliggenhed er af Naturen stærk, og den er desuden omgiven med Volde og Mure, der ere saa brede — efter hvad Araberne fortalte, — at 4 Ryttere kunne ride ved Siden af hverandre oven paa dem. En saadan Stads Besiddelse vilde betydelig forøge Abd-el-Kaders Magt over Araberne, og tillige kunne tjene ham til et fast og sikkert Støttepunct, i Tilfælde af et Brud med Frankrig. Hans Forberedelser til dette Tog vare derfor betydelige, og han viste den Udholdenhed og Standhaftighed i Udførelsen, som er nødvendig, for at et saadant Foretagende skal kunne lykkes. I

Aïn=Madi herskede Marabuten Tedjini, der var ung, rig og modig. Han havde 900 vel bevæbnede Infanterister til at forsvare Stadens Volde, og Omegnens nomadiske Stammer vare godt stemte for ham. Saasnart Abd=el=Kader ankom for Staden, og havde ladet sine Tropper foretage de første Angreb, indsaae han strar, at han ikke var istand til at erobre den uden en Beleiring. Han lod den derfor indeslutte fra alle Sider, bemægtigede sig nogle vigtige Kilder, og lod sin Feltherre, El=Barkani, stode til sig med de Tropper, hvormed denne havde hærjet Provindsen Constantine. Tedjini forsvarede sig imidlertid tappert bag sin Stads Mure, og flere Gange hed det, at Abd=el=Kader havde lidt et betydeligt Nederlag og var aldeles tilbageslaaet.

Paa sin Side opbød Abd=el=Kader Alt, for at tilendebringe Stadens Erobring, og lod flere Gange store Forraad af Krudt, Bly og Ammunition indkjøbe hos de Franske. Det var isærdeleshed ved Hjælp af Miner, at han søgte at aabne sig en Indgang gjennem Stadens Mure. Forresten vil man, af de forskjellige, modsigende Fortællinger og Beretninger om denne Beleiring, ikke kunne gjøre sig en paalidelig Forestilling, hverken om Beleiringen selv eller om dens rette Udfald. Endelig, efterat Abd=el=Kader havde opholdt sig næsten i 8 Maaneder for Aïn=Madi, ankom der et Brev til Generalgouverneuren i Algier, hvori Abd=el=Kader underrettede

ham om, at han den 10de Januar 1839 var bleven Herre over Staden.

I Februar Maaned indfandt Emiren sig selv i Miliana, hvor der anstilledes Feste og offentlige Forlystelser, for at høitideligholde hans Seier.

Her modtog han en fransk Generalstabsofficier, Major de Salles, der var sendt i Mission fra Generalgouverneuren, for at udforske Emirens Sindelag, i det mulige Tilfælde at de Franske vilde anlægge en Vei fra Algier til Constantine, over Hamza. Herpaa svarede Emiren, at han havde forstaaet Tractaten til Tafna saaledes, at den var afsluttet i begge Parters Interesse, og at han derfor ventede, at de Franske Intet vilde foretage, som kunde være hans Interesse imod, ligesom han ikke agtede at foretage Noget, der kunde støde mod Frankrigs Interesse. Hvad den omhandlede Gjenstand angik, da kunde han ikkun henholde sig hertil, og var for Øieblikket ikke istand til at angive Følgerne af et saadant Foretagende; thi over de arabiske Stammer, gjennem hvis Territorium Veien skulde gaae, havde han ingen absolut Autoritet, men han formodede, at de vilde modsætte sig Udførelsen af denne Plan.

Det lod til at Marechal Valée, efter dette diplomatiske Svar, fandt sig foranlediget til at opgive den projecterede Plan, i det Mindste for Øieblikket.

Abd-el-Kader vedbliver saaledes at udvide sit Her-

redømme i det nordlige Afrika. Han søger at indtage en saa overlegen, politisk Stilling mod de Franske, som muligt, paa samme Tid som han stræber, at knytte en nøie, politisk Forbindelse med Marocco.

I sit Land har har søgt at skabe Resourcer, som det hidtil savnede. Staden Tegedempt har han opbygget paany; i Tlemecen har han, efter flere Deserteurers Sigende, anlagt et Kanonstøberi, og i Miliana begyndt paa et lignende. I Algier har han ladet en Myntmaskine forfærdige, og han har desuden forskreven forskjellige mecaniske Maskiner fra Europa, saavelsom Haandværkere og Kunstnere, der kunne være ham behjælpelige ved de mangfoldige, nye Indretninger, han har paatænkt at udføre.

Hans skabende Aand viser sig stedse mere rig, og alle hans Bestræbelser gaae ud paa, at danne sit Folk til en Nation. Hans Politik bestaaer i at hæve sig selv, ved sin Forbindelse med Frankrig, men derimod forhindre ethvert nøiere Samqvem mellem sin Nation og de Franske, for at den fælleds Handelsinteresse ikke skal blive altfor levende. Han vinder herved, at han stedse er forberedt paa et Brud med Frankrig, hvilket rimeligviis ikke kan være fjernt, ifald Frankrigs Politik, med Hensyn til Afrika, vedbliver at gaae frem efter det saa kostbare og Lidet lønnende Udvidelsessystem, paa saa mange forskjellige Puncter, som Regjeringen i den sidste

Tid lader til atter at ville adoptere. Abd-el-Kaders nuværende Stilling mod de Franske tyder derfor ikke paa noget varigt, blivende Forhold, hvilket heller ikke stemmer overeens med hans sande Interesse. Afverling af Krig og Fred er gunstigst for hans Planer; thi Krigen mod de Christne er hans Landsmænds kjæreste Beskæftigelse, i den vinder han flest Tilhængere — og Freden er ham ligeledes fordeelagtig og nødvendig, til at ordne Landets indre Anliggender, og, ved Handelsforbindelser med Frankrig, at vedligeholde og forøge sit Krigsmateriel. Bryder Krigen atter ud, da ville de Franske sikkert erfare, at Abd-el-Kaders Magt er større, end nogensinde tilforn.

Lund

KAART
over
EN DEEL AF REGENTSKABET ALGIER.

